

Fundusze Europejskie
dla Mazowsza

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan Ewaluacji

PROGRAM FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MAZOWSZA 2021-
2027

Warszawa, październik 2024

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich
Wydział Sprawozdawczości, Ewaluacji i Decyzji Administracyjnych
ul. Brechta 7, 03-472 Warszawa

Spis treści

Wykaz skrótów	3
1. Wprowadzenie	7
2. Ramowy zakres tematyczny planu	8
2.1. Cel Planu ewaluacji.....	8
2.2. Zakres Planu ewaluacji	9
3. Organizacja procesu ewaluacji	30
3.1. Opis procesu ewaluacji.....	30
3.2. Metody badawcze w procesie ewaluacji FEM 2021-2027	34
3.3. Opis strategii rozpowszechniania i wykorzystania wyników procesu ewaluacji.....	39
3.4. Budowa potencjału ewaluacyjnego.....	44
3.5. Funkcjonalna niezależność procesu ewaluacji	46
3.6. Opis zasobów niezbędnych do realizacji planu	47
3.7. Opis działań dot. budowy potencjału uczestników procesu ewaluacji	48
3.8. Monitoring realizacji planu ewaluacji.....	49
4. Opis planowanych do realizacji ewaluacji	49
4.1. Obszar: Nowoczesna gospodarka - kapitał przedsiębiorczości, wiedzy i innowacji.....	53
4.1.1 Ocena postępów wsparcia udzielonego w ramach FEM 2021-2027 na wzrost potencjału B+R oraz wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarce regionu.....	53
4.1.2 Ocena wpływu FEM 2021-2027 na rozwój i wykorzystanie e-usług w województwie mazowieckim	55
4.1.3 Ocena wpływu działań podjętych w ramach FEM 2021-2027 nakierowanych na ulepszenie warunków dla rozwoju MŚP	58
4.2. Obszar: Zrównoważony rozwój	60
4.2.1 Ocena skuteczności działań podejmowanych w ramach FEM 2021-2027 w celu zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii i poprawy jakości powietrza w województwie mazowieckim.	60
4.2.2 Ocena efektów ekologicznych, społecznych, ekonomicznych oraz gospodarczych inwestycji realizowanych w zakresie gospodarki przyjaznej środowisku	62
4.2.3 Ocena wpływu wsparcia w zakresie transportu w ramach FEM 2021-2027 na wzrost mobilności i dostępności transportowej.....	65
4.2.4 Wpływ działań rewitalizacyjnych z perspektywy 2021-2027 na jakość życia mieszkańców gmin województwa mazowieckiego.....	67
4.3. Obszar: Kapitał ludzki i społeczny.....	70
4.3.1 Ocena wpływu wsparcia kierowanego do osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w województwie mazowieckim na ich sytuację po zakończeniu udziału w projekcie	70

4.3.2	Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach FEM 2021-2027 z wyłączeniem wychowania przedszkolnego	73
4.3.3	Ewaluacja działań podejmowanych w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym w ramach RPO WM 2014-2020.....	76
4.3.4	Wpływ FEM 2021-2027 na poprawę dostępności i jakości usług społecznych w województwie mazowieckim	79
4.3.5	Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Program wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego ”.....	81
4.3.6	Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Rozszerzenie dostępności nowoczesnych instrumentalnych metod diagnostyki i rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym na terenie województwa mazowieckiego ”.....	83
4.3.7	Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Regionalny program zdrowotny w zakresie chorób kręgosłupa i otyłości wśród dzieci z województwa mazowieckiego”	85
4.3.8	Ewaluacja uzyskanych wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego w ramach FEM 2021-2027	88
4.4.	Obszar: Badania systemowe.....	90
4.4.1	Ewaluacja systemu wyboru projektów i kryteriów wyboru projektów w ramach FEM 2021-2027 wraz z oceną działań informacyjno - promocyjnych.....	90
4.4.2	Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty FEM 2021-2027.....	93
4.4.3	Ewaluacja sposobu wdrażania FEM 2021-2027 w zakresie zgodności z zasadami równościowymi i Kartą praw podstawowych.....	94
1.	Załączniki	96

Wykaz skrótów

B+R+I	Badania+Rozwój+Innowacje
BDL	Bank Danych Lokalnych
BUR	Baza Usług Rozwojowych
CATI	(Computer Assisted Telephone Interview) – wywiad kwestionariuszowy telefoniczny wspomagany komputerowo
CAPI	(Computer Assisted Personal Interview) – wywiad osobisty wspomagany komputerowo
CAWI	(Computer Assisted Web Interview) – ankieta internetowa, przeprowadzana za pomocą sieci internetowej
CBA	Cost-benefit analysis – analiza kosztów i korzyści
CEA	Cost-efficiency analysis – analiza kosztów i efektywności
CIE	Ewaluacja wpływu oparta na sytuacji kontrfaktycznej
CIS	Centrum Integracji Społecznej
CPR	Common Provisions Regulation (ang.) - Wspólne Ramy Strategiczne
CST 2021	aplikacja główna centralnego systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 2 pkt 29 ustawy wdrożeniowej
CT	Cel tematyczny
DID	Metoda podwójnej różnicy
EAC	Europejska Agenda Cyfrowa
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EFSD	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EU-SILC	Europejskie badanie warunków życia ludności

FEM 2021-2027/ Program	Program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
FGI	Zogniskowany wywiad grupowy
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IDI	Wywiad indywidualny pogłębiony
IP	Instytucja Pośrednicząca
ITI	Telefoniczny wywiad pogłębiony
IZ	Instytucja Zarządzająca
JE	Jednostka Ewaluacyjna
JE IZ FEM 2021- 2027	Jednostka Ewaluacyjna w ramach Instytucji Zarządzającej Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KIS	Klub Integracji Społecznej
KJE	Krajowa Jednostka Ewaluacji
KM	Komitet Monitorujący
KM FEM 2021-2027	Komitet Monitorujący Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
KPO	Krajowy Program Operacyjny
KPP	Karta Praw Podstawowych
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
KSI	Krajowy System Informatyczny
LGD	Lokalne Grupy Działania
LPR	Lokalny Plan Rozwoju
LSR	Lokalne Strategie Rozwoju
MFiPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
OP	Oś priorytetowa

OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
PAPI	(Paper and Pencil Interview) – wywiad z ołówkiem i kartką
PE	Plan Ewaluacji
PI	Priorytet inwestycyjny
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PMI	Metoda „propensity score matching” oparta o dokładnym dopasowaniu wg cech, w celu utworzenia grupy kontrolnej
POWER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
PSM	Metoda „propensity score matching”
PT	Pomoc Techniczna
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
RDD	Metoda nieciągłości w równaniu regresji
RFT	Regionalne Fora Terytorialne
RLKS	Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
ROT	Regionalne Obserwatorium Terytorialne
Rozporządzenie	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej
RPO WM 2007-2013	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013
RPO WM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020
SIWZ	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SL2014	Centralny System Teleinformatyczny
SOPZ	Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia
SRW	Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 + Innowacyjne Mazowsze

SWOT	Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń
SWR	System Wdrażania Rekomendacji
TBE	Teoria ewaluacji oparta na teorii programu
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
TIK/ICT	Technologie informacyjno-komunikacyjne
UE	Unia Europejska
UG	Urząd gminy
UM WM	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
US	Urząd statystyczny
LWK	Lista Wskaźników Kluczowych
WTZ	Warsztat Terapii Zajęciowej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

1. Wprowadzenie

Instytucja Zarządzająca Programem Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (IZ FEM 2021-2027) jest odpowiedzialna za realizację procesu ewaluacji Programu. Obowiązek ten wynika z zapisów Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060¹ oraz Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027². Głównym celem procesu ewaluacji będzie dostarczanie rzetelnych informacji o osiągniętych efektach realizacji Programu oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji, które będą przyczyniały się do poprawy jakości wdrażania polityki spójności przez IZ w bieżącej oraz kolejnej perspektywie finansowej.

Proces ewaluacji FEM 2021-2027 realizowany będzie w oparciu o niniejszy Plan ewaluacji. Dokument został sporządzony dla całego okresu programowania i będzie podlegał co najmniej raz do roku przeglądom i ewentualnym modyfikacjom. Wskazuje cele, zasięg i zasady koordynacji procesu ewaluacji w ramach IZ FEM 2021-2027, ramy ewaluacji oraz planowane do realizacji badania ewaluacyjne. Plan obejmuje działania do roku 2029, ponieważ do tego czasu realizowany będzie proces ewaluacji w ramach FEM 2021-2027.

Plan został opracowany przez JE FEM 2021-2027 w konsultacji z podmiotami zaangażowanymi w programowanie i wdrażanie Programu. Następnie uzyskał pozytywną opinię Krajowej Jednostki Ewaluacji. W dalszej kolejności Plan uzyskał akceptację członków Komitetu Monitorującego FEM 2021-2027.

Zapisy Planu ewaluacji zostały przygotowane z uwzględnieniem wymogów następujących dokumentów:

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 (zwanego dalej Rozporządzeniem ogólnym),
- Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce,
- Performance, monitoring and evaluation of the European Regional Development Fund, the Cohesion Fund and the Just Transition Fund in 2021-2027, dokument roboczy z dnia 8 lipca 2021 roku,
- Common Indicators Toolbox. Working dokument z października 2021,
- wytycznych Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027,
- wytycznych Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027,
- wytycznych Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027,
- Programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027.

---

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

² Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce, Warszawa, 30 czerwiec 2022

Plan ewaluacji sporządzany jest na cały okres programowania. Plan zawiera wszystkie możliwe do zidentyfikowania ewaluacje przewidziane do realizacji w trakcie trwania perspektywy finansowej.

Wymóg opracowania planów ewaluacji dla całego okresu programowania, w połączeniu z rozbudowanym i dobrze funkcjonującym systemem ewaluacji polityki spójności w Polsce, stwarza unikalną możliwość strategicznego spojrzenia na cały proces. W tym podejściu ewaluacja to nie tylko zbiór pojedynczych badań, ale system pozwalający na generowanie twardej wiedzy metaanalitycznej. Odpowiednie zaplanowanie badań może pozwolić na wyciąganie wiedzy na bardziej zaawansowanej poziomie - nie tylko z pojedynczych ewaluacji, ale również z syntezy pakietów badań.

Zgodnie z zapisami *Wytycznych dotyczących ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027 Plan ewaluacji* zawiera:

- a) ramowy zakres tematyczny;
- b) opis organizacji procesu ewaluacji, w tym opis planowanych działań mających na celu budowę potencjału ewaluacyjnego;
- c) spis i opis planowanych do realizacji badań ewaluacyjnych.

2. Ramowy zakres tematyczny planu

2.1. Cel Planu ewaluacji

Celem Planu ewaluacji programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 jest uchwycenie rzeczywistych efektów interwencji tj. wskazanie jaka część zmiany w sytuacji społeczno- ekonomicznej regionu zaistniała dzięki realizacji FEM 2021-2027 oraz odpowiedź na pytanie dlaczego zmiana nastąpiła, poprzez wyjaśnienie mechanizmów oddziaływania polityki spójności.

Ewaluacja FEM 2021-2027 będzie prowadzona, aby:

- określić efekty realizacji oraz wpływ Programu na osiągnięcie celów określonych w strategii województwa, a także w strategiach krajowych i unijnych,
- poprawić jakość, skuteczność i efektywność wdrażania Programu oraz usprawnić sposób funkcjonowania instytucji uczestniczących w jego realizacji,
- trafnie odpowiadać na potrzeby odbiorców Programu (grup docelowych),
- dostarczyć pogłębionych informacji decydentom, instytucjom odpowiedzialnym za planowanie i wdrażanie wsparcia w poszczególnych priorytetach (IZ/IP i beneficjentom) oraz opinii publicznej.

Katalog badań ewaluacyjnych uwzględniony w niniejszym Planie obejmuje wachlarz propozycji badawczych wynikających z analizy logiki FEM 2021-2027 oraz ewaluacji ex ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji w województwie mazowieckim. Uwzględniono w nim również wytyczne Komisji Europejskiej, Krajowej Jednostki Ewaluacji oraz badania dodatkowe, dostosowane do specyfiki Programu.

Przedstawiona w Planie lista tematów może zostać rozszerzona lub zmodyfikowana w razie potrzeby m.in. na wniosek Komitetu Monitorującego. Zatwierdzenie do realizacji niniejszego Planu nie wyklucza możliwości przeprowadzenia dodatkowych ewaluacji, zgodnie z nowymi, pojawiającymi się potrzebami. Instytucja Zarządzająca powinna zapewnić odpowiednią rezerwę finansową na potrzeby ewentualnych dodatkowych ewaluacji ad hoc, które „z definicji” nie mogą być objęte powyższym planem.

Ostateczna lista i zakres badań ewaluacyjnych uzależniona jest od możliwości finansowych, organizacyjnych i kadrowych Instytucji Zarządzającej FEM 2021-2027.

Potrzeba przygotowania Planu wynika m.in. z obowiązku realizacji ewaluacji wpływu, która wymaga staranniejszego zaplanowania, w tym też zapewnienia dostępu do wysokiej jakości danych. W związku z powyższym uzasadnione jest przygotowanie szczegółowej koncepcji już na początku okresu programowania i uwzględnienie w niej wszystkich potrzebnych elementów, niezbędnych do jej prawidłowego przeprowadzenia. Przygotowanie bardziej szczegółowego planu ewaluacji będzie również instrumentem przyczyniającym się do stosowania bardziej rygorystycznego podejścia metodologicznego do ewaluacji wpływu, co jest jednym z warunków zapewnienia jej wysokiej jakości.

2.2. Zakres Planu ewaluacji

W latach 2016-2023 Jednostka Ewaluacyjna przeprowadziła szereg badań, które miały na celu niwelowanie barier napotkanych przez beneficjentów podczas aplikowania o środki oraz realizacji projektów a także wypracowanie wniosków i rekomendacji do nowej perspektywy finansowej post 2020:

1. Ewaluacja ex –post realizacji RPO WM 2007-2013;
2. Ocena użyteczności agend badawczych w projektach badawczo-rozwojowych w ramach RPO WM 2014-2020;
3. Ewaluacja systemu wyboru projektów i kryteriów wyboru projektów w ramach RPO WM 2014-2020 wraz z oceną działań informacyjno - promocyjnych;
4. Określenie potrzeb interesariuszy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego post 2020;
5. Ewaluacja bieżąca wdrażania zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020;
6. Ocena wpływu wsparcia kierowanego do osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w województwie mazowieckim na ich sytuację po zakończeniu udziału w projekcie;
7. Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach RPO WM 2014-2020;
8. Ewaluacja mid-term dot. postępu rzeczowego RPO WM 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania;
9. Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Program badań przesiewowych słuchu dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych województwa mazowieckiego”;
10. Ocena wpływu RPO WM 2014-2020 na rozwój i wykorzystanie e-usług w województwie mazowieckim;
11. Ocena wpływu działań podjętych w ramach RPO WM 2014-2020 nakierowanych na ulepszenie warunków dla rozwoju MŚP;
12. Ocena realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, zasady równości szans kobiet i mężczyzn oraz działań informacyjno - szkoleniowych w ramach RPO WM 2014-2020;
13. Ewaluacja działań podejmowanych w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym w ramach RPO WM 2014-2020;
14. Ewaluacja podsumowująca dotycząca systemu realizacji RPO WM 2014-2020;

15. Ewaluacja ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2027 (RPO WM 2021-2027);
16. Wpływ RPO WM 2014-2020 na poprawę dostępności i jakości usług społecznych w województwie mazowieckim;
17. Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego RPZ Autyzm;
18. Wpływ działań rewitalizacyjnych z perspektywy 2014-2020 na jakość życia mieszkańców gmin województwa mazowieckiego;
19. Ewaluacja wpływu RPO WM 2014-2020 na rozwój społeczno-gospodarczy województwa i realizację celów Strategii Europa 2020;
20. Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty RPO WM 2014-2020.

Przeprowadzone badania i wynikające z nich rekomendacje pozwoliły ewaluacji stać się użytecznym narzędziem wspierającym realizację i wdrażanie RPO WM 2014-2020 w województwie mazowieckim oraz poprawę jakości tego Programu.

W roku 2023 Jednostka Ewaluacyjna skupiła się na realizacji badań o charakterze podsumowującym, zmierzających do oceny realizacji RPO WM 2014-2020 w wybranych obszarach oraz przygotowujących do perspektywy finansowej 2021- 2027: badanie pn. „Ewaluacja wpływu RPO WM 2014-2020 na rozwój społeczno-gospodarczy województwa i realizację celów Strategii Europa 2020” oraz badanie pt. „Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty RPO WM 2014-2020”.

Ponadto prowadzone były badania związane z przygotowaniem do okresu programowania 2021-2027: „Ewaluacja ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2027 (RPO WM 2021-2027)” oraz „Określenie potrzeb interesariuszy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego post 2020”.

Głównym celem ewaluacji „Określenie potrzeb interesariuszy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego post 2020” była identyfikacja potrzeb beneficjentów (wspólnoty Mazowsza) i adekwatna analiza porównawcza celów strategicznych Unii Europejskiej w kontekście programowania nowej perspektywy finansowej RPO WM dla regionu po 2020 roku.

Analiza została oparta na odpowiedzi na pytania badawcze dotyczące konkretnych potrzeb w zakresie 17 obszarów badawczych w podziale na Region Mazowiecki stołeczny oraz Mazowiecki regionalny, a także subregiony.

Analizie poddanych zostało 17 wyodrębnionych obszarów badawczych, w których zidentyfikowano następujące potrzeby:

Diagnoza potrzeb w zakresie gospodarki przyjaznej środowisku (niska emisja, termomodernizacja, ochrona powietrza, energia odnawialna, ograniczenie kosztów zużycia energii) wykazała duże zapotrzebowanie na działania w zakresie efektywności energetycznej.

Diagnoza potrzeb w zakresie infrastruktury (kanalizacja, wodociągi, drogi lokalne) pokazała, że potrzeby dotyczące infrastruktury drogowej oraz kanalizacyjno-wodociągowej jest uznane za wysokie.

Identyfikacja obszarów zdegradowanych i diagnoza potrzeb w zakresie rewitalizacji pokazała, że rewitalizacja w ostatnich latach nabrała większego znaczenia, szczególnie w kontekście procesów rozwojowych.

Diagnoza potrzeb w zakresie e-administracji wykazała konieczność wsparcia infrastruktury, w tym sieci szerokopasmowej oraz zapewnienia spójności sieci.

Diagnoza potrzeb w zakresie ochrony zdrowia dostarczyła informacji o niewystarczającym dostępie do opieki zdrowotnej na terenie województwa mazowieckiego (oceniony przez interesariuszy).

Diagnoza potrzeb w zakresie kultury i ochrony zabytków wykazała, że wśród najważniejszych potrzeb związanych z obszarem kultury i ochrony zabytków należy wskazać zwiększanie poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym a także prace adaptacyjne służące nadawaniu nowych funkcji obiektom dziedzictwa kulturowego.

Diagnoza potrzeb w zakresie B+R (współpraca przedsiębiorców zwłaszcza MSP z jednostkami naukowymi) wykazała zalecenie kontynuowania wsparcia na projekty B+R oraz współpracy sektorów nauki i przedsiębiorstw.

Diagnoza potrzeb w zakresie podnoszenia zdolności w zakresie wdrażania innowacji wykazała konieczność zróżnicowania instrumentów wspierających innowacyjność przedsiębiorstw w Warszawie i pozostałej części Mazowsza w okresie programowania 2021-2027, w celu szybszego niwelowania różnic.

Diagnoza potrzeb w zakresie podnoszenia zdolności podmiotów z Mazowsza w zakresie uczestnictwa w międzynarodowych programach badawczych związana jest przede wszystkim z potrzebami w zakresie pomocy prawnej, kursów językowych, komunikacji i organizacją szkoleń, kursów, seminariów.

Diagnoza potrzeb w zakresie zwiększenia konkurencyjności MSP (min. umiędzynarodowienie) zidentyfikowała kluczowe obszary, gdzie potrzeby są największe, należą do nich: lepszy i łatwiejszy dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania ich działalności, w szczególności w początkowym okresie funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku; większej dostępności i lepszej jakości usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu oraz ogólna poprawa warunków dla rozpoczęcia, prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw, kształtowanych przez otoczenie regulacyjne.

Diagnoza potrzeb w zakresie podnoszenia poziomu zatrudnienia i kwalifikacji zatrudnieniowych (m.in. dla osób 50+) wskazała grupy charakteryzujące się największymi potrzebami wsparcia tj.: osoby oddalone od rynku pracy, osoby z dysfunkcjami społeczno-zawodowymi, osoby z niepełnosprawnościami, a w szczególności osoby wykluczone społecznie od pokoleń, przyzwyczajone niejako do bierności zawodowej, osoby 50+ oraz kobiety pozostające poza rynkiem pracy.

Diagnoza potrzeb w zakresie usług społecznych w kontekście m.in. starzejącego się społeczeństwa (np. opieka nad osobami starszymi) wykazała, że poziom zaspokojenia usług społecznych przez podmioty publiczne jest w większości subregionów oceniany jako niewystarczający.

Diagnoza potrzeb w zakresie edukacji dzieci, młodzieży i osób dorosłych, w tym podnoszenie wykształcenia w powiązaniu z potrzebami rynku pracy wykazała zróżnicowanie między regionami województwa mazowieckiego.

Diagnoza potrzeb w zakresie dobrego rządzenia (otoczenie prawne) wykazała konieczność kontynuacji wsparcia prawnego i administracyjnego dla mieszkańców poprzez uwzględnienie ich jako kosztów kwalifikowanych w projektach w ramach obszaru integracji społecznej.

Diagnoza potrzeb w zakresie zwiększania partycypacji w realizacji celów rozwojowych w regionach (uczestnictwo interesariuszy) wykazała potrzebę bezpośredniego wspierania projektów

realizowanych przez przedsiębiorców oraz wspieranie projektów instytucji otoczenia biznesu, instytucji badawczo-rozwojowych (rozwój innowacji), a także placówek edukacyjnych (rozwój kapitału ludzkiego).

Diagnoza potrzeb w zakresie określenia obszarów, które powinny być objęte zakresem interwencji terytorialnej pozwoliła opracować wnioski zalecające dążenie do ujednoczenia kwestii między ZIT-em a RIT-ami ustalając, że obszary te albo pokrywają się z podregionami, albo obejmują ściśle obszary funkcjonalne największych miast.

Diagnoza potrzeb w zakresie zarządzania i wdrażania polityk regionalnych pozwoliła zidentyfikować potrzeby tj. potrzeba finansowania zatrudnienia części pracowników, finansowania sprzętu i oprogramowania, zapewnienie możliwości podnoszenia kwalifikacji pracowników, zapewnienie obsługi prawnej, większej wymiany informacji, intensyfikacji relacji IZ z ministerstwem, poprawa elastyczności Jednostki Centralnej, kontynuacji roli IZ i IP przez dotychczasowe instytucje oraz pozostawienia instrumentu ZIT w ramach RPO.

Celem badania pn. „Ewaluacja ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2027 (RPO WM 2021-2027)” była ocena zasadności i zakresu zastosowania instrumentów finansowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 w kontekście zawodności rynku lub nieoptymalnego poziomu inwestycji. Badanie stanowiło podstawę do określenia w jakim obszarze występuje zawodność mechanizmów rynkowych lub nieoptymalny poziom inwestycji. Badanie nakreśliło także szacunkowy poziom i zakres zapotrzebowania na inwestycje publiczne, w tym typy instrumentów finansowych, które mogą być dostępne w ramach FEM 2021-2027. Raport sporządzono zgodnie z zapisami art. 58 Rozporządzenia. W badaniu zastosowano szerokie instrumentarium metodologiczne, obejmujące zarówno metody jakościowe i ilościowe.

Zwieńczeniem analiz jest wykazanie dobrych i złych praktyk, które mogą posłużyć jako wskazówki do optymalizacji przyszłych działań w ramach wdrażania instrumentów finansowych. Przeanalizowano również wpływ pandemii COVID-19 na preferencje i potrzeby potencjalnych odbiorców.

Wynikiem badania jest zestaw ustaleń określających, w jakim zakresie występuje zawodność mechanizmów rynkowych lub nieoptymalny poziom inwestycji, a także wykazujących szacunkowy poziom i zakres zapotrzebowania na inwestycje publiczne, w tym typy instrumentów zwrotnych (tj. „klasycznych” instrumentów finansowych i instrumentów mieszanych), które mogą być dostępne w ramach FEM 2021-2027.

Plan ewaluacji stanowi ramy dla realizacji badań ewaluacyjnych w całym okresie programowania. W ramach Planu uwzględniono:

- Badania wynikające bezpośrednio z zapisów Rozporządzenia Ogólnego;
- Badania wynikające bezpośrednio z wytycznych Komisji Europejskiej i MFIPR;
- Badania specyficzne dla Programu i badania ad hoc - Plan i jego realizacja nie jest celem samym w sobie. Potrzeby informacyjne się zmieniają, a często są identyfikowane w toku realizacji programu. Dlatego wyodrębniony został budżet na badania ad-hoc pozwalający na szybką odpowiedź na niespodziewane potrzeby informacyjne IZ czy Komitetu Monitorującego;
- Badania wpływu dot. perspektywy 2014-2020- Wiele badań wpływu uwzględnianych w planie ewaluacji nie pokaże nam pełnych efektów interwencji. Wpływ interwencji widoczny jest bowiem dopiero po pewnym czasie. W sytuacji, gdy interwencja planowana w okresie 2021-2027 jest podobna do wcześniej wdrażanych działań (a dotyczy to znacznej części programów wdrażanych w perspektywie 2021-2027), wskazane jest dokonanie pogłębionych badań wpływu zakończonego Programu. Wnioski z badań stanowić mogą podstawę dla zmian obecnie uruchamianych interwencji.

W związku z szerokim zakresem Programu podlegającego procesowi ewaluacji w okresie 2021-2027 badania ewaluacyjne zostały ukierunkowane w taki sposób, aby obejmowały ocenę najistotniejszych z punktu widzenia rozwoju województwa mazowieckiego interwencji. Główny kierunek został wskazany w Wytycznych dotyczących ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027, określających zakres tematyczny ewaluacji, które obowiązkowo należy przeprowadzić w perspektywie 2021-2027. Należą do nich: ewaluacja bieżąca kryteriów i systemu wyboru projektów FEM 2021-2027 oraz ewaluacja wpływu wdrażanego FEM 2021-2027.

Specyfika Mazowsza wynika w znacznym stopniu ze stołecznego charakteru regionu. Rola Warszawy, będącej stolicą państwa oraz gospodarczą lokomotywą kraju warunkuje rozwój całego Mazowsza i stanowi siłę, która przekłada się na regionalną konkurencyjność.

Wsparcie dla wzmacniania konkurencyjności regionu powinno opierać się na zrównoważonym rozwoju subregionów oraz zapewniać spójność terytorialną Mazowsza i wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie.

FEM 2021-2027 zakłada dalsze wzmacnianie potencjałów poprzez wzrost gospodarczy oparty na przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy, a także zrównoważonym rozwoju zasobów regionalnych. Jednocześnie podejmowane działania mają kompleksowo przyczynić się do efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego. W szczególności poprzez przedsięwzięcia na rzecz włączenia społecznego i edukacji mieszkańców Mazowsza oraz poprawy jakości usług świadczonych przez administrację publiczną - regionalną i lokalną. Interwencje w regionie będą podejmowane zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich w zakresie przewidzianym w FEM 2021-2027.

Cel główny FEM 2021-2027 to inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy. Logikę interwencji Programu przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

PRIORYTET I Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza

Priorytet I obejmuje następujące działania:

- Działanie FEMA.01.01 Badania, rozwój i innowacje przedsiębiorstw
- Działanie FEMA.01.02 E-usługi
- Działanie FEMA.01.03 Innowacyjność i konkurencyjność MŚP

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 312 903 530,00

Wysokość alokacji UE (EUR) -223 758 000,00

PRIORYTET II Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza

Priorytet II obejmuje następujące działania:

- Działanie FEMA.02.01 Efektywność energetyczna
- Działanie FEMA.02.02 Efektywność energetyczna w ZIT
- Działanie FEMA.02.03 Odnawialne źródła energii
- Działanie FEMA.02.04 Dostosowanie do zmian klimatu
- Działanie FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa
- Działanie FEMA.02.06 Gospodarka o obiegu zamkniętym
- Działanie FEMA.02.07 Bioróżnorodność

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 537 543 403,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 390 827 479,00

PRIORYTET III Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu

Priorytet III obejmuje następujące działania:

- Działanie FEMA.03.01 Mobilność miejska
- Działanie FEMA.03.02 Mobilność miejska w ZIT

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 379 647 059,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 245 000 000,00

PRIORYTET IV Fundusze Europejskie dla lepiej połączzonego i dostępnego Mazowsza

Priorytet IV obejmuje następujące działania:

- Działanie FEMA.04.01 Transport regionalny i lokalny

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 279 294 118,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 222 000 000,00

PRIORYTET V Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu

Priorytet V obejmuje następujące działania:

- Działanie FEMA.05.01 Dostępność szkół dla osób ze specjalnymi potrzebami
- Działanie FEMA.05.02 Dostępność szkół dla osób ze specjalnymi potrzebami w ZIT
- Działanie FEMA.05.03 Infrastruktura w edukacji zawodowej
- Działanie FEMA.05.04 Infrastruktura w edukacji zawodowej w ZIT
- Działanie FEMA.05.05 Infrastruktura społeczna
- Działanie FEMA.05.06 Ochrona zdrowia
- Działanie FEMA.05.07 Kultura i turystyka

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 263 117 648,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 188 650 000,00

PRIORYTET VI Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza

Priorytet VI obejmuje następujące działania:

- Działanie FEMA.06.01 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych
- Działanie FEMA.06.02 Aktywizacja zawodowa osób młodych przez OHP
- Działanie FEMA.06.03 Nowoczesne, regionalne służby zatrudnienia
- Działanie FEMA.06.04 Aktywizacja zawodowa biernych zawodowo kobiet
- Działanie FEMA.06.05 Wsparcie dla pracodawców i pracowników
- Działanie FEMA.06.06 Zdrowie pracowników

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 198 644 236,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 151 111 000,00

PRIORYTET VII Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu

Priorytet VII obejmuje następujące działania:

- Działanie FEMA.07.01 Edukacja przedszkolna
- Działanie FEMA.07.02 Wzmocnienie kompetencji uczniów
- Działanie FEMA.07.03 Wzmocnienie kompetencji uczniów w ZIT
- Działanie FEMA.07.04 Edukacja osób dorosłych
- Działanie FEMA.07.05 Edukacja osób dorosłych poza PSF

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 269 092 378,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 195 956 106,00

PRIORYTET VIII Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu

Priorytet VIII obejmuje następujące działania:

- Działanie FEMA.08.01 Aktywizacja społeczna i zawodowa
- Działanie FEMA.08.02 Ekonomia społeczna
- Działanie FEMA.08.03 Potencjał partnerów społecznych i organizacji pozarządowych
- Działanie FEMA.08.04 Integracja społeczno-zawodowa obywateli państw trzecich
- Działanie FEMA.08.05 Usługi społeczne i zdrowotne
- Działanie FEMA.08.06 Usługi społeczne na rzecz rodzin
- Działanie FEMA.08.07 Integracja społeczna osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością
- Działanie FEMA.08.08 Integracja społeczna Romów

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 299 092 657,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 219 553 750,00

PRIORYTET IX Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim

Priorytet IX obejmuje następujące działania:

- Działanie FEMA.09.01 Rewitalizacja miast
- Działanie FEMA.09.02 Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie
- Działanie FEMA.09.03 Mazowieckie Centrum Wsparcia Doradczego

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 224 860 000,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 175 731 000,00

PRIORYTET X Pomoc techniczna (EFRR)

Priorytet X obejmuje następujące działanie:

- Działanie FEMA.10.01 Pomoc techniczna EFRR

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 83 006 868,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 60 091 722,00

PRIORYTET XI – Pomoc techniczna (EFS+)

Priorytet XI obejmuje następujące działanie:

- FEMA.11.01 Pomoc techniczna EFS+

Wysokość alokacji ogółem (EUR) - 32 388 000,00

Wysokość alokacji UE (EUR) - 23 931 945,00

Tab.1. Wsparcie z UE w podziale na osie priorytetowe FEM 2021-2027

Priorytet	Fundusz	Cel polityki	Wsparcie UE [EUR]	Realizacja ZIT w Programie [Działanie]	Szacunkowa alokacja na ZIT [EUR]
I. Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza	EFRR	1	223 758 000,00		

II. Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza	EFRR	2	390 827 479,00	FEMA.02.02	10 000 000,00
III. Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu	EFRR	3	245 000 000,00	FEMA.03.02	111 000 000,00
IV. Fundusze Europejskie dla lepiej połączanego i dostępnego Mazowsza	EFRR	3	222 000 000,00		
V. Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu	EFRR	4	188 650 000,00	FEMA.05.02	7 300 000,00
				FEMA.05.04	3 700 000,00
VI. Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza	EFS	4	151 111 000,00		
VII. Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu	EFS	4	195 956 106,00	FEMA.07.03	3 000 000,00
VIII. Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu	EFS	4	219 553 750,00		
IX. Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim	EFRR	5	175 731 000,00		
X. Pomoc techniczna (EFRR)	EFRR	n/d	60 091 722,00		
XI. Pomoc techniczna (EFS+)	EFS	n/d	23 931 945,00		
RAZEM			2 096 611 002		135 000 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie FEM 2021-2027 oraz SZOP.FEMA

Tab.2. MATRYCA LOGICZNA STRATEGII INWESTYCYJNEJ PROGRAMU

Priorytet	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia UE w całości środków w programu operacyjnego	Działanie	Cel szczegółowy	Cel polityki
I. Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza	EFRR	223 758 000,00	10,67%	Działanie FEMA.01.01 Badania, rozwój i innowacje przedsiębiorstw	EFRR.CP1.I - Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	CP 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej
				Działanie FEMA.01.02 E-usługi	EFRR.CP1.II - Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	

				Działanie FEMA.01.03 Innowacyjność i konkurencyjność MŚP	EFRR.CP1.III - Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	
II. Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza	EFRR	390 827 479,00	18,64%	Działanie FEMA.02.01 Efektywność energetyczna	EFRR/FS.CP2.I - Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	CP 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej
				Działanie FEMA.02.02 Efektywność energetyczna w ZIT		
				Działanie FEMA.02.03 Odnawialne źródła energii	EFRR/FS.CP2.II - Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	
				Działanie FEMA.02.04 Dostosowanie do zmian klimatu	EFRR/FS.CP2.IV - Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności,	

					z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	
				Działanie FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa	EFRR/FS.CP2.V - Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	
				Działanie FEMA.02.06 Gospodarka o obiegu zamkniętym	EFRR/FS.CP2.VI - Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	
				Działanie FEMA.02.07 Bioróżnorodność	EFRR/FS.CP2.VII - Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	
III. Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu	EFRR	245 000 000,00	11,69%	Działanie FEMA.03.01 Mobilność miejska	EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji	CP 3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności
				Działanie FEMA.03.02 Mobilność miejska w ZIT		

					w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	
IV. Fundusze Europejskie dla lepiej połączonego i dostępnego Mazowsza	EFRR	222 000 000,00	10,59%	Działanie FEMA.04.01 Transport regionalny i lokalny	EFRR/FS.CP3.II - Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	CP 3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności
V. Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu	EFRR	188 650 000,00	9,00%	Działanie FEMA.05.01 Dostępność szkół dla osób ze specjalnymi potrzebami	EFRR.CP4.II - Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	CP 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych
				Działanie FEMA.05.02 Dostępność szkół dla osób ze specjalnymi potrzebami w ZIT		
				Działanie FEMA.05.03 Infrastruktura w edukacji zawodowej		
				Działanie FEMA.05.04 Infrastruktura w edukacji zawodowej w ZIT		

				<p>Działanie FEMA.05.05 Infrastruktura społeczna</p>	<p>EFRR.CP4.III - Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne</p>
				<p>Działanie FEMA.05.06 Ochrona zdrowia</p>	<p>EFRR.CP4.V - Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej</p>

				Działanie FEMA.05.07 Kultura i turystyka	EFRR.CP4.VI - Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	
VI. Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza	EFS	151 111 000,00	7,21%	Działanie FEMA.06.01 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	EFS+.CP4.A - Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej	CP 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych
				Działanie FEMA.06.02 Aktywizacja zawodowa osób młodych przez OHP		

				<p>Działanie FEMA.06.03 Nowoczesne, regionalne służby zatrudnienia</p>	<p>EFS+.CP4.B - Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy</p>	
				<p>Działanie FEMA.06.04 Aktywizacja zawodowa biernych zawodowo kobiet</p>	<p>EFS+.CP4.C - Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p>	

				Działanie FEMA.06.05 Wsparcie dla pracodawców i pracowników	EFS+.CP4.D - Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia	
				Działanie FEMA.06.06 Zdrowie pracowników		
VII. Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu	EFS	195 956 106,00	9,35%	Działanie FEMA.07.01 Edukacja przedszkolna	EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich	CP 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych
				Działanie FEMA.07.02 Wzmocnienie kompetencji uczniów		
				Działanie FEMA.07.03 Wzmocnienie kompetencji uczniów w ZIT		

					i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	
				Działanie FEMA.07.04 Edukacja osób dorosłych	EFS+.CP4.G - Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	
				Działanie FEMA.07.05 Edukacja osób dorosłych poza PSF		
VIII Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych	EFS	219 553 750,00	10,47%	Działanie FEMA.08.01 Aktywizacja społeczna i zawodowa	EFS+.CP4.H - Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego	CP 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

i zdrowotnych na Mazowszu				Działanie FEMA.08.02 Ekonomia społeczna	uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	
				Działanie FEMA.08.03 Potencjał partnerów społecznych i organizacji pozarządowych		
				Działanie FEMA.08.04 Integracja społeczno-zawodowa obywateli państw trzecich	EFS+.CP4.I - Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów	
				Działanie FEMA.08.05 Usługi społeczne i zdrowotne	EFS+.CP4.K - Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci	

					<p>i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>	
				Działanie FEMA.08.06 Usługi społeczne na rzecz rodzin	EFS+.CP4.L - Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	
				Działanie FEMA.08.07 Integracja społeczna osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością		
				Działanie FEMA.08.08 Integracja społeczna Romów		
IX Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim	EFRR	175 731 000,00	8,38%	Działanie FEMA.09.01 Rewitalizacja miast	EFRR.CP5.I - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	CP 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych

				<p>Działanie FEMA.09.02 Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie</p>	<p>EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p>	
				<p>Działanie FEMA.09.03 Mazowieckie Centrum Wsparcia Doradczego</p>	<p>EFRR.CP5.I - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich, EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym,</p>	

					kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	
X Pomoc techniczna (EFRR)	EFRR	60 091 722,00	2,87%	Działanie FEMA.10.01 Pomoc techniczna EFRR	PT.1 - Pomoc Techniczna	
XI Pomoc techniczna (EFS+)	EFS	23 931 945,00	1,14%	Działanie FEMA.11.01 Pomoc techniczna EFS+	PT.1 - Pomoc Techniczna	

3. Organizacja procesu ewaluacji

3.1. Opis procesu ewaluacji

Za prowadzenie ewaluacji Programu oraz wywiązywanie się z obowiązków w tym zakresie regulowanych prawem europejskim i krajowym odpowiada IZ FEM 2021-2027.

Ewaluacja programu traktowana jest jako proces, składający się z kilku etapów i wymagający zagwarantowania odpowiedniego potencjału organizacyjno-administracyjnego, tj. zasobów kadrowych i finansowych oraz właściwych procedur, umożliwiających prawidłowy przebieg tego procesu w ramach urzędu.

W ramach procesu ewaluacji mogą być realizowane ewaluacje wewnętrzne, zewnętrzne i hybrydowe, polegających na występowaniu elementów z ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej. Ewaluacja wewnętrzna polega na zaangażowaniu w proces ewaluacji własnego potencjału kadrowego, dysponującego odpowiednim doświadczeniem i wiedzą w obszarze podlegającym ewaluacji. Za początek badania ewaluacyjnego przyjmuje się powołanie zespołu badawczego. Zaletą ewaluacji wewnętrznej może być możliwość budowania relacji współpracy i zaangażowania zespołu w dążeniu do przyjętego celu. Pewnym zagrożeniem natomiast może być brak obiektywizmu i chęć ukrycia nieprawidłowości, szczególnie gdy w skład zespołu wchodzi osoby bezpośrednio zainteresowane badanym obszarem. Dodatkowo ryzykiem jest zachwianie równowagi w bieżących zadaniach jednostki ewaluacyjnej jeśli nie uwzględnimy czasochłonności zadań dla oddelegowanego zespołu badawczego.

Jeżeli jednostka ewaluacyjna nie dysponuje wystarczającym potencjałem kadrowym, doświadczeniem oraz ilością czasu na przeprowadzenie badania, a obszar badawczy jest szeroki i skomplikowany wówczas należy przeprowadzić ewaluację zewnętrzną. Polega ona na zleceniu przeprowadzenia badania ewaluatorom zewnętrznym, po przeprowadzeniu procedury wyboru wykonawcy zgodnie z prawem zamówień publicznych. Zewnętrzni ewaluatorzy najczęściej charakteryzują się doświadczeniem i odpowiednim przygotowaniem metodologicznym, a także wysokim potencjałem organizacyjnym i finansowym. Dodatkowo dają poczucie obiektywizmu w ocenie realizowanych przedsięwzięć. Zagrożeniem dla ewaluacji zewnętrznej może być brak znajomości specyfiki funkcjonowania jednostki zamawiającej i zagadnień poddawanych ewaluacji. Ponadto ewaluacja zewnętrzna zazwyczaj generuje wyższe koszty finansowe, co wymaga zaplanowania odpowiedniego budżetu.

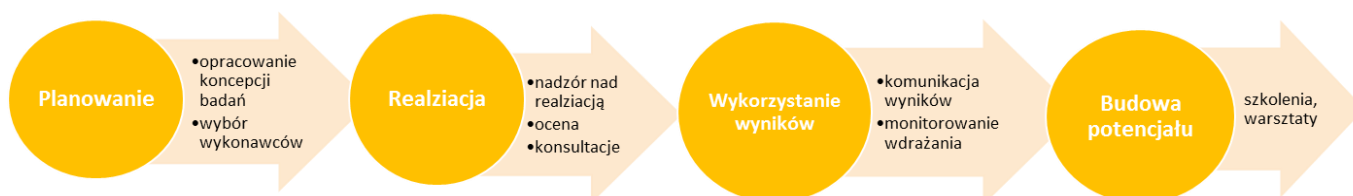
Ważnym elementem realizacji zewnętrznego badania ewaluacyjnego jest dwustronna współpraca wykonawcy z zamawiającym. Za początek badania ewaluacyjnego uważa się podpisanie umowy z wykonawcą. Dodatkowo dobrą praktyką jest organizacja spotkania inauguracyjnego badania, które ma na celu wyjaśnienie i doprecyzowanie zapisów szczegółowego opisu przedmiotu zamówienia, jak i samej oferty złożonej przez wykonawcę. Następnie w toku dalszej współpracy należy monitorować postęp prac zespołu badawczego w ramach zleconego badania poprzez pozyskiwanie od wykonawcy informacji o bieżącym postępie prac. Dobrą praktyką w tym zakresie jest przekazywanie przez wykonawcę cotygodniowych raportów z postępu prac wraz z uwzględnieniem ewentualnych zagrożeń. Istnieje również możliwość organizowania spotkań roboczych o ile zachodzi taka potrzeba. Zarówno wykonawca, jak i zamawiający muszą wywiązywać się z zapisów umowy i w sposób terminowy przekazywać poszczególne elementy, tj. bazy danych na potrzeby realizacji badania oraz wypracowanych w ramach badania, raport metodologiczny, ewentualne raporty cząstkowe oraz raport końcowy. Odbiór raportu końcowego jest uznawany za termin zakończenia badania.

W strukturach Instytucji Zarządzającej została utworzona jednostka ewaluacyjna, która jest odpowiedzialna za opracowanie koncepcji badań ewaluacyjnych, nadzór nad ich realizacją, odbiór wyników badań oraz monitorowanie wypracowanych rekomendacji.

Ewaluacja w ramach FEM 2021-2027 odbywać się będzie w formie ewaluacji zewnętrznej, tzn. realizacja ewaluacji powierzona zostanie ekspertom lub podmiotom zewnętrznym względem instytucji odpowiedzialnych za programowanie i wdrażanie interwencji.

Proces ewaluacji będzie realizowany według poniższego schematu.

Schemat 1. Przebieg procesu ewaluacji w ramach FEM 2021-2027

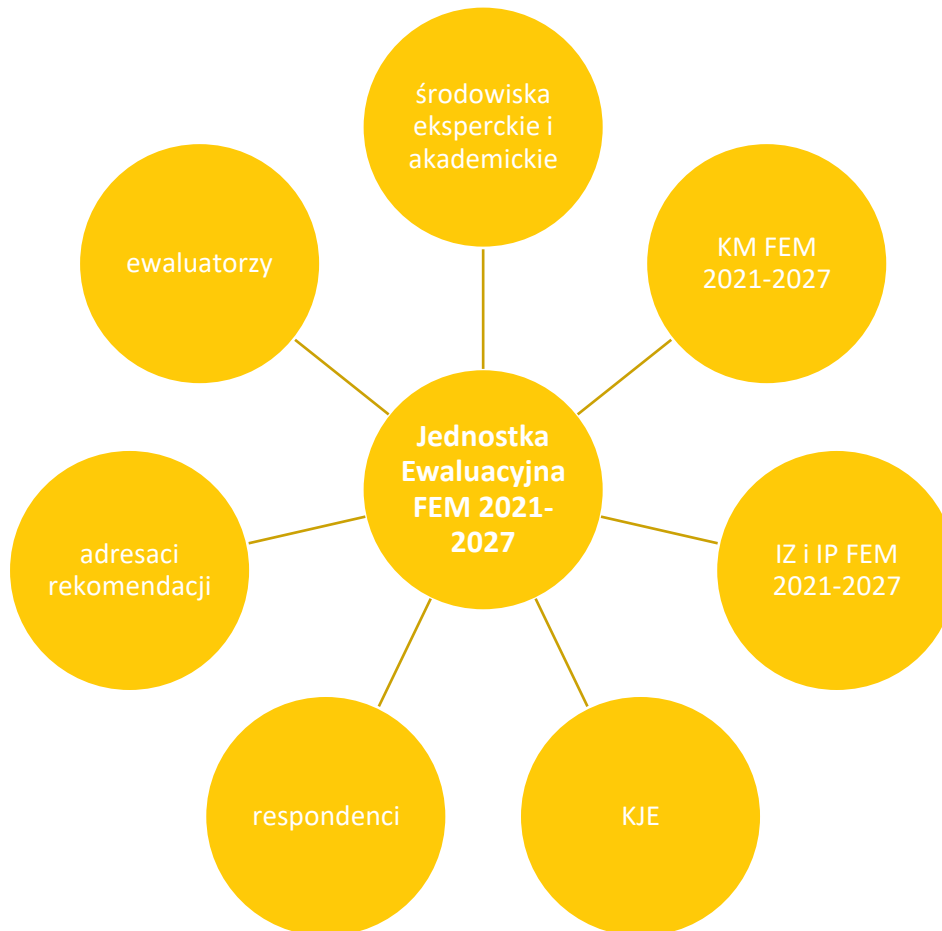

Podmioty zaangażowane w proces ewaluacji

Poniżej przedstawiono listę i zadania głównych podmiotów zaangażowanych w proces ewaluacji na poziomie regionalnym.

Schemat 2. Podmioty zaangażowane w proces ewaluacji

Instytucja Zarządzająca FEM 2021-2027 - Zarząd Województwa Mazowieckiego

Za prowadzenie ewaluacji Programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 odpowiada Instytucja Zarządzająca FEM 2021-2027, a w jej ramach utworzona w tym celu Jednostka Ewaluacyjna.

Główne zadania **Jednostki Ewaluacyjnej**:

- planowanie i koordynacja procesu ewaluacji FEM 2021-2027;
- realizacja ewaluacji przy zastosowaniu trafnych i zaawansowanych metod badawczych;
- przygotowanie, aktualizacja i sprawozdawanie z realizacji *Planu ewaluacji FEM 2021-2027*;
- współpraca z KJE;
- organizacja systemu zbierania i gromadzenia danych niezbędnych do ewaluacji;
- czynny udział w procesach wypracowywania metodologii i realizacji badań przekrojowych w obszarach tematycznych;

- animowanie i monitorowanie wykorzystania wyników badań ewaluacyjnych dotyczących FEM 2021-2027, raportowanie KE, KM i KJE wyników ewaluacji;
- dostosowywanie systemu ewaluacji programu do wytycznych KJE, KE oraz przyjętych standardów ewaluacji funduszy strukturalnych;
- rozpowszechnianie wiedzy na temat stosowanych w Unii Europejskiej i Polsce ogólnie przyjętych standardów ewaluacji funduszy strukturalnych;
- upublicznianie wyników przeprowadzonych ewaluacji;
- rozpowszechnianie wiedzy i informacji na temat ewaluacji;
- budowa potencjału ewaluacyjnego wśród instytucji związanych z procesem ewaluacji programu;
- zapewnienie danych niezbędnych do realizacji procesu ewaluacji.

Komitet Monitorujący FEM 2021-2027

W procesie ewaluacji będzie uczestniczyć także Komitet Monitorujący FEM 2021-2027, który:

- zatwierdza *Plan ewaluacji FEM 2021-2027* oraz akceptuje proponowane zmiany w *Planie ewaluacji*;
- monitoruje proces ewaluacji Programu;
- rekomenduje obszary, które powinny zostać poddane ewaluacji w ramach Programu;
- analizuje postęp w realizacji planów i wykorzystania wyników badań ewaluacyjnych;
- monitoruje realizację zasady partnerstwa w procesie ewaluacji.

Instytucje Pośredniczące

Do zadań Instytucji Pośredniczących należą:

- udostępnianie IZ oraz ewaluatorom zewnętrznym informacji niezbędnych do wykonania badań ewaluacyjnych;
- udział w opracowaniu, sprawozdawaniu oraz aktualizacjach Planu Ewaluacji FEM 2021-2027;
- wdrażanie w porozumieniu z IZ FEM 2021-2027 działań naprawczych, usprawnień wpływających na skuteczną i efektywną realizację programu;
- udział w pracach Komitetu Monitorującego FEM 2021-2027.

Instytucja Zarządzająca przewiduje w okresie programowania 2021-2027 współpracę ze **środowiskiem eksperckim i akademickim oraz partnerami społecznymi**. Sposób zaangażowania tych środowisk w proces ewaluacji realizuje unijną zasadę partnerstwa. Polega ona w głównej mierze na organizowaniu spotkań, wywiadów oraz paneli ekspertów podczas prowadzonych badań ewaluacyjnych, a także na zapraszaniu tych osób do udziału w pracach Komitetu Monitorującego FEM 2021-2027. Każdorazowo skład osobowy dopasowany jest do tematyki badania w celu zapewnienia odpowiedniej reprezentacji głównych aktorów życia lokalnego i regionalnego. Jednostka Ewalacyjna, każdorazowo w ramach badania, będzie organizować spotkania, na które zapraszani będą **adresaci rekomendacji** oraz inne osoby zainteresowane tematyką badania ewaluacyjnego. Na spotkaniach **Wykonawcy** prezentują wyniki przeprowadzonych ewaluacji, a zaproszone osoby uczestniczą w dyskusji nad rekomendacjami wnosząc swoje uwagi i opinie.

Zgodnie z Europejskim Kodeksem Postępowania ws. Partnerstwa partnerzy spoza administracji publicznej powinni być włączani w proces ewaluacji polityki spójności, o ile nie prowadzi to do konfliktu interesów. Partnerzy są włączani w proces ewaluacji przede wszystkim poprzez uczestnictwo w pracach KM.

Na obecny moment nie planuje się utworzenia Regionalnej Grupy Sterującej Ewaluacją Województwa Mazowieckiego.

Należy podkreślić, że zadania przypisane Grupie oraz realizacja zasady partnerstwa i koordynacji procesu ewaluacji będą w pełni realizowane przez jednostkę ewaluacyjną m.in. poprzez podejmowanie działań, takich jak spotkania konsultacyjne z inicjatorami ewaluacji, otwarte konsultacje pytań ewaluacyjnych, które mają być zawarte w specyfikacji warunków zamówienia ewaluacji, prezentacje wyników badań ewaluacyjnych, konsultacje dotyczące wykorzystania wyników ewaluacji z adresatami rekomendacji oraz współpracę z partnerami w KM FEM 2021-2027.

Istotną rolę w procesie ewaluacji odgrywa Zespół Sterujący Ewaluacją działający jako forum wymiany wiedzy realizujący swoje cele poprzez wsparcie Jednostki Ewaluacyjnej w zakresie identyfikacji potrzeb badawczych oraz oceny produktów ewaluacji, a także wymianę doświadczeń w zakresie procesu wdrażania wypracowanych rekomendacji.

3.2. Metody badawcze w procesie ewaluacji FEM 2021-2027

KE kładzie nacisk na stosowanie ewaluacji oddziaływania opartych na teorii. Podejście to zakłada, że ewaluacja obejmuje zarówno pytania dotyczące procesu, jak i wielkości uzyskanych efektów. Trafność danej polityki jest uwydatniona, jeśli badanie nie ograniczy się tylko do wskazania, czy oceniana interwencja wywarła zamierzony wpływ, ale odpowie również na pytanie, dlaczego miało – albo dlaczego nie miało – to miejsce³. Typowymi metodami stosowanymi w ewaluacji oddziaływania opartych na teorii są: *desk research*, analiza danych gromadzonych przez organy *administracji* rządowej, studia przypadku, wywiady, badania kwestionariuszowe, a także inne badania jakościowe i ilościowe, które dostarczą kompleksowych informacji pozwalających zbadać logikę interwencji programu i odtworzyć jego „teorię”.

Poniżej zaprezentowano główne metody badawcze planowane do wykorzystania w ramach badań ewaluacyjnych planowanych w ramach ewaluacji FEM 2021-2027. Przy zaprezentowanych technikach wskazano, w których typach badań ewaluacyjnych znajdują zastosowanie, a także, wykorzystania jakich danych wymagają.

Analiza danych zastanych

Typ ewaluacji	ex ante (EX), ewaluacja bieżąca (B), ex post (EP)
Wymagane dane	(brak)

Desk research polega na wykorzystaniu w ewaluacji dostępnych danych wtórnych, takich jak publikacje, raporty, biuletyny, bazy danych, katalogi, informacje dostępne na stronach internetowych itp. Przed wykorzystaniem danych w badaniu są one analizowane pod kątem wiarygodności, rzetelności i aktualności. Analiza danych zastanych jest użyteczna ze względu na wysoki stopień obiektywizmu oraz możliwość wykorzystania zebranych informacji na potrzeby procedur badawczych realizowanych w kolejnych etapach badania.

W ramach zaplanowanych ewaluacji szczególnie duże znaczenie będzie miała metaewaluacja, czyli analiza wyników wszystkich dotychczas przeprowadzanych ewaluacji (*ex ante*, *mid-term*, *ex post*) z wybranego obszaru odnoszących się zarówno do obecnego, jak i poprzednich okresów programowania. Wskazuje się, że wyniki metaewaluacji powinny być prezentowane w układzie zgodnym ze strukturą/logiką strategii Europa 2020 (w szczególności na użytek KE).

W ramach analizy danych zastanych wykorzystywane będą w szczególności typy źródeł zaprezentowane w poniższej tabeli.

³ White H., *Ocena oddziaływania oparta na teorii: zasady i praktyka* [w:] Haber A, Trzciński R., *Ocena wpływu i prognozowanie efektów w badaniach ewaluacyjnych*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2011, s. 65.

Tab.5. Główne źródła danych zastanych dla realizacji procesu ewaluacji w latach 2021-2027

Nazwa źródła	Opis
CST 2021	Centralny system teleinformatyczny będzie wspierał realizację programów operacyjnych, stając się głównym kanałem komunikacji pomiędzy beneficjentami a instytucjami związanymi z realizacją programu, jak również platformą gromadzenia i przetwarzania danych dotyczących realizacji programów operacyjnych. W porównaniu do SL 2014, system będzie gromadził więcej zasobów danych i będzie pozwalał na raportowanie danych w układach przydatnych dla procesów ewaluacji (dzięki systemowi raportującemu opartemu na hurtowni danych).
Lokalny system Informatyczny (LSI)	System umożliwiający automatyczną obsługę błędów w przesyłanych dokumentach po stronie systemów lokalnych, możliwość automatycznej aktualizacji przekazywanych dokumentów, jak również korzystanie ze słowników danych udostępnianych przez CST 2021. Będzie źródłem informacji na temat naborów, w tym składanych wniosków aplikacyjnych, procesu oceny i wyboru projektów.
Statystyka publiczna, instytucjonalne bazy danych	Statystyki krajowe udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny, a także inne instytucjonalne bazy danych dotyczących dziedzin związanych z obszarami wsparcia w ramach programu, m.in. ministerstw, urzędów marszałkowskich, agencji rządowych, urzędów pracy. Źródła te będą przydatne dla większości zaplanowanych badań ewaluacyjnych, w tym w szczególności przy realizacji badań kontryfaktycznych ⁴ .
Badania ewaluacyjne realizowane na poziomie krajowym	Badania ewaluacyjne realizowane na poziomie krajowym, które wspomogą ewaluację przeprowadzaną na poziomie regionalnym m.in. oceny oddziaływania opracowywane przy wykorzystaniu modeli makroekonomicznych, które bazują na rezultatach badań ekonomicznych i ekonometrycznych oraz uwzględniają oddziaływania i wzajemne powiązania w całej gospodarce; modele te pozwalają na ocenę wpływu funduszy unijnych wraz ze środkami finansowymi z krajowego sektora publicznego na gospodarkę kraju i gospodarki regionalne ⁵ .
Bazy danych dotyczące okresu programowania 2014-2020	Dane historyczne dotyczące wdrażania programu w poprzednim okresie programowania 2014-2020, w tym m.in. SL 2014.
Dotychczas zrealizowane badania w regionie	Dotychczas zrealizowane badania w regionie, w tym w szczególności badania ewaluacyjne, odnoszące się zarówno do obecnego, jak i poprzednich okresów programowania (metaewaluacja); szczególnie istotne z punktu widzenia okresu programowania 2021-2027 będą wyniki badań ewaluacyjnych ex post pozwalające ocenić skuteczność interwencji publicznej w ramach programów operacyjnych wdrażanych w latach 2014-2020.
Dokumenty strategiczne	Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym, krajowym i wspólnotowym istotne z punktu widzenia obszarów wsparcia w ramach programu.

⁴ W ramach ekspertyzy wykonanej na zlecenie MRR, zidentyfikowano 366 źródeł danych instytucjonalnych i indywidualnych możliwych do wykorzystania w ramach ewaluacji EFS [ICF GHK Polska Sp. z o.o., Raport z wykonania ekspertyzy na temat źródeł danych wykorzystywanych do realizacji badań kontryfaktycznych w ramach ewaluacji EFS, Warszawa 2013r.]

⁵ W niektórych badaniach, ze względu na potrzebę zapewnienia porównywalności z pozostałymi regionami, do określenia efektu, jaki wywierają fundusze unijne na podstawowe wskaźniki makroekonomiczne, powinny zostać zastosowane takie same narzędzia badawcze i powinny zostać przyjęte podobne założenia.

Nazwa źródła	Opis
Literatura naukowa i fachowa	Ogólnodostępne opracowania poświęcone tematyce dotyczącej obszarów wsparcia w ramach programu oraz inne źródła literaturowe wspomagające proces wnioskowania ewaluatorów oraz formułowania rekomendacji.

Badania ankietowe

Typ ewaluacji	ex ante (EX), ewaluacja bieżąca (B), ex post (EP)
---------------	---

Badania ankietowe (CATI, CAWI, CAPI, PAPI) obejmą w szczególności beneficjentów programu. Pozwolą ocenić czy program właściwie odpowiedział na potrzeby grupy, do której adresowano wsparcie. Analizie podlegać będzie wpływ interwencji na sytuację beneficjentów, w tym osiągnięte dzięki wsparciu korzyści. Szerokie zastosowanie w ramach tych badań znajdują metody kontrfaktyczne – aby lepiej ocenić wpływ interwencji na beneficjentów analizie zostanie objęta również sytuacja podmiotów z grupy kontrolnej czyli zbiorowości, której nie objęto wsparciem.

Wywiady indywidualne i fokusowe

Typ ewaluacji	ex ante (EX), ewaluacja bieżąca (B), ex post (EP)
---------------	---

Wywiady indywidualne (IDI) przyjmują formę pogłębionych rozmów przeprowadzanych z pojedynczymi osobami reprezentującymi różne środowiska interesariuszy programu (przedstawiciele administracji, beneficjenci, ostateczni odbiorcy wspartych projektów). Wywiady fokusowe (FGI) to metoda badań jakościowych polegająca na przeprowadzeniu przez moderatora dyskusji wśród grupy fokusowej na podstawie wcześniej opracowanego scenariusza. Jako metoda interaktywna pozwoli na ujawnienie tych aspektów eksplorowanego zagadnienia, które mają mniejszą szansę pojawić się podczas IDI. Na badania fokusowe będą zapraszani różni interesariusze programu po to, by zgromadzić informacje pozwalające „naświetlić” wybrane problemy z różnych punktów widzenia. Wywiady fokusowe zwiększają charakter partycypacyjny ewaluacji – zaangażowanie partnerów z różnych środowisk zwiększy wiarygodność i obiektywność wniosków z badania.

Obserwacja uczestnicząca

Typ ewaluacji	ex ante (EX), ewaluacja bieżąca (B), ex post (EP)
---------------	---

Obserwacja uczestnicząca stosowana jest w celu lepszego zrozumienia badanego zagadnienia, poprzez przebywanie ewaluatora w rzeczywistych sytuacjach, np. obserwację procesu programowania, podejmowania decyzji, aplikowania o wsparcie (w takim zakresie, jak to będzie uzasadnione i możliwe).

Metoda delficka

Typ ewaluacji	ex ante (EX)
---------------	--------------

Metoda delficka polega na przeprowadzeniu serii badań kwestionariuszowych przesyłanych do grupy ekspertów. Eksperci wybierani do badania będą się specjalizować w dziedzinach obejmujących obszary wsparcia w ramach programu. Zwykle wyniki pierwszej rundy badania stanowią źródło i podstawy do kolejnej rundy. Na odpowiedzi ekspertów udzielone w etapie drugim i każdym następnym mają wpływ opinie ekspertów udzielone w poprzedzających je rundach badania. Kwestionariusze do badania delfickiego są budowane tak, by zachęcić respondentów do wyrażania własnej opinii na przedstawione

zagadnienia oraz by umożliwić im późniejszą weryfikację swojego stanowiska w oparciu o zapoznanie się z opiniami innych uczestników badania.

Panel ekspertów

Typ ewaluacji	ex ante (EX), ex post (EP)
----------------------	----------------------------

Panel ekspertów to specjalnie powołana na rzecz ewaluacji grupa robocza, w skład której najczęściej wchodzi niezależni eksperci specjalizujący się w dziedzinach objętych wsparciem w ramach programu. Paneliści mają za zadanie syntezować informacje pozyskane w ramach różnych etapów badania ewaluacyjnego, analizować je z różnych punktów widzenia oraz wspomagać proces formułowania końcowych wniosków.

Analiza kosztów i korzyści (CBA)

Typ ewaluacji	ex ante (EX)
----------------------	--------------

Analiza kosztów i korzyści (CBA) to metoda oceny efektywności interwencji publicznej w obszarze objętym wsparciem. Celem analizy CBA jest wskazanie, czy wsparte projekty są pożądane z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu biorąc pod uwagę całość przewidywanych korzyści i kosztów z nim związanych, z uwzględnieniem kosztów zewnętrznych (np. środowiskowych, społecznych). Wszystkie korzyści i koszty są wyrażane w jednostkach finansowych, z uwzględnieniem zmiany w czasie (wartość bieżąca netto).

Analiza kosztów-efektywności (CEA)

Typ ewaluacji	ex ante (EX)
----------------------	--------------

Analiza kosztów-efektywności (CEA) to metoda, która pozwala ocenić efektywność projektu wobec realizacji założonych przed nim celów. Jej zastosowanie polega na identyfikacji alternatywnych projektów ukierunkowanych na realizację tych samych celów, a następnie ocenie, która z alternatyw maksymalizuje osiągnięte korzyści w stosunku do poniesionych kosztów. Cele projektów wyrażane są w jednostkach niepieniężnych (np. spadek zachorowalności po interwencji w sektorze zdrowotnym).

Benchmarking

Typ ewaluacji	ex post (EP)
----------------------	--------------

Benchmarking to ocena efektów projektu w odniesieniu do innych działań uznanych za udane lub wzorcowe. Dzięki porównaniu możliwa jest identyfikacja silnych i słabych stron projektu, czynników wpływających na przebieg procesów oraz wypracowanie nowych, lepszych rozwiązań na rozpoznane problemy.

Studium przypadku

Typ ewaluacji	ex post (EP)
----------------------	--------------

Studium przypadku (ang. *case study*) to pogłębiony opis działania interwencji publicznej w praktyce. W zależności od przedmiotu badania, może dotyczyć pojedynczej osoby, organizacji, przedsięwzięcia, sposobu podejmowania decyzji itp. Opracowanie jest syntezą jakościowych i ilościowych danych

zebranych w ramach różnych etapów prac badawczych. Do opracowania studium przypadku selekcjonuje się zjawiska, które mają zaprezentować tzw. „dobre praktyki”, czyli szczególnie efektywne działania lub „złe praktyki”, czyli takie działania, których ze względu na negatywne skutki nie powinno się w przyszłości stosować.

Zgodnie z FEM 2021-2027 głównym źródłem informacji dotyczącym postępu realizacji programu dla Instytucji Zarządzającej, będzie zaprogramowany system monitorowania FEM 2021-2027. System ten ma umożliwić m.in. opracowanie danych według wybranych kryteriów oraz bieżącą kontrolę realizacji założonych wartości wskaźników, a także zarządzania finansowego w zakresie płatności oraz certyfikacji wydatków. Przyjęto, że pomiar wskaźników znajdujących się na wszystkich poziomach monitorowania będzie dokonywany w oparciu o dane dostarczane przez beneficjentów, z wyłączeniem wskaźników sumujących liczbę umów bądź ich wartość oraz wynikające z badań ewaluacyjnych/analiz/danych statystycznych.

W celu zapewnienia odpowiedniego zakresu danych na użytek planowanych ewaluacji zostaną wprowadzone poniższe działania/praktyki:

1) Działania w zakresie planowania i realizacji badania ewaluacyjnego

- **zdefiniowanie potrzeb w zakresie dostępu do danych niezbędnych do realizacji procesu ewaluacji w fazie planowania poszczególnych badań ewaluacyjnych** – precyzyjne zdefiniowanie potrzeb w zakresie dostępu do danych w każdym planowanym badaniu ewaluacyjnym pozwoli na podjęcie z odpowiednim wyprzedzeniem działań na rzecz ich pozyskania, w tym:
  - i) identyfikację istniejących źródeł danych, z których można pozyskać wskazane dane;
  - ii) zdefiniowanie zakresu danych, które muszą być na bieżąco gromadzone od podmiotów uczestniczących w programie;
  - iii) określenie danych, które będą musiały zostać pozyskane w ramach badań pierwotnych);
- **współpraca z instytucjami zaangażowanymi w procesy monitorowania i ewaluacji działań prorozwojowych na poziomie kraju i w regionach** – współpraca ta pozwoli wzmocnić merytorycznie metodologię planowanych badań ewaluacyjnych, wesprze proces definiowania potrzeb w zakresie dostępu do danych, a także identyfikację dostępnych źródeł danych;
- **aktywna współpraca z ewaluatorem** – aktywna współpraca z ewaluatorem oparta na przeprowadzaniu bieżących konsultacji w zakresie metodologii i przebiegu procesu badawczego, a także możliwie największym wsparciu w zakresie dostarczania danych niezbędnych do realizacji wysokiej jakości badania ewaluacyjnego;

2) Działania na etapie gromadzenia danych niezbędnych do ewaluacji

- **Lokalny System Informatyczny (LSI)** – Lokalny System Informatyczny kompatybilny z centralnym systemem CST 2021, gromadzący informacje na temat przyjmowania i oceny wniosków o dofinansowanie, dostarczy cennych informacji uzupełniających dla danych gromadzonych na poziomie centralnym (w szczególności na potrzeby badań kontryfakcyjnych)⁶;

---

⁶ System informatyczny będzie ponadto zintegrowany z systemem ewidencji danych stosowanym przez GUS (uwzględnienie kodów jednostek terytorialnych odpowiadających nomenklaturze przyjętej w GUS).

- **bieżące gromadzenie danych dotyczących instytucji aplikujących o wsparcie** – zbieranie informacji dotyczących zarówno beneficjentów programu, jak i instytucji, którym nie udało się uzyskać wsparcia ułatwi dobór grupy kontrolnej do badań kontrfaktycznych;
- **bieżący monitoring procesów ewaluacji realizowanych na poziomie krajowym** – gromadzenie informacji na temat badań ewaluacyjnych realizowanych na poziomie krajowym, po pierwsze pozwoli uniknąć sytuacji, w których na poziomie regionalnym i centralnym realizowane są badania o zbliżonych zakresach tematycznych, po drugie dostarczy wiedzy na temat nowych źródeł danych możliwych do wykorzystania w ramach badań ewaluacyjnych realizowanych na poziomie regionu;
- **współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym** -współpraca z GUS wesprze proces pozyskiwania danych dla procesu ewaluacji, w tym w zakresie realizacji badań kontrfaktycznych (w szczególności w zakresie doboru jednostek spełniających określone kryteria);
- **wsparcie podmiotów raportujących dane z zakresu realizacji programu** – wsparcie techniczne (m.in. przystępne instrukcje wypełniania) i merytoryczne (w ramach m.in. punktów konsultacyjnych) podmiotów raportujących dane do lokalnego i centralnego systemu informatycznego zwiększy szanse na dostarczenie odpowiedniej jakości danych;

3) Działania na rzecz popularyzacji praktyk ewaluacyjnych

- **promowanie praktyk ewaluacyjnych w instytucjach publicznych** - działania na rzecz zwiększenia zainteresowania przeprowadzaniem własnych badań ewaluacyjnych na poziomie pojedynczych instytucji czy przedsięwzięć zapewni dostęp do wyników zindywidualizowanych analiz, które ze względu na poziom szczegółowości nie mogłyby być przeprowadzane w ramach oceny FEM 2021-2027.

3.3. Opis strategii rozpowszechniania i wykorzystania wyników procesu ewaluacji

Proces rozpowszechniania wyników będzie planowany już na etapie projektowania badania, identyfikując potencjalnych odbiorców i użytkowników badania, aby odpowiednio dostosować formę i treść produktów powstałych w wyniku realizacji ewaluacji do potrzeb informacyjnych odbiorców. Podczas planowania rozpowszechniania wyników pod uwagę brane będą przede wszystkim następujące grupy odbiorców:

- a) decydenci różnego szczebla,
- b) osoby zaangażowane w proces planowania i programowania,
- c) osoby zaangażowane w realizację procesu wdrażania,
- d) partnerzy społeczni,
- e) beneficjenci / potencjalni beneficjenci,
- f) media,
- g) społeczeństwo.

Wnioski i rekomendacje uzyskane w toku realizacji procesu ewaluacji powinny zostać wykorzystane w szczególności do:

- a) wspomaganie podjęcia decyzji odnośnie realizacji i kształtu interwencji realizowanej w ramach Programu (funkcja planistyczno-programująca). Działania tego typu powinny być realizowane na początku cyklu interwencji (ewaluacja ex ante) oraz przy reorientacji i realokacji w trakcie realizacji interwencji (ewaluacja on-going),

- b) przeprowadzenia zmian usprawniających w ramach realizowanych interwencji (on-going),
- c) dostarczenia dowodów służących projektowaniu i wdrażaniu polityki spójności w kolejnej perspektywie finansowej (ewaluacja on-going i ex post),
- d) ocenie efektów realizacji polityki spójności (ewaluacja on-going i ex post).

Każde badanie ewaluacyjne, którego raport końcowy został odebrany będzie podlegało upublicznieniu w formie elektronicznej. JE IZ FEM 2021-2027 przekaze raporty z badań wraz z głównym załącznikami:

- a) właściwej Dyrekcji Generalnej KE za pomocą unijnego systemu przesyłania danych dotyczących funduszy unijnych pomiędzy Komisją Europejską a państwami członkowskim (SFC2014),
- b) KM odpowiedzialnemu za FEM 2021-2027,
- c) KJE w celu umieszczenia w Bazie badań ewaluacyjnych.

Przekazanie materiałów, w wersji elektronicznej do KE i KJE, powinno być dokonane w ciągu 90 dni od daty formalnego odebrania raportu.

W ramach realizacji FEM 2021-2027 planuje się podjęcie działań mających na celu komunikację wyników badań ewaluacyjnych. Według Art. 44 ust. 7 Rozporządzenia wszystkie raporty z badań ewaluacyjnych muszą zostać upublicznione, jednak należy podjąć również odpowiednie działania na rzecz ich upowszechnienia. Ostateczna wersja raportów końcowych sporządzonych zgodnie z zapisami *wytycznych dotyczących ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027* zawierać będą streszczenie w języku polskim i angielskim.

Działania na rzecz komunikacji (upowszechnienia) wyników ewaluacji będą kierowane do grup odbiorców zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tab.6. Odbiorcy działań na rzecz upowszechnienia wyników ewaluacji

Symbol	Grupa	Opis
P	Osoby zaangażowane w programowanie FEM 2021-2027	Osoby podejmujące strategiczne decyzje w zakresie programowania interwencji publicznej w ramach programu
R	Przedstawiciele instytucji publicznych, będących adresatami rekomendacji	Przedstawiciele instytucji publicznych, do których odnoszą się rekomendacje sformułowane w ramach badań ewaluacyjnych
B	Beneficjenci i potencjalni beneficjenci	Przedstawiciele instytucji realizujących przedsięwzięcia wsparte w ramach programu
O	Ostateczni odbiorcy projektów	Osoby niekorzystające bezpośrednio ze wsparcia w ramach programu, ale korzystające z efektów realizacji wspieranych przedsięwzięć
E	Ewaluatorzy zewnętrzni, konsultanci	Pracownicy instytucji profesjonalnie zajmujących się przeprowadzaniem ewaluacji
A	Analitycy, badacze, środowisko naukowe	Przedstawiciele sektora naukowego specjalizujący się w szczególności w zagadnieniach związanych z polityką regionalną, a także w dziedzinach będących obszarami wsparcia w ramach programu
S	Społeczeństwo	Społeczność regionalna, w tym w szczególności osoby, którym brak lub posiadające ograniczoną wiedzę na temat zagadnień ewaluacji.

Tab.7. Sposoby komunikacji (upowszechnienia) wyników ewaluacji

Kanały komunikacji	Opis	Adresaci	Harmonogram
Organizacja spotkań prezentujących wyniki badań ewaluacyjnych	Spotkania informacyjne, podczas których będą przedstawiane kluczowe wyniki badań ewaluacyjnych	P, R, B, O, E, A, S	na bieżąco
Spotkania robocze dla pracowników instytucji publicznych, będących adresatami rekomendacji	Spotkania robocze będą miały na celu wspólne przedyskutowanie wyników ewaluacji oraz zaplanowanie procesu wdrażania rekomendacji w gronie przedstawicieli instytucji wdrażających program, instytucji publicznych i ewaluatorów	R, E	na bieżąco
Spotkania robocze z osobami mającymi wpływ na programowanie FEM 2021-2027	Bieżące przekazywanie decydującym informacji na temat wyników badań ewaluacyjnych usprawni proces wdrażania rekomendacji odnoszących się do kształtu interwencji publicznej w ramach programu (wyniki ewaluacji - zidentyfikowane problemy - działanie).	P	na bieżąco
Publikacja raportów końcowych z badań ewaluacyjnych	Wydawanie w formie papierowej i elektronicznej publikacji prezentujących wyniki przeprowadzonych badań ewaluacyjnych	R, B, O, E, A, S	na bieżąco
Publikacja newsletterów, broszur i innych materiałów informacyjnych	Prezentacja kluczowych danych pochodzących z badań ewaluacyjnych w przystępnych dla odbiorców, atrakcyjnych wizualnie formach	R, B, O, E, A, S	na bieżąco
Współpraca z lokalnymi mediami	Przekazywanie informacji na temat wyników badań ewaluacyjnych za pośrednictwem różnych kanałów medialnych, lokalnych gazet, radia czy telewizji	P, R, B, O, E, A, S	na bieżąco
Publikacja wyników badań ewaluacyjnych za pośrednictwem mediów społecznościowych	Przekazywanie informacji na temat wyników badań ewaluacyjnych za pośrednictwem mediów społecznościowych w tym m.in. blogów, sieci biznesowych, projektów zespołowych, biznesowych sieci społecznościowych, forów dyskusyjnych, mikroblogów, portali umożliwiających udostępnianie zdjęć, a także recenzowanie produktów/usług, zakładki społecznościowych, gier społecznościowych, portali	P, R, B, O, E, A, S	na bieżąco

Kanały komunikacji	Opis	Adresaci	Harmonogram
	społecznościowych, portali umożliwiających udostępnianie video oraz wirtualnych światów		
Rozwój podstrony poświęconej ewaluacji na stronie internetowej FEM 2021-2027	Podstrona zawierająca aktualne informacje na temat procesu ewaluacji programu, w tym bieżących działań Jednostki Ewaluacyjnej, plan ewaluacji, publikacja raportów końcowych z przeprowadzonych badań ewaluacyjnych, jak i publikacji o charakterze edukacyjnym itp.	P, R, B, O, E, A, S	na bieżąco

Proces wykorzystania wyników ewaluacji realizowany będzie zgodnie z zapisami *Wytycznych dotyczących ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027*. Kluczowymi podmiotami na poziomie FEM 2021-20:

a) IZ FEM 2021-2027 – posiada uprawnienia do podjęcia ostatecznej decyzji o nadaniu statusu rekomendacjom programowym dotyczącym danego programu, jest także odpowiedzialna za zainicjowanie procesu wdrożenia takich rekomendacji. JE IZ FEM 2021-2027 organizuje konsultacje i moderuje dyskusję nt. rekomendacji, koordynuje współpracę pomiędzy ewaluatorem i adresatami rekomendacji oraz monitoruje stan wdrożenia rekomendacji programowych. JE IZ FEM 2021-2027 przekazuje do KJE propozycje rekomendacji horyzontalnych, a także bierze udział w konsultacjach rekomendacji horyzontalnych opracowanych przez inne jednostki. JE IZ FEM 2021-2027 przekazuje również do właściwych IZ propozycje rekomendacji dotyczących innego programu niż badany,

b) Instytucje na niższych poziomach wdrażania programu – w przypadku utworzenia w ich ramach JE, IZ FEM 2021-2027 może przekazać kompetencje w zakresie inicjowania procesu wdrożenia rekomendacji, organizacji konsultacji dyskusji nt. rekomendacji, koordynacji współpracy pomiędzy ewaluatorem a adresatami rekomendacji, oraz przedłożenia do decyzji IZ FEM 2021-2027 (lub KM FEM 2021-2027, gdy jest on zaangażowany w proces akceptacji rekomendacji) programu uzgodnionych rekomendacji programowych,

c) KJE – jednostka odpowiada za konsultacje i rozpowszechnianie informacji na temat rekomendacji horyzontalnych, zarządzanie bazą SWR i monitorowanie wdrażania rekomendacji (na poziomie systemu),

d) KM FEM 2021-2027 – otrzymuje i analizuje wyniki badań ewaluacyjnych wypracowane w toku badań zrealizowanych przez JE FEM 2021-2027. IZ FEM 2021-2027 wspólnie z KM FEM 2021-2027 może zdecydować o doprecyzowaniu lub rozszerzeniu zakresu zadań KM FEM 2021-2027, w tym w odniesieniu do wyników i rekomendacji z badań ewaluacyjnych,

e) KUP – otrzymuje i analizuje wyniki badań ewaluacyjnych zrealizowanych na poziomie horyzontalnym. KJE w porozumieniu z KUP może zdecydować o doprecyzowaniu lub rozszerzeniu zakresu zadań KUP w odniesieniu do wyników i rekomendacji z badań ewaluacyjnych,

f) wykonawca badania – ewaluator zewnętrzny lub wewnętrzny odpowiedzialny za przygotowanie projektu rekomendacji. Wykonawca może też brać udział w procesie ich konsultowania na etapie asysty badawczej, jeśli taką realizowano,

g) adresaci rekomendacji – podmioty, których bezpośrednio dotyczą rekomendacje. Adresaci rekomendacji są wstępnie identyfikowani przez wykonawcę ewaluacji we współpracy z zamawiającym. Powyższa identyfikacja podlega weryfikacji w ramach uzgodnień rekomendacji. Określając adresatów należy mieć na uwadze adekwatność rekomendacji do zakresu ich kompetencji.

27 w ramach Systemu Wdrażania Rekomendacji (SWR) są:

Rekomendacje z badań ewaluacyjnych IZ FEM 2021-2027 wpisuje do bazy informatycznej SWR.

3.4. Budowa potencjału ewaluacyjnego

Za prowadzenie ewaluacji Programu oraz wywiązywanie się z obowiązków w tym zakresie regulowanych prawem europejskim i krajowym odpowiada IZ FEM 2021-2027.

Według komisyjnego podręcznika metodologicznego EVALSED, budowa potencjału ewaluacyjnego zachodzi na wielu poziomach w tym: indywidualnym (rozwój odpowiednich kompetencji i umiejętności), organizacyjnym (projektowanie odpowiednich struktur organizacyjnych i zarządzanie nimi), inter-organizacyjnym (wzmacnianie relacji między instytucjami publicznymi i prywatnymi, sieci współpracy, procedury, partnerstwa), a także ogólnym społecznym (budowa świadomości społeczeństwa w zakresie ewaluacji). Wieloaspektowość potencjału ewaluacyjnego sprawia, że katalog możliwych do podjęcia działań w kierunku jego rozwoju jest bardzo szeroki. Są to najczęściej działania długoterminowe, czyni to więc proces budowania potencjału stałym procesem „uczenia się” i doskonalenia.

Wskazuje się również na potrzebę działań w zakresie rozszerzenia praktyk ewaluacyjnych w regionie (np. na poziomie innych instytucji w regionie), jak i lepszej integracji ewaluacji z procesami programowania i zarządzania programami wsparcia.

Biorąc pod uwagę powyższe zalecenia, jak i dotychczasowe doświadczenia regionu w zakresie budowania potencjału ewaluacyjnego, działania podejmowane w latach 2021-2027 będą ukierunkowane na realizację pięciu głównych celów:

1) Zapewnienie odpowiednich zasobów kadrowych i rozwiązań organizacyjnych dla skutecznej realizacji procesu ewaluacji

- inicjatywy mające na celu zwiększenie wiedzy i kompetencji pracowników JE i innych pracowników zaangażowanych w proces ewaluacji – szkolenia, warsztaty, konferencje oraz inne przedsięwzięcia zwiększające zdolność zespołu do skutecznej i efektywnej realizacji swoich zadań, w szczególności w kontekście zwiększania wiedzy na temat metodologii badań ewaluacyjnych;
- współpraca z jednostkami ewaluacyjnymi innych programów operacyjnych – utrzymywanie współpracy z przedstawicielami regionalnych i krajowych jednostek ewaluacyjnych umożliwiające stałą wymianę pomysłów i doświadczeń z zakresu realizacji badań ewaluacyjnych pod kątem ich późniejszego wdrożenia w województwie;

2) Lepsza organizacja i koordynacja procesu ewaluacji

- wsparcie ze strony Komitetu Monitorującego – rola KM w zakresie ewaluacji wynika bezpośrednio z zapisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 2021/1060 i będzie polegać w szczególności na:
  - a) rozpatrywaniu i zatwierdzaniu planu ewaluacji oraz jego zmian;
  - b) monitorowaniu procesu ewaluacji;
  - c) rekomendowaniu obszarów i tematów, które powinny zostać poddane ewaluacji;
  - d) zapoznawaniu się z wynikami ewaluacji.
- współpraca z Komitetem Monitorującym zwiększy jakość i terminowość realizacji badań ewaluacyjnych, dzięki m.in. bieżącej analizie postępów w realizacji planów i wyników badań ewaluacyjnych, jak również monitoringowi realizacji zasad partnerstwa w procesie ewaluacji;

- współpraca z Krajową Jednostką Ewaluacji – współpraca dotyczyć będzie zarówno aspektów organizacyjnych i technicznych, związanych z realizacją procesu ewaluacji w regionie, jak i kwestiach merytorycznych (m.in. konsultacje planów ewaluacji, przedmiotów zamówień na badania);
- współpraca z najważniejszymi podmiotami publicznymi biorącymi udział w realizacji polityk rozwoju – system współpracy i przepływu informacji między instytucjami zaangażowanymi w procesy monitorowania i ewaluacji działań prorozwojowych na poziomie kraju i w regionach, w tym: Głównym Urzędem Statystycznym, Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii, Krajowym i Regionalnym Obserwatorium Rozwoju Terytorialnego, Mazowieckim Biurem Planowania Regionalnego.

3) Pobudzanie popytu na badania ewaluacyjne w regionie

- zwiększenie zaangażowania pracowników IZ i IP w proces planowania badań ewaluacyjnych – bieżące angażowanie w proces programowania procesu ewaluacji pracowników IZ i IP w celu lepszego dostosowania zakresu projektów badawczych do rzeczywistych potrzeb decydentów i innych osób zaangażowanych w realizację programu;
- uspołeczniony proces planowania procesu ewaluacji – przygotowanie i aktualizowanie planu ewaluacji w drodze konsultacji z partnerami społeczno-gospodarczymi, które pozwoli na lepsze dostosowanie planów badań ewaluacyjnych do istniejącego zapotrzebowania w regionie (zasada partnerstwa).

4) Pobudzanie podaży i zapewnienie wysokiej jakości badań ewaluacyjnych

- współpraca z ośrodkami akademickimi oraz eksperckimi – zwiększanie zainteresowania zagadnieniami ewaluacji oraz współpraca ze środowiskiem naukowym przy planowaniu projektów badawczych zwiększy szansę na uzyskanie kompletnych i poprawnych wyników badań ewaluacyjnych; opinie ekspertów będą pomocne m.in. przy opracowywaniu metodologii planowanych badań ewaluacyjnych;
- dbałość o wysoką jakość merytoryczną treści zamówień na badania ewaluacyjne - precyzyjne i zrozumiałe zdefiniowanie swoich oczekiwań wobec badania ewaluacyjnego w zamówieniu, zarówno jego zakresu, jak i proponowanych narzędzi metodologicznych zwiększy szansę na zrealizowanie wysokiej jakości badania przez zewnętrznego ewaluatora;
- koncentracja na jakościowym aspekcie składanych ofert - skupienie się na merytorycznych i technicznych kryteriach oceny otworzy dostęp do przetargu wykwalifikowanym ewaluatorom i przyczyni się do wzmocnienia wartości merytorycznych składanych ofert.
- aktywna współpraca w realizacji ewaluacji zewnętrznych – wsparcie merytoryczne realizowanych badań ewaluacyjnych przez pracowników jednostki ewaluacyjnej (poprzez konsultowanie m.in. zakresu badania, narzędzi badawczych, metod analizy danych) pomoże lepiej ukierunkować proces badawczy na osiągnięcie celów stawianych przed ewaluacją;
- zapewnienie odpowiedniego czasu na przygotowanie ofert oraz przeprowadzenie samego badania;
- zobowiązanie wykonawcy do wyznaczenia osoby odpowiedzialnej za nadzór nad jakością badania i określenie sposobów jej zapewnienia.

W odniesieniu do kwestii związanych z wykorzystywaniem w badaniach wysokiej jakości danych kwestią kluczową jest ściśle powiązanie procesu ewaluacji z systemem monitorowania Programu. Ta relacja ma istotne znaczenie dla pozyskiwania wiarygodnych danych, niezbędnych do dokonywania rzetelnej oceny postępów rzeczowych i finansowych FEM 2021-2027 w trakcie wdrażania oraz umożliwiających przeprowadzenie oceny ex post efektów Programu i jego wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą w regionie (ewaluacja ex post FEM 2021-2027). Dane te – gromadzone w sposób systematyczny i z rygorystyczną dbałością o ich jakość i kompletność – stanowią podstawę prac ewaluatora. Jak pokazują doświadczenia z lat 2007-2013 oraz 2014-2020, ich brak skutkuje nie tylko podniesieniem kosztów ewaluacji wynikających z potrzeby ich pozyskania bądź uzupełnienia przez ewaluatora, lecz może również wpłynąć na obniżenie użyteczności samej ewaluacji poprzez wydłużenie czasu jej realizacji, skutkujące opóźnieniem momentu sformułowania rekomendacji, których wdrożenie może być w tej sytuacji utrudnione lub wręcz niemożliwe.

5) Lepsze wykorzystanie wyników badań ewaluacyjnych w procesie zarządzania i wdrażania programem

- kontrola stanu wdrażania rekomendacji - monitoring procesu wprowadzania nowych rozwiązań w instytucjach publicznych zmobilizuje ich przedstawicieli do systematycznej pracy i pozwoli na bieżące rozwiązywanie pojawiających się problemów;
- spotkania robocze ewaluatorów oraz przedstawicieli instytucji, których dotyczą rekomendacje - spotkania robocze będą miały na celu wspólne przedyskutowanie wyników ewaluacji oraz zaplanowanie procesu wdrażania rekomendacji; koszt realizacji usług doradczych ewaluatora będzie uwzględniony wcześniej w ramach budżetów na realizację poszczególnych badań.

3.5. Funkcjonalna niezależność procesu ewaluacji

Art. 44 ust. 3 stanowi, że ewaluacje przeprowadzają eksperci wewnętrzni lub zewnętrzni, którzy są funkcjonalnie niezależni od podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu.

Przez funkcjonalną niezależność rozumie się zapewnienie takiego przebiegu procesu ewaluacji, aby był on realizowany w sposób obiektywny i niezależny od podmiotów instytucjonalnych odpowiedzialnych za programowanie i wdrażanie danej interwencji.

Funkcjonalna niezależność procesu ewaluacji będzie spełniona w ramach FEM 2021-2027 głównie poprzez zlecenie badań ewaluacyjnych podmiotom badawczym oraz ekspertom zewnętrznym. Funkcjonalna niezależność będzie również zapewniona dzięki właściwemu zaplanowaniu roli i miejsca JE w strukturze instytucjonalnej urzędu. JE pełni zadania niezależnie od wydziałów odpowiedzialnych za wdrażanie FEM 2021-2027, co w przypadku prowadzenia ewaluacji wewnętrznych jest niezbędne dla zachowania obiektywizmu wyników badań.

Rekomendowanym przez KE rozwiązaniem jest powierzenie realizacji ewaluacji ekspertom lub podmiotom zewnętrznym względem instytucji odpowiedzialnych za programowanie i wdrażanie interwencji.

3.6. Opis zasobów niezbędnych do realizacji planu

Do tej pory zarządzaniem procesem ewaluacji w regionie zajmowała się Instytucja Zarządzająca RPO WM 2014-2020 zapewniając m.in. środki finansowe na badania, pozyskując i gromadząc odpowiednie dane, upubliczniając wyniki ewaluacji, monitorując proces wdrażania rekomendacji sformułowanych w wyniku przeprowadzonych ewaluacji. Funkcje operacyjne w zakresie realizacji tych zadań zostały powierzone pracownikom zatrudnionym na stanowiskach specjalistów ds. ewaluacji, w tym takie działania jak projektowanie badań ewaluacyjnych, monitorowanie postępu prac zewnętrznych ewaluatorów, koordynacja współpracy z instytucjami zewnętrznymi.

Tab.8. Zasoby przeznaczone na realizację ewaluacji FEM 2021-2027

Lp.	Zadanie	Budżet
1.	Badania ewaluacyjne w Planie ewaluacji	3 844 043,20 zł
2.	Badania ewaluacyjne ad-hoc	600 000,00 zł
3.	Szkolenia, warsztaty, publikacje i inne	63 000,00 zł
	Suma	4 507 043,20 zł brutto

Oprócz zasobów kadrowych ważnym elementem procesu ewaluacji są odpowiednio zaplanowane środki finansowe, które pozwolą na realizację zadań powierzonych Jednostce Ewaluacyjnej w perspektywie 2021-2027. Zgodnie z przyjętą zasadą finansowania środki na zadania związane z ewaluacją pochodzą będą z Pomocy technicznej FEM 2021-2027 w ramach kategorii interwencji 181, na którą przewidziano 1 012 000,00 euro i budżetu województwa. Łączna alokacja tj. 4 507 043,20 zł przewidziana w perspektywie 2021-2027 obejmuje następujący montaż finansowy: 72% to środki z EFS i 28% z budżetu województwa.

Za prowadzenie ewaluacji Programu oraz wywiązywanie się z obowiązków w tym zakresie regulowanych prawem europejskim i krajowym odpowiada IZ FEM 2021-2027.

W związku z powyższym za realizację badań i koordynację prowadzenia ewaluacji w ramach FEM 2021-2027 będzie odpowiadać 2 pracowników (2 etaty).

W celu zapewnienia sprawnego prowadzenia procesu ewaluacji przewiduje się przeprowadzenie szeregu szkoleń dla pracowników JE oraz innych jednostek zaangażowanych w realizację FEM 2021-2027, zgodnie z planem szkoleń w zakresie ewaluacji. Plan szkoleń powinien być skonsultowany z grupą odbiorców i modyfikowany zgodnie ze zgłaszanym przez nich zapotrzebowaniem. Szkolenia mogą być organizowane przez jednostkę ewaluacyjną we własnym zakresie, zlecane na zewnątrz lub zgłaszane do planów szkoleń organizowanych przez IZ.

3.7. Opis działań dot. budowy potencjału uczestników procesu ewaluacji

Tab.9. Plan szkoleń w zakresie ewaluacji

Lp.	Temat szkolenia	Opis/ cel główny	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1.	Zastosowanie metod kontrfaktycznych w badaniach ewaluacyjnych	– zwiększenie kompetencji w zakresie metodologii ewaluacji pod kątem zwiększenia jakości planowanych badań ewaluacyjnych oraz dostosowaniu ich do zaleceń UE na okres programowania 2021-2027.	x					
2.	Projektowanie badań ewaluacyjnych w trybie przetargów publicznych	– wypracowanie wspólnych standardów w zakresie projektowania badań ewaluacyjnych, opracowywania SIWZ i SOPZ m.in. dobór kryteriów wyboru ewaluatora (z uwzględnieniem zastosowania nowych narzędzi metodologicznych w ewaluacjach).			x			
3.	Źródła danych w ewaluacji i ich wykorzystanie	– zwiększenie wiedzy na temat możliwości wykorzystania zdyweryfikowanych źródeł do ewaluacji programu; – identyfikacja źródeł danych wykorzystywanych do realizacji badań kontrfaktycznych.		x				
4.	Metaanalizy i metaewaluacje	– Zwiększenie wiedzy z zakresu efektywnego wykorzystania wyników wcześniej realizowanych badań (w tym: ewaluacyjnych); techniki opracowywania metaanaliz i metaewaluacji.				x		
5.	Wykorzystanie wyników i wniosków z badań ewaluacyjnych	– projektowanie strategii komunikowania wyników ewaluacji odbiorcom – wykorzystanie wniosków i rekomendacji z badań ewaluacyjnych.			x			x
6.	Prezentacje wyników badań ewaluacyjnych – najlepsze techniki	– rozwijanie umiejętności projektowania prezentacji; – rozwijanie wiedzy na temat najlepszych technik prezentacji wyników badań ewaluacyjnych.		x			x	
7.	Metodyka zarządzania projektami PRINCE2	– szkolenie jest skierowane do kierowników projektów, członków zespołów projektowych, osób nadzorujących projekt, osób pracujących przy projektach finansowanych przez UE oraz innych osób, które chcą się rozwijać zawodowo w zakresie zarządzania projektami.	x					

3.8. Monitoring realizacji planu ewaluacji

Proces aktualizacji planu ewaluacji zapewnia płynność, przejrzystość i aktualność prowadzonych badań. Przegląd planu ewaluacji odbywa się co najmniej raz w roku poprzez konsultacje z głównymi podmiotami zaangażowanymi w proces ewaluacji.

JE wraz ze zwiększeniem się stanu wiedzy na temat potrzeb informacyjnych, w ramach aktualizacji może modyfikować i uzupełniać plan ewaluacji we wszystkich jego obszarach. JE informuje o wynikach przeglądu KJE.

Po zidentyfikowaniu potrzeby dokonania zmian w planie ewaluacji Jednostka Ewaluacyjna zobowiązana jest do przekazania aktualizacji Planu Krajowej Jednostce Ewaluacyjnej w celu zaopiniowania, nie później niż 14 dni przed przekazaniem Komitetowi Monitorującemu FEM 2021-2027 do zatwierdzenia. KJE przekazuje Jednostce Ewaluacyjnej opinię do aktualizacji planu ewaluacji nie później niż 7 dni po jej otrzymaniu. Następnie Jednostka Ewaluacyjna przedstawia aktualizację planu na posiedzeniu KM FEM 2021-2027 w celu zatwierdzenia zmian. Zatwierdzony przez KM FEM 2021-2027 plan ewaluacji jest przekazywany do KJE, która upublicznia ww. dokument na głównej stronie internetowej ewaluacji. Plan ewaluacji przekazywany do KJE powinien być w formie umożliwiającej identyfikację zmian.

4. Opis planowanych do realizacji ewaluacji

Wskazany poniżej katalog badań ewaluacyjnych uwzględnia pełen wachlarz propozycji badawczych wynikających z analizy logiki FEM 2021-2027, jak również z wytycznych Komisji Europejskiej i Krajowej Jednostki Ewaluacji, a także badania dodatkowe.

W ramach Planu ewaluacji FEM 2021-2027 zidentyfikowano następujące obszary badawcze:

- 1. Nowoczesna gospodarka - kapitał przedsiębiorczości, wiedzy i innowacji**
- 2. Zrównoważony rozwój**
- 3. Kapitał ludzki i społeczny**
- 4. Badania systemowe**

Większość ww. obszarów badawczych znalazło pokrycie planowanymi do realizacji badaniami, które pozwolą na ocenę stopnia osiągnięcia założonych celów szczegółowych w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych.

Na etapie sporządzania koncepcji badawczych dokonywany będzie przegląd istniejącej literatury, a także wnioski z badań ewaluacyjnych prowadzonych nie tylko w regionie.

W ramach planu dopuszcza się:

a) realizację ewaluacji ad-hoc - badań wynikających z potrzeb informacyjnych interesariuszy procesu ewaluacji FEM 2021-2027, które nie zostały ujęte w planie (przy czym ich realizacja nie wymaga aktualizacji planu, informacja na ich temat zawarta będzie w informacji sprawozdawczej JE będącej wkładem do raportu z postępów wdrażania programu);

b) rezygnację z zaplanowanej ewaluacji - w uzasadnionych przypadkach, w sytuacji zmiany okoliczności towarzyszących badaniu (np. ewaluacja zrealizowana została na poziomie kraju lub w innym regionie a jego wyniki mogą zostać zaimplementowane w województwie mazowieckim).

Badania ewaluacyjne o charakterze kontrfaktycznym w ramach FEM 2021-2027 bazować będą głównie na analizie danych pochodzących ze zróżnicowanych źródeł, których wykorzystanie wymagać będzie:

- bieżącego i rzetelnego gromadzenia, przetwarzania danych (indywidualnych i instytucjonalnych odbiorców wsparcia oraz beneficjentów: rzeczywistych i potencjalnych) przez FEM 2021-2027 w ramach systemu informatycznego CST 2021 i przekazywania ich dla potrzeb JE;
- współpracy (samodzielnej lub za pośrednictwem KJE) z Głównym Urzędem Statystycznym w zakresie pozyskiwania wiedzy m.in. na temat: przeżywalności przedsiębiorstw zakładanych dzięki wsparciu;
- współpracy z innymi JE oraz KJE i Komisją Europejską w zakresie realizowanych badań oraz monitorowania wykorzystania wyników badań ewaluacyjnych dotyczących polityki spójności;
- współpracy z instytucjami publicznymi będącymi dysponentami baz danych o podmiotach i osobach fizycznych - możliwych do wykorzystania w ramach realizowanych w regionie ewaluacji;
- sięgania do danych historycznych, zgromadzonych w ramach procesu ewaluacji i monitoringu okresu 2014-2020 w systemach SL 2014 m.in. dla potrzeb realizowanych metaewaluacji;
- odpowiedniego gromadzenia danych wynikających z innych zrealizowanych w regionie ewaluacji w ramach FEM 2021-2027;
- współpracy z ekspertami zewnętrznymi w ramach realizowanych ewaluacji dla potrzeb właściwego określenia m.in. metodologii badań, w tym technik i narzędzi badawczych, konsultacji produktów ewaluacyjnych;
- wykorzystywania w ewaluacjach ogólnodostępnej literatury naukowej i fachowej poświęconej tematyce dotyczącej obszarów wsparcia w ramach programu oraz innych źródeł literaturowych wspomagających proces wnioskowania ewaluatorów oraz formułowania rekomendacji;
- planowania działań w zakresie współpracy i przekazywania danych dla potrzeb badań ewaluacyjnych w odpowiednim czasie i formie, przy jednoczesnym uwzględnieniu ograniczeń istniejących baz danych m.in. dotyczących częstotliwości aktualizacji informacji.

Poniżej zaprezentowano listę badań ewaluacyjnych dla FEM 2021-2027, które zostały pogrupowane według przyjętych przez JE obszarów tematycznych.

Tab.10. Chronologiczny wykaz badań w ramach Planu ewaluacji FEM 2021-2027

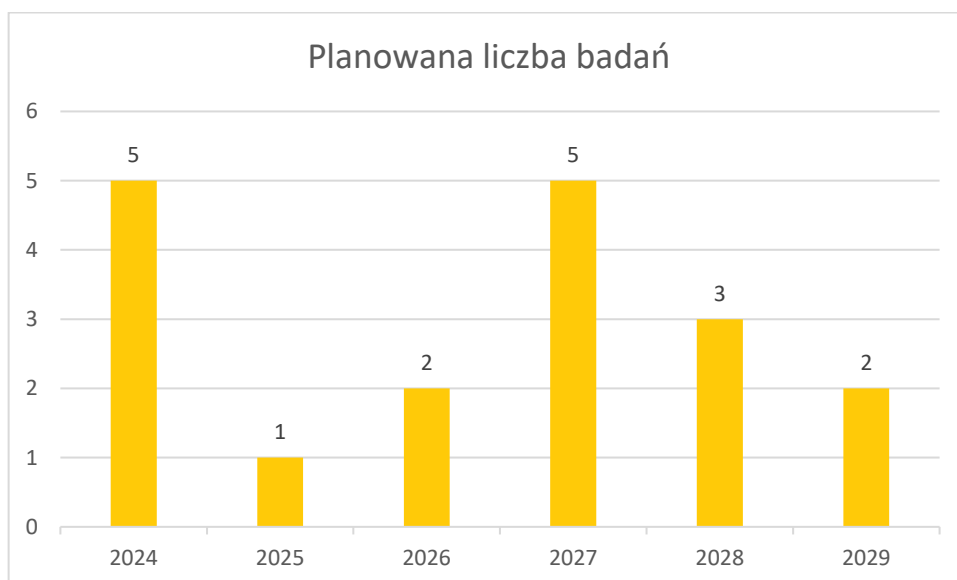
Rok badania	Obszar	Oś priorytetowa RPO WM 2014-2020 / Priorytet FEM 2021-2027	Lp.	Tytuł badania	Termin realizacji (rozpoczęcie badania)
2024	Kapitał ludzki i społeczny	VI, VIII i X RPO WM 2014-2020	1.	Ewaluacja działań podejmowanych w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym	I kw. 2024

				w ramach RPO WM 2014-2020 - etap II	
	Kapitał ludzki i społeczny	VIII,IX,X RPO WM 2014-2020	2.	Ocena wpływu wsparcia kierowanego do osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w województwie mazowieckim na ich sytuację po zakończeniu udziału w projekcie - etap III i IV	I kw. 2024
	Kapitał ludzki i społeczny	IX RPO WM 2014-2020	3.	Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Program wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego	II kw. 2024
	Kapitał ludzki i społeczny	IX RPO WM 2014-2020	4.	Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Rozszerzenie dostępności nowoczesnych instrumentalnych metod diagnostyki i rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym na terenie województwa mazowieckiego”	II kw. 2024
	Kapitał ludzki i społeczny	IX RPO WM 2014-2020	5.	Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Regionalny program zdrowotny w zakresie chorób kręgosłupa i otyłości wśród dzieci z województwa mazowieckiego”	II kw. 2024
2025	Badania systemowe	Wszystkie priorytety FEM 2021-2027	6.	Ewaluacja systemu wyboru projektów i kryteriów wyboru projektów w ramach FEM 2021-2027 wraz z oceną działań informacyjno - promocyjnych	I kw. 2025
2026	Badania systemowe	Wszystkie priorytety FEM 2021-2027	7.	Ewaluacja sposobu wdrażania FEM 2021-2027 w zakresie zgodności z zasadami równościowymi i Kartą praw podstawowych	II kw. 2026

	Kapitał ludzki i społeczny	I FEM 2021-2027	8.	Ewaluacja uzyskanych wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego w ramach FEM 2021-2027	IV kw. 2026
2027	Zrównoważony rozwój	III FEM 2021-2027	9.	Ocena wpływu wsparcia w zakresie transportu w ramach FEM 2021-2027 na wzrost spójności terytorialnej oraz wzrost mobilności	II kw.2027
	Zrównoważony rozwój	IX FEM 2021-2027	10.	Wpływ działań rewitalizacyjnych z perspektywy 2014-2020 na jakość życia mieszkańców gmin województwa mazowieckiego	II kw.2027
	Kapitał ludzki i społeczny	VII FEM 2021-2027	11.	Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach FEM 2021-2027 z wyłączeniem wychowania przedszkolnego	III kw. 2027
	Nowoczesna gospodarka - kapitał przedsiębiorczości, wiedzy i innowacji	I FEM 2021-2027	12.	Ocena postępów wsparcia udzielonego w ramach FEM 2021-2027 na wzrost potencjału B+R oraz wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarce regionu	IV kw. 2027
	Nowoczesna gospodarka - kapitał przedsiębiorczości, wiedzy i innowacji	I FEM 2021-2027	13.	Ocena wpływu działań podjętych w ramach FEM 2021-2027 nakierowanych na ulepszenie warunków dla rozwoju MŚP	IV kw. 2027
	Kapitał ludzki i społeczny	VIII FEM 2021-2027	14.	Wpływ FEM 2021-2027 na poprawę dostępności i jakości usług społecznych w województwie mazowieckim	I kw. 2028
2028	Nowoczesna gospodarka - kapitał przedsiębiorczości, wiedzy i innowacji	I FEM 2021-2027	15.	Ocena wpływu FEM 2021-2027 na rozwój i wykorzystanie e-usług w województwie mazowieckim	I kw. 2028
	Zrównoważony rozwój	II FEM 2021-2027	16.	Ocena skuteczności działań podejmowanych w ramach FEM 2021-2027 na zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii	III kw.2028

				i efektywności energetycznej oraz poprawę jakości powietrza w województwie mazowieckim.	
2029	Zrównoważony rozwój	II FEM 2021-2027	17.	Ocena efektów ekologicznych, społecznych, ekonomicznych oraz gospodarczych inwestycji realizowanych w zakresie gospodarki przyjaznej środowisku	I kw. 2029
	Badania systemowe	Wszystkie osie OP FEM 2021-2027	18.	Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty FEM 2021-2027	I kw. 2029

Wykres 1. Planowana liczba badań ewaluacyjnych

Poniżej przedstawiono metryczki badań ewaluacyjnych zgodnie z zakresem wymagań określonym w *Wytycznych w zakresie ewaluacji polityki spójności 2014-2020* oraz *Wytycznych dotyczących ewaluacji polityki spójności 2021-2027*.

4.1. Obszar: Nowoczesna gospodarka - kapitał przedsiębiorczości, wiedzy i innowacji

4.1.1 Ocena postępów wsparcia udzielonego w ramach FEM 2021-2027 na wzrost potencjału B+R oraz wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarce regionu

Ogólny opis badania

Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz	
<p>Priorytet: I Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza, Działanie FEMA.01.01 Badania, rozwój i innowacje przedsiębiorstw</p> <p>Cel szczegółowy EFRR.CP1.I - Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii</p> <p>FUNDUSZ: EFRR</p>	
Typ badania (wpływu, procesowe)	<i>wpływu</i>
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	<i>on-going</i>
Cel badania	
<p>Celem badania jest ocena wpływu wsparcia na wzrost potencjału B+R oraz rozwój współpracy pomiędzy sektorami przedsiębiorstw i nauki.</p>	
Uzasadnienie badania	
<p>O konkurencyjności regionu stanowi przede wszystkim jego innowacyjność, będącą m.in. wynikiem działalności badawczo-rozwojowej oraz współpracy jednostek naukowo-badawczych i sektora przedsiębiorstw w zakresie wdrażania innowacyjnych rozwiązań wspierających rozwój regionu.</p> <p>Rozwój potencjału badawczo-rozwojowego regionu należy zatem rozpatrywać z perspektywy obejmującej wspomniane determinanty. Analiza odnośnego mechanizmu jest niezbędna dla projektowania polityki innowacyjności na Mazowszu.</p> <p>Ewaluacja służyć będzie weryfikacji poprawności założeń wsparcia zakładającego wzrost potencjału B+R oraz wzrost stopnia komercjalizacji prac naukowo-badawczych. W szczególności ewaluacja pozwoli przeprowadzić diagnozę w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – działalności badawczo rozwojowej B+R przedsiębiorstw, w tym realizacji badań z nowych obszarów oraz aktywności w zakresie wdrażania wyników badań, – gotowości przedsiębiorców i jednostek naukowych do współpracy oraz adekwatności oferty naukowej w stosunku do potrzeb przedsiębiorców. <p>Badanie zostanie przeprowadzone po zakończeniu wdrażania projektów, wyłonionych w pierwszych konkursach. Na tym etapie możliwe będzie wprowadzenie ewentualnych modyfikacji do systemu wdrażania, uwzględniających również wyniki weryfikacji teorii interwencji.</p>	
Kryteria badania	
<p>Skuteczność Efektywność Użyteczność Trwałość</p>	
Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe	
<p>Główne pytania ewaluacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy dostępne formy wsparcia B+R umożliwiają osiągnięcie celów i rezultatów FEM 2021-2027? • Czy system wyboru projektów prowadzi do dofinansowania przedsięwzięć o zakładanych cechach (biorąc pod uwagę np. poziom innowacyjności, oczekiwaną skuteczność interwencji - potencjalny i faktyczny wpływ wybieranych projektów na rozwój współpracy pomiędzy sektorami przedsiębiorstw i nauki, ich wymiar praktyczny, prowadzący do wdrożeń w sektorze przedsiębiorstw)? 	

- W jakim stopniu interwencja przyczynia się do niwelowania dysproporcji potencjału B+R w województwie?
- jak realizacja projektów modułowych przyczynia się do rozwoju działalności B+R i innowacyjności przedsiębiorstw?
- Czy dzięki interwencjom realizowanym w ramach FEM 2021-2027 można zauważyć wzrost zatrudnienia w sferze B+R? Jeśli tak, to w ramach których projektów proces ten jest najbardziej skuteczny?
- Jaki jest wpływ projektów dotyczących sfery B+R na wzrost nakładów przedsiębiorstw na B+R (efekt dodatkowości)?
- Czy interwencja będzie skutkować lepszym przygotowaniem/wykorzystaniem zaplecza technicznego jednostek naukowych na potrzeby sektora przedsiębiorstw?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Badanie wykorzysta zarówno jakościowe jak i ilościowe metody badawcze.

- **analiza desk research** – będzie obejmować analizę zakresu merytorycznego Wniosków o dofinansowanie projektów złożonych w konkursie na projekty badawczo rozwojowe, w którym jednym z kryteriów była zgodność z agendami badawczymi;
- **wywiady indywidualne** – będą prowadzone z wnioskodawcami i beneficjentami FEM 2021-2027; dla tej techniki planowane jest wykorzystanie grupy kontrolnej;
- **wywiady kwestionariuszowe** – będą prowadzone z przedstawicielami jednostek naukowych współpracujących przy realizacji projektów lub wykonujących prace B+R na rzecz beneficjentów;
- **panel ekspertów** – do którego zaangażowani zostaną eksperci specjalizujący się w dziedzinach związanych z innowacyjnością.

Zakres niezbędnych danych

- Wnioski o dofinansowanie projektu;
- Szczegółowe informacje o spełnieniu lub nie spełnieniu kryterium zgodności z agendami badawczymi;
- Dane monitoringowe;
- Dane pozyskane od beneficjentów;
- raporty z badań z tożsamych ewaluacji;
- pozyskanie danych z baz danych statystyki publicznej.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

IV kwartał 2027

Szacowany koszt badania

200 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027 we współpracy z komórkami odpowiadającymi za wdrażanie projektów wsparcia działalności B+R.

4.1.2 Ocena wpływu FEM 2021-2027 na rozwój i wykorzystanie e-usług w województwie mazowieckim

Ogólny opis badania

Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz

Priorytet: I Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza

Działanie FEMA.01.02 E-usługi

Cel szczegółowy**EFRR.CP1.II - Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych**

FUNDUSZ: EFRR

Typ badania (wpływu, procesowe)

Wpływu

Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)

ex post

Cel badania

Celem badania będzie ocena wpływu FEM 2021-2027 na rozwój i wykorzystanie e-usług w województwie mazowieckim.

Uzasadnienie badania

W dobie powszechnego dostępu do Internetu bardzo ważną kwestią jest zwiększanie liczby oraz jakości usług, udostępnianych w formie elektronicznej. Zakłada się, że mogą one istotnie przyczynić się do poprawy jakości, efektywności oraz dostępności usług publicznych. Jednocześnie jak pokazują doświadczenia, inwestycje w TIK mają skomplikowany charakter oraz są uważane za obciążone wysokim ryzykiem niepowodzenia. Mając powyższe na uwadze oraz w związku z wymogiem szacowania wpływu interwencji na poziomie osi priorytetowych, zasadne jest przeprowadzenie badania w tym obszarze.

Wyniki przedmiotowego badania mogą być również użyteczne podczas projektowania wsparcia w ramach kolejnej perspektywy finansowej.

Kryteria badania

Skuteczność

Efektywność

Użyteczność

Trwałość

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

- W jakim stopniu inwestycje w e-usługi odpowiadały najważniejszym zidentyfikowanym potrzebom w regionie w tym zakresie?
- Jak oceniana jest logika interwencji w zakresie wspierania e-usług?
- W jakim stopniu inwestycje w e-usługi wpłynęły na zwiększenie dostępu do nich obywateli i przedsiębiorców?
- Czy dzięki wsparciu z FEM 2021-2027 można zauważyć wzrost ilości usług świadczonych on-line?
- Jak można zauważyć czynniki warunkujące skuteczność interwencji dotyczących usług TIK na poziomie kryteriów wyboru projektu oraz systemu wyboru?
- W jakim stopniu udało się osiągnąć zamierzone efekty wsparcia?
  - Jak różnicują się efekty różnych kategorii wsparcia?
  - Jakie czynniki wpływały na skuteczność wsparcia, a jakie je ograniczały?
- Czy oferowane wsparcie było użyteczne dla jego odbiorców?
- W jakim stopniu uzyskane efekty wsparcia z zakresu e-usług można uznać za trwałe?
- Czy projekty w zakresie e-usług miały charakter zintegrowany? Czy zrealizowane inwestycje przyczyniły się do lepszego wykorzystania posiadanych zasobów? W jakim stopniu oceniane wsparcie było

efektywne? Jaki był średni koszt wprowadzenia jednej e-usługi z uwzględnieniem różnych typów świadczonych e-usług?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Badanie powinno koncentrować się na kluczowych, strategicznych obszarach interwencji. Badanie powinno koncentrować się przede wszystkim na wpływie inwestycji na poprawę jakości świadczonych usług, sprawności obsługi mieszkańców – ze szczególnym naciskiem na użyteczność, poprawę efektywności i skuteczności usług.

Podstawowym typem ewaluacji wpływu powinna być ewaluacja bazująca na teorii. Szczególnie istotne jest dokładne przeanalizowanie, jakie konkretnie mają być efekty interwencji, czyli co ma się poprawić w świadczonych usługach, i w jaki sposób zostanie to osiągnięte.

W niektórych przypadkach stwierdzenie zmiany osiągniętej dzięki świadczeniu e-usług może być stwierdzone na podstawie sytuacji przed interwencją i po niej. W takich przypadkach konieczne jest zdefiniowanie jeszcze na etapie planowania badania, jakiego typu informacje będą potrzebne (np. średni czas świadczenia danej usługi, średni koszt świadczenia danej usługi itd.). Dane te powinny być określone i zebrane jeszcze przed rozpoczęciem interwencji.

Badanie powinno uwzględniać następujące elementy:

- odtworzenie logiki interwencji realizowanych działań (z wykorzystaniem podejścia opartego na teorii)- pogłębiona analiza na poziomie kluczowych działań;
- analiza danych zastanych;
- badanie opinii interesariuszy (jakościowe i ilościowe);
- panel ekspertów;
- analiza sposobu, w jaki realizowane działania przełożyły się na wzrost odsetka osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną.

Zakres niezbędnych danych

- Szczegółowe dane dotyczące modernizowanych e-usług: czas świadczenia, koszt świadczenia, liczba osób korzystających itd. Dane te powinny pokazywać sytuację przed, w trakcie i po zakończeniu usługi;
- Zakres danych w posiadaniu IZ/IP (dokumentacja konkursowa, dokumentacja programowa, dokumentacja projektowa);
- Dane monitoringowe;
- Dane pozyskane od beneficjentów;
- Analiza treści portali świadczących e-usługi bądź udostępniających on-line informacje sektora publicznego dzięki wsparciu w ramach FEM 2021-2027;
- raporty z badań z tożsamych ewaluacji;
- pozyskanie danych z baz danych statystyki publicznej.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

I kw.2028

Szacowany koszt badania

210 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027 we współpracy z komórkami odpowiadającymi za wdrażanie projektów wsparcia przedsiębiorstw TIK oraz JST, instytucji publicznych w zakresie wykorzystywania usług.

Ewentualne komentarze

Uwzględnienie wyników badania pn. "Ocena wpływu RPO WM 2014-2020 na rozwój i wykorzystanie e-usług w województwie mazowieckim". Badanie będzie stanowić punkt wyjścia do oceny działań perspektywy 2021-2027 w przedmiotowym zakresie.

Uwzględnienie wyników badania pn. „Ewaluacja ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2027 (RPO WM 2021-2027)”.

4.1.3 Ocena wpływu działań podjętych w ramach FEM 2021-2027 nakierowanych na ulepszenie warunków dla rozwoju MŚP

Ogólny opis badania	
Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz	
Priorytet: I Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza	
Działanie FEMA.01.03 Innowacyjność i konkurencyjność MŚP	
Cel szczegółowy	
EFRR.CP1.III - Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	
FUNDUSZ: EFRR	
Typ badania (wpływu, procesowe)	<i>Procesowa</i>
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	<i>on-going</i>
Cel badania	
Głównym celem badania ewaluacyjnego jest weryfikacja założeń wsparcia MŚP w województwie mazowieckim z uwzględnieniem pierwszych doświadczeń wdrażania FEM 2021-2027. Wyniki badania będą użyteczne z punktu widzenia projektowania wsparcia dla przedsiębiorców w ramach kolejnej perspektywy finansowej.	
Uzasadnienie badania	
Badanie przeprowadzone jest po zakończeniu wdrażania projektów wyłonionych do dofinansowania w pierwszych konkursach, dzięki czemu możliwe będzie wprowadzenie ewentualnych modyfikacji do systemu wdrażania lub określenie założeń wsparcia dla przedsiębiorców w ramach kolejnej perspektywy finansowej. Kluczowe dla podjęcia działań korekcyjnych będą wyniki weryfikacji teorii interwencji w oparciu o zebrany materiał empiryczny, w tym dane na temat zmian na poziomie wspartych przedsiębiorstw. Z tego punktu widzenia, konieczna będzie również analiza kontekstu realizacji programu (czy nie uległa istotnej zmianie w porównaniu do diagnozy sytuacji na etapie formułowania FEM 2021-2027) oraz sposobu adaptacji przedsiębiorców do warunków udzielania wsparcia (w tym stopień ich oportunisty tj. ustalenie do jakiego stopnia podmioty rzeczywiście identyfikują się z wyznaczonymi celami FEM 2021-2027 np. poprzez wbudowanie ich w wieloletnią strategię rozwoju przedsiębiorstwa, a do jakiego stopnia ma to charakter jedynie fasadowy tj. podmioty realizują projekty określonego typu, tylko i wyłącznie dlatego, że w danym obszarze dostępne jest finansowanie publiczne). Przedmiotowe badanie realizowane będzie jako ewaluacja procesowa on-going. Badanie z jednej strony pozwoli określić propozycje rozwiązań problemów związanych z wdrażaniem, a z drugiej zoptymalizować sposób podejmowania decyzji przez IZ FEM 2021-2027 o wyborze obszarów, które	

będą objęte wsparciem. Badanie pozwoli także zbadać potencjał w województwie mazowieckim do realizacji projektów z zakresu wspierania MŚP. Wyniki badania będą miały bezpośrednie przełożenie na system wdrażania oraz przyczynią się do poprawy absorpcji środków UE w ramach FEM 2021-2027.

Kryteria badania

Skuteczność

Efektywność

Użyteczność

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

- W jakim stopniu zostały zrealizowane cele interwencji w zakresie działania 1.3. FEM 2021-2027? W jakim stopniu zrealizowane cele przyczyniły się do poprawy konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw?
- Czy bez wsparcia uzyskanego w ramach działania 1.3 FEM 2021-2027 nastąpił/nastąpiłby wzrost konkurencyjności mazowieckich MŚP? Jeśli tak, to jakie czynniki miały/miałyby na to wpływ?
- Czy i jak realizowane przez MŚP projekty inwestycyjne oddziaływały na innowacyjność przedsiębiorstw (produktową / procesową), z odniesieniem do grupy referencyjnej?
- Jakie przewagi rozwojowe uzyskali przedsiębiorcy korzystający ze wsparcia w ramach działania 1.3 FEM 2021-2027?
Czy przedsiębiorcy z Mazowsza, którzy skorzystali ze wsparcia w ramach działania 1.3 FEM 2021-2027, w sytuacji jego nieotrzymania, osiągnęliby takie same efekty? Czy ubiegaliby się o wsparcie z innych źródeł? Jeśli tak, to jakich?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Badanie wykorzysta zarówno jakościowe jak i ilościowe metody badawcze. W ramach badania wykorzystane zostaną następujące techniki/metody:

- **analiza desk research** - analiza będzie obejmowała dane monitoringowe, dokumenty związane z przedmiotem badania;
- **wywiady pogłębione** - będą prowadzone z ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie oraz przedstawicielami beneficjentów;
- **wywiady kwestionariuszowe** – prowadzone z wnioskodawcami i przedstawicielami beneficjentów;
- **metoda kontrfaktyczna** – porównanie beneficjentów otrzymujących dofinansowanie z tymi, które funkcjonują na rynku bez dofinansowania;
- **panel ekspertów/metoda delficka** – wypracowanie rozwiązań zwiększających poziom absorpcji środków przez MŚP.

Zakres niezbędnych danych

Dane zastane:

- dokumenty programowe i strategiczne (unijne, krajowe, regionalne),
- dane z CST 2021 i LSI,
- dane z wniosków o dofinansowanie,
- regionalne dane statystyczne, ogólnodostępne,
- dane z monitoringu środowiskowego,
- literatura fachowa.

Dane pierwotne:

- beneficjenci (podejście ilościowe lub jakościowe),
- przedsiębiorcy regionu (podejście ilościowe i jakościowe)
- instytucje systemu FEM 2021-2027 (podejście jakościowe),

- eksperci w zakresie rozwoju MŚP (podejście jakościowe).

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

IV kw. 2027

Szacowany koszt badania

280 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027 we współpracy z komórkami odpowiadającymi za wdrażanie projektów dotyczących wsparcia przedsiębiorstw.

4.2. Obszar: Zrównoważony rozwój

4.2.1 Ocena skuteczności działań podejmowanych w ramach FEM 2021-2027 w celu zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii i poprawy jakości powietrza w województwie mazowieckim.

Ogólny opis badania

Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz

Priorytet: II Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza

Działanie FEMA.02.01 Efektywność energetyczna

Działanie FEMA.02.02 Efektywność energetyczna w ZIT

Działanie FEMA.02.03 Odnawialne źródła energii

Cel szczegółowy

EFRR/FS.CP2.I - Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

EFRR/FS.CP2.II - Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Typ badania (wpływu, procesowe)

Wpływu

Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)

ex post

Cel badania

Celem badania jest ocena wpływu działań podejmowanych w ramach Priorytetu II FEM 2021-2027 na zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii, zwiększenie efektywności energetycznej oraz poprawę jakości powietrza w województwie mazowieckim.

Uzasadnienie badania

Planowana ewaluacja pozwoli wypełnić obowiązek przeprowadzenia oceny wpływu dla Priorytetu II FEM 2021-2027. Badanie będzie dotyczyło obszaru strategicznego, jakim jest gospodarka niskoemisyjna. Tym samym ewaluacja Priorytetu II pozwoli dokonać oceny wpływu programu na realizację celów Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, (przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu

w dniu 18 grudnia 2019 r.), Programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu (Uchwała nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r.), Program ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego do 2030 r.(Uchwała nr 2/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 17 stycznia 2023 r.) a także wprowadzenia na obszarze województwa mazowieckiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Uchwała nr 162/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 października 2017 r.)

W 2019 r. udział zielonej energii w zużyciu energii elektrycznej ogółem w województwie mazowieckim wynosił tylko 6,2%, co plasuje go dopiero na 13 pozycji w Polsce (średnia krajowa to 15,3%). Region nie wykorzystuje swojego potencjału w zakresie rozwoju energetyki odnawialnej co predysponowało ukierunkowanie interwencji na rzecz jego zwiększenia. Przedmiotowe dążenie było ściśle skorelowane z określonym w Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 celem 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2030.

Województwo mazowieckie zajmuje trzecie miejsce w kraju pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych (za województwem śląskim i łódzkim) i pyłowych (za województwem śląskim i wielkopolskim). **Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2030 roku” transport drogowy (emisja liniowa) jest głównym źródłem emisji tlenków azotu. Natomiast nie jest podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza na Mazowszu, gdyż w zakresie emisji benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, głównym źródłem jest emisja komunalna (powierzchniowa), zaś w zakresie tlenków siarki – emisja przemysłowa (punktowa).**

Dlatego istotne będzie zbadanie czy działania podjęte w ramach priorytetu mają charakter naprawczy i zapobiegają dalszemu pogarszaniu się stanu powietrza.

Konieczne jest zatem dokonanie kompleksowej analizy wpływu realizacji **Priorytetu II FEM 2021-2027** w różnych sektorach gospodarki oraz z uwzględnieniem specyfiki województwa mazowieckiego.

Kryteria badania

Skuteczność

Efektywność

Szacowane oddziaływanie

Trwałość

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

- Jaka jest skuteczność inwestycji realizowanych w ramach Priorytetu II celów szczegółowych (i) i (ii) FEM 2021-2027 w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i pyłów?
- Które z inwestycji zrealizowanych w ramach Priorytetu II są najbardziej efektywne w tym zakresie? Jakie czynniki decydują o największej efektywności?
- Czy rozwiązania systemowe (podział alokacji, system wyboru projektów, wymagania wobec projektów i beneficjentów) przyczyniają się do wyboru najbardziej efektywnych inwestycji?
- Jaki jest wpływ Priorytetu II FEM 2021-2027 na wielkość emisji gazów cieplarnianych oraz pyłów na terenie całego województwa?
- Które inwestycje są komplementarne wobec siebie? Jaka jest ich wartość dodana? Jaka jest ich efektywność energetyczna?
- Czy działania prowadzone w ramach Priorytetu II FEM 2021-2027 przyczyniają się do wzrostu wykorzystania OZE na Mazowszu? Czy mają one charakter kompleksowy? Czy były dostosowane do warunków w regionie?
- Jakie widoczne są jeszcze potrzeby oraz jaki jest potencjał zwiększania efektywności energetycznej w regionie?
- Jakie uzyskano efekty społeczno-gospodarcze realizowanych projektów, zwłaszcza w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy i rozwoju rynków produktów i usług?
- Jaka jest efektywność inwestycji w zależności od formy wsparcia (dotacja, instrumenty finansowe, mechanizm mieszany) dofinansowanego przedsięwzięcia ?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

W ramach przedmiotowego badania odtworzona zostanie logika interwencji (wybór rodzajów działań, podział alokacji, zakres projektów, katalog beneficjentów, wymagania wobec projektów, system wyboru projektów) oraz zostaną zweryfikowane przyjęte założenia.

Analiza ilościowa projektów zostanie oparta o wartości wskaźników oraz dane z monitoringu projektów. Powinna ona umożliwić porównanie projektów z różnych sektorów pod kątem efektywności.

Ponadto w ramach badania powinny zostać zidentyfikowane czynniki mające wpływ na wielkość emisji zanieczyszczeń w regionie, a następnie powinny one zostać uwzględnione w oszacowaniu wpływu inwestycji zrealizowanych w ramach Priorytetu II celów szczegółowych (i) i (ii) FEM 2021-2027 na wielkość emisji.

W związku z koncentracją części prowadzonych działań na obszarach miejskich w ramach badania powinien zostać wyodrębniony wpływ inwestycji na poziom emisji w aglomeracji warszawskiej oraz ośrodkach subregionalnych.

Zakres niezbędnych danych

Dane zastane:

- dokumenty programowe i strategiczne (unijne, krajowe, regionalne),
- dane z CST 2021 oraz LSI,
- dane z wniosków o dofinansowanie,
- regionalne dane statystyczne, ogólnodostępne,
- literatura fachowa.

Dane pierwotne:

- beneficjenci (podejście jakościowe),
- instytucje systemu FEM 2021-2027 (podejście jakościowe), Mazowiecka Agencja Energetyczna, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
- ekspert w zakresie emisji gazów cieplarnianych (podejście jakościowe),
- ekspert w zakresie emisji pyłów (podejście jakościowe),
- ekspert z zakresu efektywności energetycznej oraz OZE,
- ekspert w zakresie rozwoju regionalnego,
- Departament merytoryczny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie odpowiedzialny za realizację polityki antysmogowej.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

III kwartał 2028

Szacowany koszt badania

250 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027 we współpracy z komórkami odpowiadającymi za wdrażanie Priorytetu II FEM 2021-2027.

4.2.2 Ocena efektów ekologicznych, społecznych, ekonomicznych oraz gospodarczych inwestycji realizowanych w zakresie gospodarki przyjaznej środowisku

Ogólny opis badania

Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz

Priorytet: II Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza

Działanie FEMA.02.05 Gospodarka wodno-ściekowa
Działanie FEMA.02.06 Gospodarka o obiegu zamkniętym

Cel szczegółowy

EFRR/FS.CP2.V - Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

EFRR/FS.CP2.VI - Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Typ badania (wpływu, procesowe)

Wpływu

Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)

ex post

Cel badania

Celem badania jest ocena wpływu inwestycji środowiskowych w aspekcie ekologicznym, społecznym i gospodarczym.

Uzasadnienie badania

Połączenie dwóch działań w jedno badanie ewaluacyjne wynika z logicznego powiązania ze sobą interwencji oraz komplementarności przewidzianych w nich działań. Istotne jest zatem dokonanie oceny czy działania prowadzone w ramach Priorytetu II FEM 2021-2027 z zakresu gospodarki wodnej, gospodarki odpadami przyczyniają się do rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia mieszkańców, sprzyjają wzmocnieniu efektywności podejmowanych interwencji oraz osiągnięciu większego efektu środowiskowego. Ponadto przeprowadzenie ewaluacji zapewni wypełnienie obowiązku przeprowadzenia oceny wpływu dla Priorytetu II FEM 2021-2027.

Kryteria badania

Użyteczność

Skuteczność

Trwałość

Efektywność

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

Dostępność do nowej ulepszonej infrastruktury, zmniejszenie ilości odpadów zmieszanych, zmniejszenie ilości odpadów przekazywanych na składowiska, wzrost ilości odpadów posegregowanych na frakcje, wzrost ilości odpadów przetworzonych (recykling, odzysk), zwiększenie poziomu przyłączy do sieci kanalizacyjnej zwiększenie wydajności, przepustowości oczyszczalni, poprawa jakości wody. zmniejszenie strat wody na przesyle, poprawa stanu instalacji wodociągowej i eliminacja awarii w systemie.

W jaki sposób interwencja Priorytet II FEM 2021-2027 przyczynił się do wypełnienia dyrektyw unijnych w badanych obszarach (m.in. dyrektywa odpadowa, ściekowa, w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.)?

- Czy i jakie efekty o charakterze ekologicznym (poprawa efektywności systemu selektywnego zbierania odpadów, poprawa jakości wód, gleb) przyniosła realizacja projektów z Priorytetu II FEM 2021-2027?

- Czy i jakie efekty społeczne przyniosła realizacja projektów z Priorytetu II FEM 2021-2027 (np. poprawa jakości życia)?
- Czy i jakie efekty ekonomiczne przyniosła realizacja projektów z Priorytetu II FEM 2021-2027 (np.: **oszczędność zasobów, oszczędność energii, oszczędność wody, minimalizacja odpadów itp.**)?
- Jakie jest rzeczywiste wykorzystanie powstałej infrastruktury środowiskowej?
- Czy działania podejmowane w ramach Priorytetu II FEM 2021-2027 mają charakter synergiczny i trwałe?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Działania realizowane w ramach Priorytetu II FEM 2021-2027 dotyczą szerokiego zakresu interwencji: gospodarki wodnej, gospodarki odpadami dlatego też zastosowane zostaną badania o charakterze ilościowym i jakościowym, tak aby została uwzględniona specyfika poszczególnych interwencji. Efekty przyrodnicze realizacji Priorytetu II FEM 2021-2027 będą mierzone głównie w sposób ilościowy (np. wpływ na ilość i jakość wód, jakość gleb).

W przypadku efektów ekonomicznych ewaluacja będzie polegać na ocenie dodatkowych efektów ekonomicznych w bezpośrednim otoczeniu inwestycji.

Efekty społeczne prowadzonych działań zostaną zbadane w sposób jakościowy - poprzez studia przypadków oraz poprzez wywiady z mieszkańcami regionu.

Zakres niezbędnych danych

Dane zastane:

- dokumenty programowe i strategiczne (unijne, krajowe, regionalne),
- dane z CST 2020 i LSI,
- dane z wniosków o dofinansowanie,
- regionalne dane statystyczne, ogólnodostępne,
- dane z monitoringu środowiskowego,
- literatura fachowa.

Dane pierwotne:

- beneficjenci (podejście ilościowe lub jakościowe),
- mieszkańcy regionu (podejście ilościowe i jakościowe)
- instytucje systemu FEM 2021-2027 (podejście jakościowe),
- eksperci w zakresie ochrony środowiska (podejście jakościowe).

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

I kwartał 2029

Szacowany koszt badania

260 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027

4.2.3 Ocena wpływu wsparcia w zakresie transportu w ramach FEM 2021-2027 na wzrost spójności terytorialnej oraz wzrost mobilności

Ogólny opis badania	
Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz	
<p>Priorytet: III Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu</p> <p>Działanie FEMA.03.01 Mobilność miejska Działanie FEMA.03.02 Mobilność miejska w ZIT</p> <p>Priorytet: IV Fundusze Europejskie dla lepiej połączzonego i dostępnego Mazowsza</p> <p>Działanie FEMA.04.01 Transport regionalny i lokalny</p>	
Cel szczegółowy	
<p>EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p> <p>EFRR/FS.CP3.II - Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej</p>	
Typ badania (wpływu, procesowe)	Wpływu
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	ex post
Cel badania	
Celem badania będzie ocena wpływu inwestycji transportowych na sytuację społeczno- gospodarczą województwa.	
Uzasadnienie badania	
<p>Obecny stan infrastruktury drogowej na Mazowszu oraz brak pełnej spójności z układem dróg krajowych, w tym z Transeuropejską Siecią Transportową (TEN-T) stanowi dość istotną barierę w rozwoju województwa, a w szczególności dla obszarów pozametropolitalnych. Ogranicza to dostępność do głównych rynków pracy zarówno w Warszawie jak i pozostałych miastach regionalnych i subregionalnych. Ma też negatywny wpływ na mobilność mieszkańców województwa, co w połączeniu z ograniczoną dostępnością przekłada się na poziom bezrobocia. Istotny problem stanowi również coraz większa liczba pojazdów i zwiększające się w związku z tym natężenie ruchu, co ma negatywny wpływ na środowisko oraz bezpieczeństwo użytkowników, w szczególności w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.</p> <p>Ponadto pomimo realizowanych inwestycji w zakresie transportu kolejowego nie są zaspokojone w pełni potrzeby przewozowe i oczekiwania podróżnych z uwagi na zbyt długi czas przejazdu, częstotliwość kursowania, stan techniczny części eksploatowanego taboru, a także nie w pełni satysfakcjonujący stopień bezpieczeństwa.</p> <p>Interwencja w zakresie regionalnego systemu transportowego wpisuje się w postanowienia wynikających z właściwych strategii rozwojowych o charakterze regionalnym – SR WM 2030+, Regionalny plan transportowy województwa mazowieckiego dla realizacji warunku podstawowego celu polityki 3 (w zakresie transportu) w perspektywie finansowej 2021-2027. Istotne jest zatem zbadanie czy realizowane inwestycje przyczyniły się do zwiększenia spójności terytorialnej, jak również gospodarczej i społecznej oraz dostępności.</p> <p>Ponadto realizacja badania wynika z obowiązku przeprowadzenia ewaluacji wpływu Priorytetu III, IV FEM 2021-2027 .</p>	

Kryteria badania

Skuteczność
Trwałość
Oddziaływanie
Efektywność

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

- Jaki jest wpływ FEM 2021-2027 na poprawę jakości infrastruktury oraz spójności sieci drogowej w województwie mazowieckim?
- Czy dzięki realizacji projektów w zakresie transportu nastąpiła poprawa dostępności zewnętrznej i wewnętrznej regionu? Czy przyczyniły się one do zwiększenia mobilności mieszkańców?
- Czy dzięki inwestycjom w zakresie taboru kolejowego możliwe wzrósł stopień wykorzystania infrastruktury modernizowanych linii kolejowych oraz czy wzrósł stopień świadczonych usług?
- Czy zrealizowane w ramach FEM 2021-2027 inwestycje miały wpływ na uspokojenie ruchu samochodowego w aglomeracjach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych oraz zmniejszenie jego uciążliwości?
- Czy zrealizowane inwestycje mają charakter trwały? Czy są spójne z innymi inwestycjami transportowymi realizowanymi na terenie województwa mazowieckiego?
- **Czy realizowane inwestycje przyczyniły się do zwiększenia spójności terytorialnej, jak również gospodarczej i społecznej regionu?**

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

W 2023 r. zostanie zrealizowane badanie o charakterze ex post, dotyczące inwestycji transportowych zrealizowanych w ramach RPO WM 2014-2020. Wyniki badania powinny być punktem wyjścia do planowanych analiz, w związku z czym będzie możliwe porównanie pomiarów na początku i koniec wdrażania interwencji w okresie 2021-2027.

W ramach badania zostanie sporządzona mapa, ilustrująca lokalizację projektów transportowych, finansowanych z FEM 2021-2027 na tle innych projektów transportowych w województwie mazowieckim.

Planowane jest przeprowadzenie ankiet z przedstawicielami beneficjentów oraz użytkownikami wspartej infrastruktury. Ponadto przeprowadzone zostaną wywiady z ekspertami w dziedzinie transportu i rozwoju regionalnego.

W celu zbadania wpływu zrealizowanych inwestycji na otoczenie zostaną przeprowadzone studia przypadków, w ramach których odbędą się wywiady, ankiety oraz obserwacje.

Zbadanie efektu netto będzie możliwe dzięki wykorzystaniu wyników badań realizowanych na zlecenie MIR dotyczących oszacowania wartości WMDT, wskaźników gałęziowych oraz wskaźnika dostępności czasowej. Dzięki wykorzystaniu wyników tych analiz możliwe będzie dokonanie oceny zmian dostępności transportowej i czasowej, oceny efektywności rozwiązań i poprawności alokacji środków, jak również stworzenie rankingu inwestycji i pokazaniu które przedsięwzięcia są najbardziej efektywne w kontekście zmian dostępności.

W ramach badania powinny zostać wykorzystane metody matematyczno- statystyczne, przestrzenne i kartograficzne.

Zakres niezbędnych danych

Dane zastane:

- dokumenty programowe i strategiczne (unijne, krajowe, regionalne),
- dane z CST 2020 dot. zarówno FEM 2021-2027, jak i FENiKS 2021-2027, dane z LSI
- dane z wniosków o dofinansowanie i wnioski o płatność, dokumentacja projektowa,
- raporty końcowe z badań o zbliżonym charakterze,
- dane dotyczące inwestycji transportowych finansowanych z innych źródeł niż FEM 2021-2027,

- regionalne dane statystyczne,
- dane GDDKiA, PKP PLK S.A., przewoźników miejskich i regionalnych, in.,
- literatura fachowa.

Dane pierwotne:

- mieszkańcy regionu - użytkownicy inwestycji (podejście ilościowe),
- beneficjenci,
- instytucje systemu FEM 2021-2027 (podejście jakościowe),
- eksperci w zakresie inwestycji transportowych (podejście jakościowe),
- eksperci w zakresie rozwoju regionalnego.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

II kwartał 2027

Szacowany koszt badania

200 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027 we współpracy z komórkami odpowiadającymi za wdrażanie projektów dostępności komunikacyjnej.

4.2.4 Wpływ działań rewitalizacyjnych z perspektywy 2021-2027 na jakość życia mieszkańców gmin województwa mazowieckiego

Ogólny opis badania	
Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz	
Priorytet: IX Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim	
<p>Działanie FEMA.09.01 Rewitalizacja miast</p> <p>Działanie FEMA.09.02 Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie</p> <p>Działanie FEMA.09.03 Mazowieckie Centrum Wsparcia Doradczego</p>	
Cel szczegółowy	
<p>EFRR.CP5.I - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich,</p> <p>EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p>	
Typ badania (wpływu, procesowe)	Wpływu
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	Ex- post
Cel badania	

Celem badania jest analiza oraz określenie wpływu projektów rewitalizacyjnych realizowanych / zrealizowanych w ramach FEM 2021-2027 na jakość życia mieszkańców miast i wsi, poziom wykluczenia społecznego i ubóstwo mieszkańców gmin województwa mazowieckiego.

Uzasadnienie badania

Rewitalizacja jest jednym z priorytetowych obszarów w nowej polityce spójności. Obecne doświadczenia dostarczają niejednoznacznych wniosków dotyczących wpływu rewitalizacji na rozwój obszarów zdegradowanych. Dotychczasowe działania rewitalizacyjne nie przyniosły jednoznacznie pozytywnych efektów, dlatego też interwencja ta wymaga starannego zaplanowania oraz systematycznej oceny. Zgodnie ze strategią województwa kontynuacja procesów rewitalizacyjnych będzie się odbywać na podstawie odrębnych założeń szczegółowych (np. gminnych programów rewitalizacji).

Kryteria badania

Skuteczność

Efektywność

Użyteczność

Trwałość

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

Kluczowe pytania badawcze:

- Jak oceniana jest trafność doboru obszarów rewitalizowanych ze względu na skalę występujących na nich problemów społecznych?
- W jaki sposób zapewniona została kompleksowość, zintegrowanie, koncentracja oraz komplementarność działań rewitalizacyjnych (przestrzenna, problemowa, międzyokresowa, źródeł finansowania oraz proceduralno-instytucjonalna)?⁷
- Jaki jest poziom zmian na obszarach rewitalizowanych? Czy sytuacja na obszarach rewitalizowanych poprawia się w porównaniu do sytuacji w poszczególnych miejscowościach?
- Jakie zmiany są obserwowane na obszarach rewitalizowanych, w zakresie:
  - jakości życia, zwiększenia dostępności usług zdrowotnych,
  - poziomu ubóstwa (korzystania z pomocy społecznej),
  - poziomu aktywności społecznej,
  - poziomu integracji społecznej (włączenia społecznego),
  - liczby miejsc pracy,
  - nowych przedsiębiorstw, w tym również przedsiębiorstw społecznych,
  - dostępu do edukacji i innych usług społecznych,
  - poziomu przestępczości,
  - stanu lokalnej infrastruktury,
  - poziomu czynszów na obszarach rewitalizowanych (kosztów mieszkań, lokali usługowych i handlowych),
  - odpływu lokalnych mieszkańców i przedsiębiorców, napływu nowych mieszkańców.
- Jaka jest trwałość osiągniętych zmian?
- Jaki jest wpływ rewitalizacji na migracje mieszkańców (lub co najmniej plany dotyczące migracji)?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

⁷ Wyjaśnienie dotyczące kompleksowości, koncentracji, zintegrowania i poszczególnych rodzajów komplementarności znajduje się w Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, str. 56-58

Analizy przeprowadzone będą zgodnie z triangulacją metodologiczną, czyli zarówno za pomocą metod i technik ilościowych, jak i jakościowych. Wśród planowanych do wykorzystania technik znajdują się:

- desk research,
- CATI/CAWI,
- wywiady indywidualne IDI,
- wywiady pogłębione ITI,
- wywiady eksperckie,
- studia przypadków projektów odzwierciedlających zróżnicowanie obszarów poddawanych rewitalizacji.

Przewiduje się ewaluację wpływu bazującą na teorii. Badanie oparte na schemacie kontrfaktycznym jest nieuzasadnione, ze względu na brak grupy kontrolnej. Możliwe jest natomiast porównanie sytuacji na obszarze rewitalizowanym do zmian na poziomie całych miejscowości, w których wdrażany jest program rewitalizacyjny lub porównywalnych miejscowości. Zakres porównań może zostać ograniczony do tych obszarów, dla których dostępne są dane statystyczne.

Ponieważ każdy obszar objęty rewitalizacją ma swoją specyfikę, zasadne jest zaprojektowanie schematu badania na bazie analizy przypadków. Szacuje się, że analizą powinno być objętych co najmniej 10 kompleksowych rewitalizacji.

Głębsza i rozciągnięta w czasie analiza mechanizmów zmiany na rewitalizowanych obszarach powinna dostarczyć pogłębionej, rzetelnej wiedzy na temat zachodzącej zmiany.

Równocześnie wszystkie obszary objęte rewitalizacją powinny być objęte systematycznym, ujednoczonym badaniem zmian w kluczowych wymiarach:

- Sytuacji na rynku pracy (zmiany liczby bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, liczba tworzonych miejsc pracy).
- Aktywności gospodarczej (liczby nowych przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw społecznych).
- Aktywności społecznych (liczba lokalnych inicjatyw, zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej).
- Integracji społecznej (poziom kontaktów społecznych mieszkańców).
- Jakości życia (subiektywna ocena mieszkańców).
- Przestępczości (liczba przestępstw, liczba aktów wandalizmu).
- Poziomu ubóstwa (liczba osób pobierających okresowe świadczenia z pomocy społecznej).
- Poziomu integracji społecznej (skala i intensywność kontaktów społecznych).
- Dostępu do usług (edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych, kulturalnych).
- Skłonności do migracji.
- Efektów negatywnych (wzrost czynszów, odpływ dotychczasowej ludności i dotychczasowych przedsiębiorców).
- Dodatkowych wymiarów, istotnych dla danej lokalizacji.

Pomiar zmiany sytuacji w miarę możliwości powinien bazować na danych zastanych. W niektórych przypadkach konieczne jednak będzie pozyskanie danych pierwotnych.

W badaniu konieczne jest uwzględnienie obszernego komponentu jakościowego, który koncentrował się będzie na zrozumieniu mechanizmu oddziaływania interwencji na ożywienie społeczno-gospodarcze na rewitalizowanych obszarach.

Zakres niezbędnych danych

- CST 2020 – dane uczestników projektów
- Dane monitoringowe
- Wnioski o dofinansowanie
- Dane pozyskane od beneficjentów
- Dane GUS
- Dane pozyskane od osób odpowiedzialnych za wdrażanie FEM 2021-2027.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

II kwartał 2027 r.

Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia

270 000,00 zł
Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027 we współpracy z Mazowiecką Jednostką Wdrażania Programów Unijnych.
Ewentualne komentarze / wątpliwości
Wykonawca zobowiązany jest zapewnić interdyscyplinarny zespół badawczy składający się m.in. z ekspertów w zakresie funduszy EFRR oraz EFS.

4.3. Obszar: Kapitał ludzki i społeczny

4.3.1 Ocena wpływu wsparcia kierowanego do osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w województwie mazowieckim na ich sytuację po zakończeniu udziału w projekcie

Ogólny opis badania	
Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz	
<p>Priorytet: VI (Jakość życia), VIII (Rozwój rynku pracy), IX (Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem)</p> <p>PI - 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich,</p> <p>PI 8i – dostęp do zatrudnienia osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników,</p> <p>PI 8iv – Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę,</p> <p>PI 9i – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans zatrudnienia,</p> <p>PI 9v - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.</p> <p>Fundusz: EFS</p>	
Typ badania (wpływu, procesowe)	Wpływu
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	ex post
Cel badania	
Celem badania jest ocena wpływu wsparcia udzielonego w ramach PI RPO WM 2014-2020 współfinansowanych ze środków EFS na zmianę sytuacji uczestników projektów pracujących w momencie udzielania wsparcia jak i po opuszczeniu programu.	
Uzasadnienie badania	
<p>Realizacja badania wynika z obowiązku monitorowania losów uczestników projektów 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie (Art. 5 i Aneks 1 Rozporządzenia dotyczącego EFS 1304/2013). Jego wyniki będą podstawą do szacowania wskaźnika rezultatu długoterminowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu <p>Badanie to, po odpowiednim rozszerzeniu metodologii, wypełniać będzie również obowiązek prowadzenia ewaluacji wpływu dla dwóch osi priorytetowych - VIII, IX RPO WM w zakresie:</p>	

- wzrostu zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy,
- powrotu do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3,
- zwiększenia szans na zatrudnienie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem oraz zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Badanie dotyczy jednego z ważniejszych obszarów interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego, czyli zwiększania szans na zatrudnienie osób pozostających bez pracy. Zgodnie z założeniami, działania finansowane w ramach RPO WM mają koncentrować się na osobach w najtrudniejszej sytuacji, w szczególności powyżej 50 roku życia, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych, posiadających niskie kwalifikacje oraz na kobietach (względnie na demarkację z PO WER, PI 8i dedykowane jest osobom w wieku powyżej 30 roku życia). W tym kontekście szczególnie istotny jest dobór odpowiednich form wsparcia oraz zagwarantowanie jego wysokiej jakości. Informacja na temat sytuacji uczestników projektów 6 miesięcy po ukończeniu projektów pozwala na lepsze dopasowanie wsparcia, a tym samym poprawę jego skuteczności.

Informacja o sytuacji uczestników projektu 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie dostarcza podstawowych informacji o skuteczności interwencji, nie pozwala jednak w pełni ocenić wpływu interwencji na sytuację odbiorców. Dlatego też wskazane jest poszerzenie badania o pomiar efektu netto (z uwzględnieniem istniejących ograniczeń formalno-prawnych – czyli przede wszystkim ograniczeń w dostępie do danych osobowych) oraz monitorowanie losów grupy beneficjentów w dłuższym okresie.

Kryteria badania

Skuteczność

Efektywność

Użyteczność

Trwałość

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

Kluczowe pytania badawcze:

- Jaka jest skala zmian sytuacji zawodowej uczestników projektów, rozumiana jako podjęcie zatrudnienia (w tym zatrudnienie na własny rachunek), poziom wynagrodzenia, charakterystyka wykonywanej pracy?
- Jaka jest skala zmian sytuacji społecznej uczestników projektów z zakresu aktywnej integracji, w tym uczestników podmiotów ekonomii społecznej o charakterze integracyjnym (w tym m.in. poziom ubóstwa, korzystanie ze świadczeń, poziom integracji społecznej)?
- Jaka jest jakość utworzonych miejsc pracy (pod kątem rodzajów umów, wymiaru czasu pracy, poziomu wynagrodzenia, inwestycji w rozwój pracowników itd.)?
- Czy zakres udzielonego wsparcia w ramach działań realizowanych w ramach RPO WM 2014-2020 jest adekwatny do potrzeb lokalnego, regionalnego rynku pracy?
- Jak zmienia się tendencja do migracji zarobkowej, w tym wewnątrzregionalnej pod wpływem uczestnictwa w projekcie?
- Jakie czynniki wpływają na osiągnięte efekty wsparcia, z uwzględnieniem charakterystyki sytuacji uczestników projektów oraz specyfiki wykorzystywanych instrumentów wsparcia?
- Jaka byłaby skala zmian sytuacji zawodowej uczestników projektów bez udziału w projekcie?
- Jaka jest trwałość zmian uczestników projektów?
- Jak wykorzystywana jest infrastruktura społeczna powstała lub zmodernizowana w wyniku wsparcia?
- Czy zwiększyła się skala i jakość współpracy między instytucjami pomocy społecznej i rynku pracy oraz trzecim sektorem mającej na celu wsparcie osób najbardziej oddalonych od rynku pracy?,
- Jaki jest udział organizacji pozarządowych we wdrażaniu działań dot. włączenia społecznego i jaka jest ich efektywność? Jaki jest efekt wyciekania - w jaki sposób działania współfinansowane przez EFS przyczyniły się do opuszczenia (lub pozostania w/przyjazdu do) regionu przez odbiorców wsparcia współfinansowanego przez EFS?
- Czy wystąpiła komplementarność z PO Pomoc Żywnościowa?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

W Wytycznych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego określono podejście minimalne, niezbędne do oszacowania wskaźników rezultatu długoterminowego, obejmując m.in. założenia doboru próby, harmonogram pomiaru oraz minimalny zakres pytań kwestionariuszowych. Metodologia zaproponowana przez MFIPR pozwala na monitorowanie rezultatów, jednak nie jest wystarczająca dla oszacowania wkładu interwencji w osiągnięcie zaplanowanych rezultatów.

Pomiar wskaźników może być też dokonany na podstawie danych SL2014, ZUS, GUS co nie wymagałoby prowadzenia kosztownych badań ankietowych.

Metody i techniki badawcze zostaną dopasowane do przedmiotu badania i będą łączyły metody jakościowe i ilościowe. Metodologia badania powinna obejmować następujące minimum:

- Analizę podstawowych dokumentów źródłowych (Desk research).
- Wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI) z beneficjentami projektów, w ramach których wspierano rynek pracy, uzupełnione wywiadami (CAWI), gdy kontakt telefoniczny z respondentem okaże się niemożliwy.
- Wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI) z: organizacjami pozarządowymi zajmującymi się rynkiem pracy, firmami działającymi na rynku pracy (w tym też projektodawcami), przedstawicielami pracodawców (których perspektywa jest bardzo ważna, a często pomijana w ocenie aktywnej polityki rynku pracy), samorządowcami, instytucjami opieki społecznej i edukacyjnymi współpracującymi z instytucjami rynku pracy, podmiotami zajmującymi się wykluczeniem społecznym, osobami bezrobotnymi i poszukującymi pracy, osobami w wieku 50+.
- Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) z przedstawicielami IZ RPO i IP zajmującymi się koordynowaniem projektów, w ramach których wspierano rynek pracy oraz z przedstawicielami WUP i PUPów.

Ocena wpływu interwencji wymaga również oceny efektu netto. Problemem jest jednak brak dostępu do danych jednostkowych dla próby kontrolnej, czyli danych osób bezrobotnych, zarejestrowanych w urzędach pracy, które nie brały udziału w projektach finansowanych z EFS. Jednak ze względu na przyjętą interpretację zapisów Ustawy o ochronie danych osobowych, PUP-y nie udostępniają danych osobowych swoich uczestników. W tej sytuacji możliwe są alternatywne rozwiązania:

- prowadzenie obliczeń na zanonimizowanych danych zastanych, dostępnych na poziomie WUP (SYRIUSZ lub VIATOR) – problemem może być jednak niska jakość pozyskiwanych danych (w przypadku zintegrowania systemu SYRIUSZ z SL 2014 źródłem danych może być system SL 2014);
- rozbudowanie kwestionariusza o pytania dotyczące sytuacji kontrfaktycznej;
- przeprowadzenie badania ogólnopolskiego przez MRPiPS, które dostarczy zanonimizowanych danych jednostkowych do próby kontrolnej (takie badanie zostało wpisane do planu ewaluacji POWER);
- wprowadzenie zmian w przepisach Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz Ustawy o pomocy społecznej, wprowadzające możliwość realizacji badań na próbie kontrolnej.

Dodatkowo w badaniu uwzględnione zostanie śledzenie losów uczestników projektów w dłuższym okresie, co najmniej 12 i 24 miesiące. Odpowiednie pomiary mogą być prowadzone na mniejszej próbie i na podstawie skróconej wersji kwestionariusza, co ograniczy koszty jego realizacji.

Ocena wpływu interwencji zostanie przeprowadzona poprzez ewaluację opartą na teorii. W ramach każdej edycji badania uwzględniona zostanie analiza logiki interwencji, koncentrująca się przede wszystkim na ocenie kryteriów wyboru projektów oraz ukierunkowaniu interwencji na poszczególne grupy docelowe. Ponadto analizie poddane zostaną mechanizmy oddziaływania interwencji na sytuację uczestnika, z uwzględnieniem kontekstu interwencji, sytuacji uczestnika, rodzaju i jakości oferowanego wsparcia.

Zakres niezbędnych danych

- SL 2014 – dane uczestników projektów
- Dane z PUP
- Dane z OPS, PCPR
- Niezbędne jest zagwarantowanie zgody uczestników projektu na udział w przyszłych badaniach (może to być jeden z elementów dokumentacji projektowej).

<ul style="list-style-type: none"> W zależności od przyjętego modelu badania efektu netto, inny będzie zakres danych niezbędnych do pozyskania. Najmniej trudności związanych będzie z pozyskaniem danych na podstawie kwestionariusza. Bardziej złożone jest pozyskanie danych dla próby kontrolnej w przypadku przyjęcia innych rozwiązań. Wymaga to jednak rozstrzygnięcia sposobu pomiaru efektu netto. Dopiero na tej podstawie mogą być prowadzone odpowiednie analizy.
Organizacja badania
Ramy czasowe realizacji badania
Zgodnie z Wytycznymi MFIPR, obowiązkowe jest co najmniej dwukrotne przeprowadzenie pomiaru.
Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia
<p>Szacunkowo koszt pomiaru uzależniony jest od:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wielkości próby 2. Liczby pomiarów 3. Sposobu podejścia do badania kontrfaktycznego <p>160 000,00 zł – II kwartał 2024 r.</p>
Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka ewaluacyjna RPO WM 2014-2020 we współpracy z Mazowiecką Jednostką Wdrażania Programów Unijnych i Wojewódzkim Urzędem Pracy, a także MFIPR w zakresie źródeł danych do badań kontrfaktycznych. Do rozważenia przeprowadzenie badania efektu netto z wykorzystaniem schematu eksperymentalnego.
Ewentualne komentarze / wątpliwości
<p>Istnieje kilka sposobów obniżenia kosztów badania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wymagania jakościowe wobec badań (poziom reprezentatywności wyników) są nadal przedmiotem negocjacji z KE. KE wymaga przeprowadzenia dwóch pomiarów. Dlatego też, w porozumieniu z MFIPR, należy rozważyć możliwość prowadzenia dwóch pozostałych pomiarów na mniejszych próbach (godząc się na większy błąd oszacowania). Dodatkowe wymiary oceny nie muszą być uwzględniane w każdej z fal badania, lecz mogą być traktowane jako moduły dodatkowe. Ponadto regiony mogą porozumieć się i realizować poszczególne moduły w sposób skoordynowany (np. w trakcie jednej z edycji badań kilka regionów uwzględni moduł a, kilka modułów b itd., przy kolejnej edycji następuje zmiana). <p>Powodzenie przeprowadzenia metody kontrfaktycznej będzie uzależnione od podjęcia współpracy z Powiatowymi Urzędami Pracy. Na etapie konsultacji dotyczącej przygotowania szczegółowej koncepcji badania zostanie podjęta decyzja o zastosowaniu odpowiedniego podejścia metodologicznego. Rozważona będzie również kwestia dostępności danych oraz kontrowersje społeczne wynikające z losowego doboru prób badawczych. Zakres badań, główne pytania ewaluacyjne oraz obszary problemowe będą dostosowane do każdej edycji badania. Wykonawca zobowiązany jest zapewnić interdyscyplinarny zespół badawczy składający się m.in. z ekspertów w zakresie funduszy EFRR oraz EFS.</p>

4.3.2 Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach FEM 2021-2027 z wyłączeniem wychowania przedszkolnego

Ogólny opis badania
Zakres badania (uwzględnienie priorytetu/działań) oraz fundusz
<p>Priorytet V Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia</p> <p>Działanie FEMA.05.01 Dostępność szkół dla osób ze specjalnymi potrzebami</p>

Działanie FEMA.05.02 Dostępność szkół dla osób ze specjalnymi potrzebami w ZIT

Działanie FEMA.05.03 Infrastruktura w edukacji zawodowej

Działanie FEMA.05.04 Infrastruktura w edukacji zawodowej w ZIT

Priorytet: VII **Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu**

Działanie FEMA.07.02 Wzmocnienie kompetencji uczniów

Działanie FEMA.07.03 Wzmocnienie kompetencji uczniów w ZIT

Działanie FEMA.07.04 Edukacja osób dorosłych

Działanie FEMA.07.05 Edukacja osób dorosłych poza PSF

Cel szczegółowy

EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

EFS+.CP4.G - Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

EFS+.CP4.II - Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online

Typ badania (wpływu, procesowe)

Wpływu

Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)

On-going; ex post

Cel badania

Celem głównym badania jest ocena skuteczności i trafności podejmowanych działań w ramach FEM 2021-2027 na rzecz edukacji.

Uzasadnienie badania

Głównym celem podejmowanych działań w obszarze edukacji będzie zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia, zapobiegającego segregacji, na wszystkich poziomach edukacji, dla wszystkich uczniów, zwłaszcza ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- Analiza uwarunkowań społeczno-demograficznych edukacji w województwie mazowieckim z uwzględnieniem struktury ludności i poszczególnych szczebli edukacji, w podziale na RWS i RMR.
- Ocena wpływu interwencji na poprawę infrastruktury edukacyjnej, w tym w zakresie dostępności, wyników edukacyjnych uczniów w oparciu o wyniki egzaminu ósmoklasisty i egzaminów maturalnych, z uwzględnieniem podziału statystycznego województwa.
- Określenie stopnia adekwatności interwencji w obszarze edukacji do kierunków rozwoju województwa wskazanych w dokumentach strategicznych oraz zapotrzebowania pracodawców na zawody i specjalności.
- Ocena skuteczności projektów edukacyjnych podejmowanych na rzecz: edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

- Ocena wpływu działań w zakresie infrastruktury edukacyjnej i edukacji włączającej na zwiększenie odsetka dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w edukacji ogólnodostępnej na każdym jej etapie.
- Zbadanie wpływu działań podjętych w programie na rzecz osób dorosłych, w zakresie zwiększenia odsetka udziału osób dorosłych z WM w kształceniu i uczeniu się, z wykorzystaniem Bazy Usług Rozwojowych oraz wsparcia świadczonego poza Podmiotowym Systemem Finansowania.

Działania zaplanowane w FEM 2021-2027 będą realizowały wszystkie cele polityki spójności na lata 2021-2027, zgodnie zaleceniem Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. i 2020 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r. i 2020 r. w obszarze edukacji poprzez: wyrównywanie szans edukacyjnych i stworzenie możliwości wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży zwłaszcza ze szkół o najniższych wynikach edukacyjnych w zakresie kształcenia ogólnego,

- **wyrównywanie szans edukacyjnych i stworzenie możliwości wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży zwłaszcza ze szkół o najniższych wynikach edukacyjnych w zakresie kształcenia ogólnego,**
- wzmocnienie kompetencji kluczowych społecznych i społeczno-emocjonalnych, w tym poprawa efektywności i jakości kształcenia,
- dopasowanie oferty szkół i placówek kształcenia zawodowego do popytu na lokalnym rynku pracy,
- umożliwienie dostępu do edukacji dzieciom i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych na każdym jej etapie podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób dorosłych zgodnie z ideą uczenia się przez całe życie.

Niniejsze badanie pozwoli poddać pogłębionej analizie jakość procesu kształcenia i uczenia na Mazowszu, adekwatność interwencji z punktu widzenia stwierdzonych problemów i potrzeb oraz osiągnięte w tym zakresie efekty.

Ponadto badanie to pozwoli na wypełnienie obowiązku przeprowadzenia oceny wpływu dla Priorytetu VII.

Kryteria badania

Skuteczność

Efektywność

Użyteczność

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

Główne pytania ewaluacyjne:

- W jakim stopniu wsparcie przyczyniło się do poprawy infrastruktury szkół, w tym również w zakresie dostępności oraz poprawy wyników edukacyjnych uczniów?
- Jakie standardy dostępności wypracowane w ramach modelu „Dostępna szkoła” zostały wdrożone w szkołach?
- Czy szkoły korzystały z możliwości kompleksowego, zarówno w zakresie infrastrukturalnym (EFRR) i społecznym (EFS+)?
- Jakie kompetencje podstawowe i jakie przekrojowe uczniowie mieli możliwość wzmocnić?
- Z jakiego rodzaju wsparcia szkoły najchętniej korzystały i dlaczego?
- Które z działań zaplanowanych w FEM 2021-2027 dedykowanych uczniom kształcenia zawodowego cieszyły się największym zainteresowaniem i czy były adekwatne do potrzeb?
- Czy ze wsparcia korzystały szkoły kształcące w zawodach, na które prognozowane jest istotne zapotrzebowanie na pracowników, **zgodnie z corocznie publikowanym Obwieszczeniem Ministra Edukacji w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego** dla WM?
- Czy zdefiniowano obszary, w których nie zaplanowano działań w FEM 2021-2027 w zakresie kształcenia zawodowego, a które byłyby ważna dla ww. szkół?
- Czy działania w obszarze edukacji były adekwatne do określonych w dokumentach strategicznych województwa potrzeb w zakresie wzmocnienia jego konkurencyjności?
- Jakie są najważniejsze trudności z zapewnieniem wysokiej jakości kształcenia?
- Jaka jest komplementarność między działaniami podejmowanymi na poziomie krajowym i regionalnym w obszarze edukacji?

- Czy efekty podobne do uzyskanych w obszarze edukacji można było osiągnąć bez wsparcia środkami Programu?
- W jaki sposób wsparcie udzielone w latach 2021-27 stanowiło uzupełnienie/kontynuację/rozwińnięcie wsparcia udzielonego w latach 2014-20?
- W jaki sposób zrealizowane wsparcie wpłynęło na wzmocnienie współpracy pomiędzy szkolnictwem a przedsiębiorcami ?
- W jakim stopniu zaplanowane w FEM 2021-2027 działania na rzecz osób dorosłych wpłynęły na zwiększenie odsetka udziału osób dorosłych z WM w kształceniu i uczeniu się, z wykorzystaniem Bazy Usług Rozwojowych oraz wsparcia świadczonego poza Podmiotowym Systemem Finansowania?
- Z jakich form uczenia się najchętniej korzystały osoby dorosłe i dlaczego?
- Jakie typy projektu dedykowane edukacji dorosłych nie cieszyły się zainteresowaniem wnioskodawców?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Badanie zostanie przeprowadzone przy zastosowaniu analizy dokumentów i danych zastanych (desk research), metod jakościowych oraz ilościowych.

Przeanalizowane zostaną wnioski o dofinansowanie projektów edukacyjnych, strategiczne dokumenty wspólnotowe, krajowe i regionalne, dokumentacja związana z wdrażaniem projektów edukacyjnych realizowanych w ramach FEM 2021-2027 oraz raporty badań z zakresu edukacji.

Badanie będzie prowadzone w oparciu o pogłębione wywiady indywidualne, warsztaty eksperckie, analizy porównawcze, badania ankietowe, panel ekspertów i inne metody jakościowe.

W obszarach gdzie możliwy będzie dobór próby kontrolnej zostaną zastosowane metody kontrfakcyjne np. porównanie beneficjentów FEM 2021-2027 z potencjalnymi beneficjentami, którzy złożyli wniosek, a nie uzyskali dofinansowania.

Zakres niezbędnych danych

- CST 2020 – dane dotyczące uczestników projektów (charakterystyka osoby, zakres wsparcia, dane kontaktowe)
- Dane monitoringowe
- Wnioski o dofinansowanie
- Dane pozyskane od beneficjentów i potencjalnych beneficjentów.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

III kwartał 2027 r

Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia

Szacunkowy badania: 200 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka ewaluacyjna FEM 2021-2027 we współpracy z komórkami odpowiadającymi za wdrażanie projektów w zakresie edukacji.

4.3.3 Ewaluacja działań podejmowanych w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym w ramach RPO WM 2014-2020

Ogólny opis badania

Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz

Oś priorytetowa VIII. Rozwój rynku pracy

8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę

Oś priorytetowa X. Edukacja dla rozwoju regionu

10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

Fundusz: EFS

Typ badania (wpływu, procesowe)

Wpływu

Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)

ex post

Cel badania

Celem badania jest ocena efektów dotychczasowych działań w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 oraz usług edukacyjno-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym.

Uzasadnienie badania

Realizacja badania wynika z obowiązku monitorowania wskaźników rezultatu długoterminowego poprzez badania ewaluacyjne.

Badanie będzie podstawą do oszacowania długoterminowych wskaźników rezultatu EFS, których źródłem danych, zgodnie z zapisami RPO WM 2014-2020, będą badania ewaluacyjne (częstotliwość pomiaru 2 razy w okresie programowania).

- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS.
- Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS.

W województwie mazowieckim widoczne jest bardzo duże zróżnicowanie w dostępie do edukacji przedszkolnej oraz niewystarczające jej upowszechnienie. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie RWS w wieku 3-5 lat wynosi 99,3%. Istotnym czynnikiem wpływającym na ten stan rzeczy jest fakt korzystania z placówek zlokalizowanych w miastach przez dzieci z obszarów wiejskich. W gminach wiejskich RWS odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wynosi 84,8%, tj. poniżej średniej dla WM - 92,1%. W RMR odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat wynosi 81,2%, natomiast na wsi tylko 63% (BDL GUS 2020 r.) – w edukacji przedszkolnej uczestniczy 79,6% dzieci w wieku 3-5 lat, w tym w miastach – 93,1%, na wsi – 55,2%²⁰. Natomiast poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej u dzieci w wieku 3-4 lat w woj. mazowieckim w roku szkolnym 2012/2013 wynosił 66,3%. Podniesienie wartości wskaźnika, dotyczącego upowszechnienia wychowania przedszkolnego, jest nadal jednym z najważniejszych wyzwań dla polityki oświatowej w skali krajowej, w tym zwłaszcza dla regionu Mazowieckiego regionalnego (RMR).

W województwie mazowieckim istotnym problemem powodującym dezaktywację zawodową jest mała dostępność miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Obowiązek opiekuńczy sprawowany nad małym dzieckiem wyłącza z rynku pracy na okres urlopu wychowawczego jednego z opiekunów prawnych. Najczęściej są to kobiety. Wyłączenie z rynku pracy może również dot. innych osób, głównie babć i innych członków rodziny. Niepokojącym jest również fakt, że osoby posiadające status bezrobotnego godzą się na świadczenie pracy w charakterze opiekunki, najczęściej bez umowy o pracę, czy też bez umowy zlecenia.

Kryteria badania

Skuteczność

Efektywność

Trwałość

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

Kluczowe pytania badawcze:

1. Jaka była dostępność do usług opieki nad dzieckiem do lat 3 w województwie w 2016 r. i jak zmieniła się po interwencji w 2017 i 2018 r oraz 2023. (z uwzględnieniem obszaru objętego ZIT i pozostałej części województwa)?
Chodzi o opiekę w formie żłobków, klubów dziecięcych, dziennego opiekuna i niani.
  - Jaka jest dostępność w województwie, w podziale na gminy, do usług opieki nad dzieckiem do lat 3 (odsetek dzieci do lat 3 objętych opieką żłobkową)?
  - Czy i w jakim stopniu liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 jest skorelowana z liczbą dzieci w wieku 0-3 lata oraz prognozami urodzeń na danym obszarze?
  - Gdzie i w jakiej wartości nastąpił wzrost liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (z uwzględnieniem miejsc współfinansowanych z RPO WM 2014-2020)?
  - Gdzie w ogóle (poziomie gminy) nie funkcjonują miejsca opieki żłobkowej i jakie są tego przyczyny?
2. Czy i w jakim stopniu dofinansowanie w ramach RPO WM 2014-2020 wpłynęło na uatrakcyjnienie oferty, doposażenie i poprawę infrastruktury w zakresie edukacji przedszkolnej i opieki żłobkowej?
  - Np. liczba dzieci w wieku przedszkolnym objętych dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi w latach 2019 -2023, w tym zakresie stwierdzonych deficytów edukacyjno - rozwojowych
  - Np. liczba nauczycieli edukacji przedszkolnej, którzy podnieśli kompetencje lub kwalifikacje w latach 2019 -2023
  - Np. liczba dostosowanych lub zaadaptowanych pomieszczeń, liczba utworzonych, wyposażonych placów zabaw
3. Jaka jest tendencja powstawania nowych form edukacji przedszkolnej (rodzaje form opieki tj. punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego, podmiot prowadzący: publiczny, prywatny, NGO) oraz miejsc usług opieki nad dziećmi do lat 3 (rodzaje form opieki tj. żłobków, klubów dziecięcych, dziennego opiekuna i niani, podmiot prowadzący: publiczny, prywatny, NGO), jakie czynniki wspomagają, a jakie utrudniają ich tworzenie? Czy ww. zakresie zauważalne są różnice, jeśli tak to jakie, pomiędzy terenami wiejskimi i miejskim?
4. Jakie będzie zapotrzebowanie na usługi żłobkowe i przedszkolne w perspektywie do 2030 r. z uwzględnieniem prognoz demograficznych, aktualnego poziomu „użłobkowania” i upowszechniania edukacji przedszkolnej oraz deficytów w tym zakresie, zwłaszcza w kontekście kryzysu uchodźczego związanego z wojną na Ukrainie.
5. Czy i w jakim stopniu wzrosła aktywność zawodowa rodziców dzieci w wieku do 3 i 3-6 lat (z uwzględnieniem podziału na kobiety i mężczyzn) na przestrzeni lat 2019-2023?
6. Czy dostępność do miejsc opieki żłobkowej i przedszkolnej miała wpływ na decyzję o migracji wewnątrzregionalnej?
7. Jaka jest efektywność kosztowa tworzonych miejsc opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego w ramach RPO WM 2014-2020 oraz w porównaniu do miejsc finansowanych z innych źródeł? Liczba dzieci z niepełnosprawnością uczestniczących w edukacji przedszkolnej w latach 2019 -2023, w kontekście popularyzacji edukacji włączającej, umożliwiającej dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uczestniczenie w edukacji ogólnodostępnej na każdym jej etapie?
8. Jak wygląda dostępność ośrodków wychowania przedszkolnego dla dzieci z niepełnosprawnością?

Ogólny zarys metodologii badania

Badanie koncentrować się będzie na sytuacji gospodarstw domowych, korzystających z opieki nad dzieckiem do lat 3. Gospodarstwa domowe korzystające z usługi dziennego opiekuna zostaną porównane z sytuacją gospodarstw domowych korzystających z usług żłobków, innych form opieki dla dziecka do lat 3, a także nie korzystających z instytucjonalnych form pomocy. Dodatkowo powinien zostać uwzględniony podział na tereny wiejskie i miejskie oddzielnie na obszarze regionu Warszawskiego stołecznego (RWS) i RMR .

Analiza obejmować będzie ocenę zmian na poziomie gospodarstwa domowego w kontekście:

- dochodów,
- aktywności zawodowej,
- prokreacji,
- jakości życia.

W badaniu uwzględniona zostanie również analiza efektywności kosztowej poszczególnych form opieki nad dzieckiem do lat 3 (analiza kosztów i korzyści).

Badanie zostanie przeprowadzone na próbie gospodarstw domowych, korzystających z opieki finansowanej z EFS. Dodatkowo przeprowadzone zostanie badanie na próbie reprezentatywnej gospodarstw domowych z dziećmi do lat 3.

Biorąc pod uwagę spadającą liczbę dzieci, inwestycje w nowe miejsca opieki, szczególnie opieki przedszkolnej, powinny być dokonywane w sposób szczególnie przemyślany.

Zakres niezbędnych danych

W SL2014 pozyskiwane będą w sposób stały dane uczestników projektów, dotyczące ich sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz zakresu otrzymanego wsparcia. Ponadto niezbędne jest zagwarantowanie zgody uczestników projektu na udział w przyszłych badaniach (może to być jeden z elementów dokumentacji projektowej). W zależności od przyjętego modelu badania efektu netto, inny będzie zakres danych niezbędnych do pozyskania. Najmniej trudności związanych będzie z pozyskaniem danych na podstawie kwestionariusza. Konieczne będzie pozyskanie danych z baz danych statystyki publicznej oraz JST.

Ramy czasowe realizacji badania

II kwartał 2024 r.

Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jego przeprowadzenia

170 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna RPO WM 2014-2020

Uwagi i komentarze

W SL2014 nie będą dostępne dane opiekunów dzieci, które korzystają ze wsparcia. Dane te, wraz ze zgodą na udział w badaniu, powinny być pozyskiwane przez projektodawców. Wskazane jest przy tym pozyskiwanie danych o sytuacji na rynku pracy opiekunów w momencie przyjmowania ich dziecka do placówki (umożliwi to później porównanie ich sytuacji w momencie badania).

4.3.4 Wpływ FEM 2021-2027 na poprawę dostępności i jakości usług społecznych w województwie mazowieckim

Ogólny opis badania

Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz

Priorytet VIII Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu

Działanie FEMA.08.05 Usługi społeczne i zdrowotne

Działanie FEMA.08.06 Usługi społeczne na rzecz rodzin

Cel szczegółowy

EFS+.CP4.L - Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

EFS+.CP4.K - Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Typ badania (wpływu, procesowe)

Wpływu

Moment przeprowadzenia (on-going, ex post)	On-going, ex post
Cel badania	
Badanie przeprowadzone pod koniec okresu wdrażania będzie miało na celu zbadanie, w jaki sposób zrealizowane działania wspierane w ramach FEM 2021-2027 przyczynią się do poprawy jakości i dostępności usług społecznych w regionie.	
Uzasadnienie badania	
Poprawa dostępu do niedrogich i wysokiej jakości usług społecznych jest jednym z obszarów interwencji EFS+, jak również jednym z filarów strategii ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. Jednak zakres możliwych do wsparcia działań w ramach usług społecznych jest stosunkowo szeroki. Dlatego też zakres badania będzie dostosowany do rodzaju usług społecznych, finansowanych w ramach FEM 2021-2027.	
Kryteria badania	
Skuteczność Użyteczność Efektywność Trwałość	
Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe	
<ul style="list-style-type: none"> • W jaki sposób interwencja przyczyniła się do wzrostu udziału usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania? • Jak oceniana jest użyteczność dofinansowanych usług społecznych pod względem: <ul style="list-style-type: none"> ○ rodzaju usług, ○ zakresu świadczonych usług (co wchodzi w usługę), ○ grup docelowych, ○ rozkładu terytorialnego (czy nadal są tzw. białe plamy)? • Jaki jest wpływ sposobu dostarczania usług na poziom i jakość życia ich odbiorców? W jakim stopniu interwencja przyczyniła się do usamodzielnienia ekonomicznego i społecznego osób objętych wsparciem? • Jak oceniana jest użyteczność usług społecznych z punktu widzenia odbiorców i dostawców? • Jaka jest efektywność kosztowa inwestycji w usługi społeczne? • Jakie podmioty świadczą usługi społeczne? Czy realizatorem wsparcia są także przedsiębiorstwa społeczne? • Jaki jest długoterminowy wpływ interwencji na trwałość i potencjał instytucjonalny podmiotów świadczących usługi społeczne? • Jaki jest stan koordynacji usług społecznych na poziomie lokalnym i regionalnym? • Jaki jest poziom komplementarności inwestycji finansowanych z EFS i EFRR, a także z działaniami finansowanymi z innych źródeł (w tym krajowych)? • Jaki jest poziom komplementarności z działaniami z zakresu aktywnej integracji ? • Czy i w jaki sposób interwencja przyczyniła się do rozwoju/wzmocnienia współpracy pomiędzy podmiotami świadczącymi usługi społeczne i zdrowotne oraz pomiędzy tymi podmiotami a jst? 	
Ogólny zarys metodologii badania	
Zastosowane podejście metodologiczne	
Metody i techniki badawcze zostaną dopasowane do przedmiotu badania i będą łączyły metody jakościowe i ilościowe. Metodologia badania powinna obejmować następujące minimum: <ul style="list-style-type: none"> • Analizę podstawowych dokumentów źródłowych (Desk research). • Wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI) z beneficjentami projektów w ramach których wspierano usługi społeczne uzupełnione wywiadami (CAWI), gdy kontakt telefoniczny z respondentem okaże się niemożliwy. • Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) z przedstawicielami IZ FEM 2021-2027 i IP zajmującymi się koordynowaniem projektów, w ramach których wspierano usługi społeczne. Badanie uwzględniac będzie wpływ dostępu do usług społecznych na:	

<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie wykluczenia społecznego (wzrost kontaktów społecznych, włączenie do rynku), • poprawę sytuacji finansowej gospodarstw domowych (ograniczenie ubóstwa), • aktywność zawodową członków gospodarstwa domowego, • jakość życia osób korzystających z usług społecznych.
Zakres niezbędnych danych
<ul style="list-style-type: none"> • Charakterystyka usług społecznych, wspartych w programie (rodzaj, zakres, intensywność), • Charakterystyka i dane osób korzystających z usług społecznych, • Pozyskanie danych z baz danych statystyki publicznej.
Organizacja badania
Ramy czasowe realizacji badania
I kwartał 2028 r.
Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia
200 000,00 zł
Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027 we współpracy z komórkami odpowiedzialnymi za wdrażanie działań w zakresie w zakresie usług społecznych.

4.3.5 Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Program wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego ”

Ocena realizacji Regionalnego programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Program wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego”	
Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz	
Oś priorytetowa: IX (Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem)	
PI 9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	
Fundusz: EFS	
Typ badania (wpływu, procesowe)	Wpływu
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	Ex-post
Cel badania	
Celem badania jest ocena realizacji Regionalnego programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Program wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego”.	
Uzasadnienie badania	
Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020” ewaluacja powinna być zrealizowana w końcowej fazie Regionalnego Programu Zdrowotnego (RPZ), lub po jego zakończeniu.	
Wyżej wymienione wytyczne wskazują również w rozdziale 2 pkt I), że RPZ to program polityki zdrowotnej realizowany w ramach RPO.	
Według art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2022.2561, z późn. zm.) „do zadań własnych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez samorząd województwa należy	

w szczególności: (...) opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów polityki zdrowotnej wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców województwa”.

Kryteria badania

Skuteczność

Efektywność

Użyteczność

Trwałość

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

obszary problemowe:

- Ocena osiągnięcia celu głównego RPZ.
- Ocena osiągnięcia celów szczegółowych RPZ.
- Ocena zgłaszalności do RPZ.
- Ocena i poziom osiągnięcia oczekiwanych efektów określonych w RPZ.
- Ocena efektywności RPZ, zgodnie z miernikami efektywności w ramach realizacji RPZ.
- Problemy zidentyfikowane przez interesariuszy RPZ oraz sposoby ich rozwiązania.
- Ocena realizacji RPZ na podstawie ankiety satysfakcji uczestnika programu.
- Ocena realizacji RPZ w opiniach uczestników/osób objętych wsparciem lub rodziców/ opiekunów lub innych interesariuszy programu, w zakresie:
  - organizacji RPZ w tym:
    - ocena uczestnictwa w RPZ,
    - działań realizatora/beneficjenta w ramach RPZ,
    - celowości realizacji RPZ w latach następnych,
  - działań edukacyjnych w tym:
    - poziomu przekazanej wiedzy,
    - formy przekazania wiedzy,
    - użyteczność przekazanej wiedzy,
    - wykorzystywania w życiu codziennym zdobytej wiedzy
    - przekazywania zdobytej wiedzy osobom z otoczenia
  - zmian (pozytywne, negatywna lub bez zmiany) w:
    - w poziomie jakości życia,
    - poprawy funkcjonowania w życiu codziennym,

które zaszły u uczestników RPZ/osób objętych wsparciem lub osób z ich otoczenia w wyniku uczestnictwa w RPZ.

Kluczowe pytania badawcze:

- Na ile działania podjęte w programie przyczyniły się do wzrostu zgłaszalności na badania biorąc pod uwagę np. płeć, wiek mieszkańców danego województwa?
- Czy działania dotyczące rekrutacji do udziału w badaniach zostały prawidłowo zaplanowane (były trafne w stosunku do grupy docelowej, skuteczne)?
- Czy i na ile działania podjęte w programie podniosły wiedzę np. mieszkańców, personelu medycznego nt. sposobów leczenia danej choroby?
- Na ile program przyczynił się do zwiększenia wykrywalności danej choroby w województwie (porównując stan wyjściowy)?
- Czy oferowane w ramach programu świadczenia zdrowotne odpowiadały na potrzeby grupy docelowej? Jakiego rodzaju dodatkowe/inne świadczenia należałoby dodać do programu w przyszłości?
- Czy zwiększono poziom wykrywalności cukrzycy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego w latach 2017-2023?

- Czy nastąpiło zmniejszenie częstości występowania powikłań cukrzycy w latach 2017-2023 wśród mieszkańców województwa mazowieckiego?
- Czy propagowano zdrowy styl życia, poprzez walkę z nadwagą, promowanie zdrowego odżywiania się oraz regularnej aktywności fizycznej wśród mieszkańców województwa mazowieckiego w wieku powyżej 60 r.ż.?
- Czy objęto profilaktyką pierwotną w kierunku cukrzycy co najmniej 50% zaplanowanej populacji docelowej mieszkańców województwa mazowieckiego powyżej 60 r.ż.?
- Czy nastąpiło zwiększenie o 20% poziomu wykrywalności cukrzycy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego?
- Czy nastąpiła zmiana nawyków żywieniowych, trybu życia i ograniczenie czynników ryzyka zmniejszających ryzyko wystąpienia cukrzycy u uczestników programu?
- Czy zwiększono poziom wiedzy na temat cukrzycy w grupach docelowych?
- Czy nastąpił wzrost świadomości dotyczącej profilaktyki tej choroby w grupach docelowych?
- Czy nastąpiła zmiana nastawienia mieszkańców województwa mazowieckiego do potrzeby wprowadzenia działań zapobiegawczych oraz leczniczych w cukrzycy?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Szczegółowa metodologia badania zostanie zaproponowana przez Krajową Jednostkę Ewaluacji w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej.

Zakres niezbędnych danych

Zgodnie z zapisami wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020” ewaluacja powinna korzystać z danych zbieranych w trakcie realizacji RPZ (wartości mierników, wskaźników, informacji o ewentualnych problemach) i mieć również wymiar jakościowy, a nie tylko ilościowy.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

Zgodnie z zapisami „wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020” ewaluacja powinna nastąpić w końcowej fazie wdrożenia RPZ lub bezpośrednio po jego zakończeniu i dotyczyć całości RPZ, nie zaś pojedynczych projektów go realizujących (wyjątkiem może być sytuacja kiedy jeden projekt stanowi realizację całości RPZ).

Należy uwzględnić, że RPZ realizowany był w ramach dwóch konkursach RPMA.09.02.02-IP.01-14-034/16; RPMA.09.02.02-IP.01-14-082/19.

Termin realizacji badania - II kwartał 2024

Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia

150 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna IZ RPO WM 2014-2020

4.3.6 Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Rozszerzenie dostępności nowoczesnych instrumentalnych metod diagnostyki i rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym na terenie województwa mazowieckiego ”

Ogólny opis badania

Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz

Oś priorytetowa: IX (Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem)

PI 9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

Fundusz: EFS

Typ badania (wpływu, procesowe) Wpływu

Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post) Ex-post

Cel badania

Celem badania jest ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Rozszerzenie dostępności nowoczesnych instrumentalnych metod diagnostyki i rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym na terenie województwa mazowieckiego”.

Uzasadnienie badania

Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020” ewaluacja powinna być zrealizowana w końcowej fazie Regionalnego Programu Zdrowotnego (RPZ), lub po jego zakończeniu.

Wyżej wymienione wytyczne wskazują również w rozdziale 2 pkt I), że RPZ to program polityki zdrowotnej realizowany w ramach RPO.

Według art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2022.2561 z późn. zm.) „do zadań własnych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez samorząd województwa należy w szczególności: (...) opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów polityki zdrowotnej wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców województwa”.

Kryteria badania

Skuteczność

Efektywność

Użyteczność

Trwałość

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

Obszary problemowe:

- Ocena osiągnięcia celu głównego RPZ.
- Ocena osiągnięcia celów szczegółowych RPZ.
- Ocena zgłaszalności do RPZ.
- Ocena i poziom osiągnięcia oczekiwanych efektów określonych w RPZ.
- Ocena efektywności RPZ, zgodnie z miernikami efektywności w ramach realizacji RPZ.
- Problemy zidentyfikowane przez interesariuszy RPZ oraz sposoby ich rozwiązania.
- Ocena realizacji RPZ na podstawie ankiety satysfakcji uczestnika programu.
- Ocena realizacji RPZ w opiniach uczestników/osób objętych wsparciem lub rodziców/ opiekunów lub innych interesariuszy programu, w zakresie:
  - organizacji RPZ w tym:
    - ocena uczestnictwa w RPZ,
    - działań realizatora/beneficjenta w ramach RPZ,
    - celowości realizacji RPZ w latach następnych,
  - działań edukacyjnych w tym:
    - poziomu przekazanej wiedzy,
    - formy przekazania wiedzy,
    - użyteczność przekazanej wiedzy,
    - wykorzystywania w życiu codziennym zdobytej wiedzy
    - przekazywania zdobytej wiedzy osobom z otoczenia
  - zmian (pozytywne, negatywna lub bez zmiany) w:

- w poziomie jakości życia,
  - poprawy funkcjonowania w życiu codziennym,
- które zaszyły u uczestników RPZ/osób objętych wsparciem lub osób z ich otoczenia w wyniku uczestnictwa w RPZ.

Przykładowe pytania badawcze:

- Czy nastąpiła poprawa wzorca chodu u dzieci, którym udzielono świadczeń w ramach programu?
- Czy nastąpiła poprawa parametrów chodu u co najmniej 75% osób objętych świadczeniami programu?
- Czy przeprowadzone zostało co najmniej 8 000 pełnych cykli terapeutycznych u dzieci z MPDZ w trakcie trwania programu w założonym budżecie?

Ogólny zarys metodologii badania

Zakres niezbędnych danych

Zgodnie z zapisami wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020” ewaluacja powinna korzystać z danych zbieranych w trakcie realizacji RPZ (wartości mierników, wskaźników, informacji o ewentualnych problemach) i mieć również wymiar jakościowy, a nie tylko ilościowy.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

Zgodnie z zapisami „wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020” ewaluacja powinna nastąpić w końcowej fazie wdrożenia RPZ lub bezpośrednio po jego zakończeniu i dotyczyć całości RPZ, nie zaś pojedynczych projektów go realizujących (wyjątkiem może być sytuacja kiedy jeden projekt stanowi realizację całości RPZ).

Należy uwzględnić, że RPZ realizowany był w ramach jednego konkursu RPMA.09.02.02-IP.01-14-052/17 .

Termin realizacji badania – II kwartał 2024.

Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia

150 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna IZ RPO WM 2014-2020

Ewentualne komentarze / wątpliwości

Użyteczność ewaluacji dla potrzeb sporządzenia raportu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie wzoru programu polityki zdrowotnej, wzoru raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej oraz sposobu sporządzenia projektu programu polityki zdrowotnej i raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej.

4.3.7 Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Regionalny program zdrowotny w zakresie chorób kręgosłupa i otyłości wśród dzieci z województwa mazowieckiego”

Ogólny opis badania

Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz

Oś priorytetowa: IX (Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem)

PI 9iv - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym

Fundusz: EFS

Typ badania (wpływu, procesowe)

Wpływu

Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	Ex-post
Cel badania	
Celem badania jest ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Regionalny program zdrowotny w zakresie chorób kręgosłupa i otyłości wśród dzieci z województwa mazowieckiego”.	
Uzasadnienie badania	
<p>Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020” ewaluacja powinna być zrealizowana w końcowej fazie Regionalnego Programu Zdrowotnego (RPZ), lub po jego zakończeniu.</p> <p>Wyżej wymienione wytyczne wskazują również w rozdziale 2 pkt I), że RPZ to program polityki zdrowotnej realizowany w ramach RPO.</p> <p>Według art. 9 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2022.2561, z późn. zm.) „do zadań własnych w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych przez samorząd województwa należy w szczególności: (...) opracowywanie i realizacja oraz <u>ocena efektów programów</u> polityki zdrowotnej wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców województwa”.</p>	
Kryteria badania	
<p>Skuteczność</p> <p>Efektywność</p> <p>Użyteczność</p> <p>Trwałość</p>	
Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe	
<p>obszary problemowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ocena osiągnięcia celu głównego RPZ. • Ocena osiągnięcia celów szczegółowych RPZ. • Ocena zgłaszalności do RPZ. • Ocena i poziom osiągnięcia oczekiwanych efektów określonych w RPZ. • Ocena efektywności RPZ, zgodnie z miernikami efektywności w ramach realizacji RPZ. • Problemy zidentyfikowane przez interesariuszy RPZ oraz sposoby ich rozwiązania. • Ocena realizacji RPZ na podstawie ankiety satysfakcji uczestnika programu. • Ocena realizacji RPZ w opiniach uczestników/osób objętych wsparciem lub rodziców/ opiekunów lub innych interesariuszy programu, w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ○ organizacji RPZ w tym: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ocena uczestnictwa w RPZ, ▪ działań realizatora/beneficjenta w ramach RPZ, ▪ celowości realizacji RPZ w latach następnych, ○ działań edukacyjnych w tym: <ul style="list-style-type: none"> ▪ poziomu przekazanej wiedzy, ▪ formy przekazania wiedzy, ▪ użyteczność przekazanej wiedzy, ▪ wykorzystywania w życiu codziennym zdobytej wiedzy ▪ przekazywania zdobytej wiedzy osobom z otoczenia ○ zmian (pozytywne, negatywna lub bez zmiany) w: <ul style="list-style-type: none"> ▪ w poziomie jakości życia, ▪ poprawy funkcjonowania w życiu codziennym, <p>które zaszły u uczestników RPZ/osób objętych wsparciem lub osób z ich otoczenia w wyniku uczestnictwa w RPZ.</p>	

Przykładowe pytania badawcze:

- Czy działania dotyczące rekrutacji do udziału w RPZ zostały prawidłowo zaplanowane (były trafne w stosunku do grupy docelowej, skuteczne)?
- Czy beneficjenci/Instytucja Zarządzająca/Instytucja Pośrednicząca zidentyfikowali jakieś problemy podczas realizowania i monitorowania RPZ? Czy i jakie podjęto działania modyfikujące?
- Czy oferowane w ramach RPZ świadczenia odpowiadały na potrzeby grupy docelowej? Jakiego rodzaju dodatkowe/inne świadczenia należałoby dodać do RPZ w przyszłości?
- Jak uczestnicy/osoby, które otrzymały wsparcie w ramach RPZ oceniają:
  - stosunek beneficjenta/realizatora do uczestnika (życzliwość, zaangażowanie, troska),
  - komunikatywność beneficjenta/realizatora (wyczerpujące i zrozumiałe przekazywanie informacji),
  - zapewnianie przez beneficjenta/realizatora intymności uczestników podczas udzielania świadczeń,
  - punktualność beneficjenta/realizatora,
  - sprawność obsługi zapewnionej przez beneficjenta/realizatora.
- Czy uczestnicy/osoby, które brały udział w projekcie realizowanym w ramach RPZ uważają, że wiedza przekazana w trakcie realizacji RPZ jest przydatna w codziennym życiu?
- Czy uczestnicy/osoby, które brały udział w projekcie realizowanym w ramach RPZ, wykorzystują wiedzę przekazaną w trakcie realizacji RPZ? Jeśli tak, to w jaki sposób?
- Czy nastąpiła poprawa stanu zdrowia dzieci w zakresie chorób kręgosłupa i otyłości w województwie mazowieckim w latach 2018-2023?
- Czy zwiększono wykrywalność schorzeń kręgosłupa u dzieci z województwa mazowieckiego w latach 2018-2023?
- Czy zwiększono wykrywalność otyłości u dzieci z województwa mazowieckiego w latach 2018-2023?
- Czy nastąpiło zwiększenie poziomu wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych oraz zdrowego stylu życia ze szczególnym uwzględnieniem otyłości w grupach objętych wsparciem w ramach modułu dotyczącego otyłości w latach 2018-2023?
- Czy nastąpiło zwiększenie poziomu wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych oraz zdrowego stylu życia ze szczególnym uwzględnieniem chorób kręgosłupa w grupach objętych wsparciem w ramach modułu dotyczącego chorób kręgosłupa w latach 2018-2023?
- Czy zmniejszył się odsetek osób cierpiących z powodu otyłości w grupie docelowej z województwa mazowieckiego w latach 2018-2023?
- Czy zmniejszył się odsetek osób cierpiących z powodu chorób kręgosłupa w grupie docelowej z województwa mazowieckiego w latach 2018-2023?
- Czy nastąpił wzrost wykrywalności wcześniej niezdiagnozowanej otyłości?
- Czy nastąpił wzrost wykrywalności wcześniej niezdiagnozowanych chorób kręgosłupa?
- Czy nastąpiło zmniejszenie masy ciała (mierzonej w kilogramach) o co najmniej 3% u więcej niż 25% uczestników modułu dotyczącym otyłości?
- Czy nastąpiła poprawa stanu zdrowia u co najmniej 25% uczestników modułu w module dotyczącym chorób kręgosłupa polegająca np. na korekcji postawy, zmniejszeniu nasilenia choroby kręgosłupa, zatrzymaniu postępowania zmian chorobowych itp.?
- Czy nastąpił wzrost poziomu wiedzy na temat przyczyn, skutków i terapii leczenia otyłości w populacji dzieci i ich rodziców/opiekunów uczestniczących w programie?
- Czy nastąpił wzrost poziomu wiedzy na temat przyczyn, skutków i terapii leczenia chorób kręgosłupa w populacji dzieci i ich rodziców/opiekunów biorących udział w programie?

Ogólny zarys metodologii badania

Zakres niezbędnych danych

Zgodnie z zapisami wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020” ewaluacja powinna korzystać z danych zbieranych w trakcie realizacji RPZ (wartości mierników, wskaźników, informacji o ewentualnych problemach) i mieć również wymiar jakościowy, a nie tylko ilościowy.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

Zgodnie z zapisami „wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze zdrowia na lata 2014 – 2020” ewaluacja powinna nastąpić w końcowej fazie wdrożenia RPZ lub bezpośrednio po jego zakończeniu i dotyczyć całości RPZ, nie zaś pojedynczych projektów go realizujących (wyjątkiem może być sytuacja kiedy jeden projekt stanowi realizację całości RPZ).

Należy uwzględnić, że RPZ realizowany był w ramach trzech konkursów RPMA.09.02.02-IP.01-14-060/17; RPMA.09.02.02-IP.01-14-074/18; RPMA.09.02.02-IP.01-14-088/19.

Termin realizacji badania – II kwartał 2024

Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia

150 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna IZ RPO WM 2014-2020

Ewentualne komentarze / wątpliwości

Użyteczność ewaluacji dla potrzeb sporządzenia raportu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2017 r. w sprawie wzoru programu polityki zdrowotnej, wzoru raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej oraz sposobu sporządzenia projektu programu polityki zdrowotnej i raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej.

4.3.8 Ewaluacja uzyskanych wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego w ramach FEM 2021-2027

Ogólny opis badania

Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz

Priorytet VI Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza

Działanie FEMA.06.01 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

Działanie FEMA.06.02 Aktywizacja zawodowa osób młodych przez OHP

Działanie FEMA.06.03 Nowoczesne, regionalne służby zatrudnienia

Działanie FEMA.06.04 Aktywizacja zawodowa biernych zawodowo kobiet

Działanie FEMA.06.04 Wsparcie dla pracodawców i pracowników

Działanie FEMA.06.06 Zdrowie pracowników

Priorytet VII Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu

Działanie FEMA.07.01 Edukacja przedszkolna

Działanie FEMA.07.02 Wzmocnienie kompetencji uczniów

Działanie FEMA.07.03 Wzmocnienie kompetencji uczniów w ZIT

Działanie FEMA.06.04 Edukacja osób dorosłych

Działanie FEMA.06.04 Edukacja osób dorosłych poza PSF

Priorytet VIII Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu

Działanie FEMA.08.01 Aktywizacja społeczna i zawodowa

Działanie FEMA.08.02 Ekonomia społeczna

Działanie FEMA.08.03 Potencjał partnerów społecznych i organizacji pozarządowych

Działanie FEMA.08.04 Integracja społeczno-zawodowa obywateli państw trzecich

Cel szczegółowy

EFS+.CP4.A - Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

EFS+.CP4.B - Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływow i mobilności na rynku pracy

EFS+.CP4.C - Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

EFS+.CP4.D - Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględni zagrożenia dla zdrowia

EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

EFS+.CP4.G - Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

EFS+.CP4.H - Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

EFS+.CP4.I - Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów

Fundusz: EFS

Typ badania (wpływu, procesowe)	Wpływu
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	Ex-post
Cel badania	
Celem badania jest oszacowanie wartości wskaźników rezultatu długoterminowego: - Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (osoby).	
Uzasadnienie badania	
Obowiązek oszacowania wartości wskaźników wynika z zapisów FEM 2021-2027, Wytocznych dotyczących monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027 oraz Rozporządzenia w sprawie EFS+.	
Kryteria badania	

Skuteczność
Efektywność
Użyteczność
Trwałość
Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe
Przykładowe pytania badawcze: - Jaka jest liczba uczestników znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy po upływie sześciu miesięcy od opuszczenia programu w badanym okresie sprawozdawczym?
Ogólny zarys metodologii badania
Zakres niezbędnych danych
- Dane z systemów LSI 2021, CST2021 - Dokumenty strategiczne i programowe
Organizacja badania
Ramy czasowe realizacji badania
IV kwartał 2026
Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia
150 000,00 zł
Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka Ewaluacyjna IZ FEM 2021-2027

4.4. Obszar: Badania systemowe

4.4.1 Ewaluacja systemu wyboru projektów i kryteriów wyboru projektów w ramach FEM 2021-2027 wraz z oceną działań informacyjno - promocyjnych

Ogólny opis badania	
Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz	
Wszystkie priorytety	
Typ badania (wpływu, procesowe)	<i>Procesowa</i>
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	<i>on-going</i>
Cel badania	
Celem badania jest ocena systemu wyboru projektów, w tym kryteriów wyboru projektów dla programu. Elementem wchodzącym w skład procesu sprawnego i skutecznego wdrażania FEM 2021-2027 są prawidłowo realizowane działania informacyjno – promocyjne. Celem strategicznym podejmowanych działań informacyjno- promocyjnych jest zapewnienie maksymalnego oraz efektywnego wykorzystania środków poprzez informowanie i pobudzanie aktywności wśród potencjalnych beneficjentów w zakresie możliwości pozyskiwania środków unijnych oraz realizacji projektów.	
Uzasadnienie badania	
Skuteczność programu determinowana jest przez wybór projektów spójnych z celami i logiką interwencji. Obiektywne, zrozumiałe, trafne i łatwo weryfikowalne kryteria wyboru projektów, wpisujące się w realizację	

celów programu, powinny służyć właściwej ocenie projektów i jednocześnie być pomocą dla potencjalnych beneficjentów, tj. jasno odzwierciedlać warunki, jakie musi spełniać projekt, aby uzyskać wsparcie. W kontekście obowiązującej w okresie 2021-2027 zasady warunkowości istotnym elementem niniejszej analizy jest również ocena kryteriów oraz procesu oceny i wyboru projektów z punktu widzenia realizacji wskaźników oraz kluczowych etapów wdrażania zawartych w systemie ram wykonania (w tym m.in. wpływ kryteriów oraz procesu naboru na strukturę i dynamikę wydatkowania środków finansowych).

Badanie kryteriów i systemu wyboru projektów zostało wskazane jako obowiązkowe dla wszystkich programów operacyjnych w *Wytycznych dotyczących ewaluacji polityki spójności w ramach perspektywy finansowej 2021-2027*, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Kryteria badania

Trafność

Spójność

Efektywność

Przewidywana skuteczność

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

W planowanym projekcie można wyróżnić dwa główne obszary przedmiotowe ewaluacji:

1. system oraz proces wyboru i oceny projektów (poza kryteriami), tj. zasady i sposób realizacji naboru i oceny wniosków dot. przedkładanych projektów
2. kryteria wyboru projektów, tj. zestaw określonych wymogów formalnych i merytorycznych, zawartych w szczegółowym opisie osi priorytetowych, które muszą spełnić projekty, aby uzyskać dofinansowanie z publicznych środków wspólnotowych.

W ramach badania zostaną zbadane następujące kwestie:

- Czy kryteria i system wyboru projektów w ramach poszczególnych działań sprzyjają wyborowi projektów, które w sposób optymalny przyczyniają się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów FEM 2021-2027?
- Czy założenia systemu wyboru projektów ograniczają do niezbędnego minimum obciążenia administracyjne nakładane na wnioskodawców?
- Czy kryteria i system wyboru projektów w ramach poszczególnych działań i pomiędzy działaniami zapewniają wybór projektów wzajemnie komplementarnych?
- Czy kryteria i system wyboru projektów przyjęty w programie wspierają realizację projektów zgodnych z inteligentnymi specjalizacjami?
- Czy zastosowanie kryteriów i systemu wyboru w ramach poszczególnych działań sprzyjało wyborowi projektów, które pozwolą na wypełnienie zobowiązań wynikających z przyjętych ram wykonania?
- Czy faktyczne zastosowanie systemu wyboru projektów ogranicza do niezbędnego minimum obciążenia administracyjne nakładane na wnioskodawców na etapie aplikacji?
- Czy dokumentacja naborów i zasady realizacji zostały opracowane w sposób przejrzysty, kompletny i zrozumiały dla potencjalnych beneficjentów FEM 2021-2027 ?
- Czy w dokumentacji naborów zostały uwzględnione wszystkie specyficzne uwarunkowania dotyczące obszaru interwencji i różnych typów projektów, które mogą być realizowane w ramach danego naboru ?
- Czy jakość oceny projektów dokonywanej przez członków KOP (pracowników IOK i ekspertów) ma wpływ na efektywność wyboru projektów oraz skuteczność realizacji Programu ?
- Czy przyjęte kryteria i system wyboru oraz organizacja procesu oceny wniosków w ramach poszczególnych działań FEM 2021-2027 uwzględniają ogólne zasady ustanowione w art. 73 Rozporządzenia?
- Czy kryteria i system wyboru projektów w sposób optymalny przyczyniają się do zrównoważonego rozwoju podregionów oraz zapewnienia spójności terytorialnej?

- Jakie instrumenty zastosowano, aby zwiększyć stopień zainteresowania wsparciem oferowanym w ramach FEM 2021-2027?
- Które z zastosowanych instrumentów w największym stopniu przyczyniły się do wzrostu zainteresowania formami i możliwościami wsparcia oferowanymi w ramach FEM 2021-2027?
- Czy potencjalni wnioskodawcy / potencjalni beneficjenci / beneficjenci napotkali na jakiegokolwiek bariery w uzyskaniu informacji? Jeżeli tak: na jakie, z czego wynikały i czym były spowodowane?

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Celem badania będzie ustalenie wpływu kryteriów na wybrane projekty oraz wpływu projektów na osiągnięcie celów Programu.

W ramach badania zostanie odtworzona szczegółowa logika interwencji dla poszczególnych osi priorytetowych/działań. Następnie za pomocą metod jakościowych zostaną zweryfikowane kluczowe elementy systemu wyboru i kryteria wyboru projektów istotne w kontekście osiągania celów programu oraz generujące największe obciążenia dla beneficjentów wsparcia.

Po przeprowadzeniu pierwszych konkursów analogiczne kwestie zostaną zweryfikowane na podstawie ich wyników. Dodatkowo rozważane jest zastosowanie metody pozwalającej zmierzyć orientacyjny czas przygotowania pełnej dokumentacji przez wnioskodawcę w ramach każdego z działań.

W ramach badania zostaną przeprowadzone:

1) Analiza danych zastanych, w szczególności dokumentacji programowej, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych, kryteria wyboru projektów w ramach FEM 2021-2027, regulaminy przeprowadzania konkursów, regulaminy komisji oceniających projekty (KOP), wytyczne w zakresie wyboru projektów, raporty z ewaluacji przeprowadzonych uprzednio a dotyczących zagadnienia, dokumenty określające ramy prawne (prawa krajowego i unijnego) i wymogi dla systemu oceny i kryteriów wyboru projektów itp.

2) Wywiady indywidualne i grupowe z przedstawicielami instytucji zaangażowanych w realizację Programu, ze szczególnym uwzględnieniem osób odpowiedzialnych za programowanie i wdrażanie, ekspertami oceniającymi wnioski (spoza ww. instytucji), partnerami społecznymi (m.in. uczestniczącymi w KM).

3) Wywiady z beneficjentami (np. CATI, CAWI)

4) Panel ekspercki.

Zakres niezbędnych danych

Zakres danych w posiadaniu IZ/IP (dokumentacja konkursowa, dokumentacja programowa, dokumentacja projektowa, informacje o sposobie oceny poszczególnych projektów, zasady wdrażania i rozliczania projektów)

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

I kwartał 2025

Szacowany koszt badania

250 000,00 zł

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027

4.4.2 Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty FEM 2021-2027

Ogólny opis badania	
Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz	
Wszystkie priorytety	
Typ badania (wpływu, procesowe)	Wpływu
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	ex post
Cel badania	
Celem badania jest dokonanie ewaluacji ex post realizacji programu w perspektywie 2021-2027.	
Uzasadnienie badania	
<p>Przeprowadzenie ewaluacji ex post pozwoli z jednej strony na dokonanie całościowej oceny efektów realizacji programu , z drugiej strony na wyciągnięcie wniosków dla realizacji obecnie wdrażanego programu.</p> <p>Komisja Europejska w swoich dokumentach metodologicznych zachęca do takiego podejścia. Dodatkowo krajowe doświadczenia w zakresie realizacji ewaluacji ex post RPO WM 2007-2013 oraz RPO WM 2014-2020 wskazują na bardzo wysoką użyteczność uzyskanych wyników badania.</p>	
Kryteria badania	
Skuteczność Efektywność Użyteczność Trwałość	
Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe	
<p>Prowadzone analizy będą zmierzały do udzielenia wyczerpującej odpowiedzi na temat efektów poszczególnych osi priorytetowych FEM 2021-2027 oraz wpływu programu na zmiany wartości wskaźników rezultatu.</p> <p>Dodatkowym wymiarem analiz powinna być objęta kwestia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wpływu FEM 2021-2027 na sytuację demograficzną w regionie, - wdrażanie inteligentnych specjalizacji regionalnych, - wpływ FEM 2021-2027 na zróżnicowanie społeczno-gospodarcze regionu w wymiarze przestrzennym, - ocena wartości wskaźników rezultatu FEM 2021-2027, wymienione w tabeli nr 3 Programu, pomiar wpływu FEM 2021-2027 na wskaźniki rezultatu FEM 2021-2027 , wymienione w tabeli nr 3 Programu, pomiar wpływu wskaźników produktu FEM 2021-2027, wymienionych w tabeli nr 2 Programu, na odpowiadające im wskaźniki w województwie mazowieckim. 	
Ogólny zarys metodologii badania	
Zastosowane podejście metodologiczne	
Niniejsze badanie będzie opierało się na analizie danych wtórnych w szczególności pochodzących z systemu monitorowania oraz będzie bazować na syntezie wyników przeprowadzonych wcześniej ewaluacji.	
Zakres niezbędnych danych	
Dane pochodzące z CST 2020, lokalnego systemu informatycznego oraz zebranych i przeanalizowanych badań ewaluacyjnych i innych analiz prowadzonych np. w ramach regionalnego obserwatorium terytorialnego.	
Organizacja badania	
Ramy czasowe realizacji badania	
I kwartał 2029	
Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia	
324 043,20 zł	

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027

4.4.3 Ewaluacja sposobu wdrażania FEM 2021-2027 w zakresie zgodności z zasadami równościowymi i Kartą praw podstawowych

Ogólny opis badania	
Zakres badania (uwzględnienie osi priorytetowych/działań) oraz fundusz	
Wszystkie priorytety	
Typ badania (wpływu, procesowe)	procesowe
Moment przeprowadzenia (ex ante, on-going, ex post)	on-going
Cel badania	
<p>Ocena sposobu wdrażania FEM 2021-2027 w zakresie zgodności z zasadami równościowymi tj. zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i zasadą równości kobiet i mężczyzn oraz zgodności z prawami i zasadami wskazanymi w KPP.</p> <p>Celem badania będzie ewentualna zmiana prowadzonych działań i lepsze dopasowanie wsparcia do faktycznych potrzeb różnych grup docelowych.</p>	
Uzasadnienie badania	
<p>Zgodnie z zapisami Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 JE IZ ma obowiązek przynajmniej raz w okresie realizacji Programu przeprowadzić analizę sposobu jego wdrażania w zakresie zgodności z zasadami równościowymi, która powinna opierać się m.in. na wynikach dostępnych badań ewaluacyjnych. Zgodnie z dokumentem opracowanym przez MFiPR „Samocena spełnienia warunku Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych w Polsce” w procesie ewaluacji programu należy ująć kwestie dotyczące stosowania KPP podczas realizacji programów - w ujęciu całościowym lub pod kątem wybranego zakresu/prawa KPP. W zakresie KPP badanie powinno objąć w szczególności przestrzeganie prawa do ochrony danych osobowych, prawa równości kobiet i mężczyzn, prawo niedyskryminacji, integrację osób z niepełnosprawnościami, prawo ochrony środowiska.</p>	
Kryteria badania	
Trafność Spójność Przewidywana skuteczność	
Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe	
<p>1. Czy opracowane przez IZ kryteria wyboru projektów, procedury, rozwiązania są niedyskryminujące, przejrzyste i zapewniają dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz czy mają wpływ na kobiety i mężczyzn, nie dyskryminując którejkolwiek z płci?⁸</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy angażuje się organy reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, jak np. organizacje pozarządowe odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych oraz praw osób z niepełnosprawnościami w całym procesie funkcjonowania programu od momentu jego przygotowania, przez wdrożenie i monitorowanie, aż po jego ewaluację? • Czy wszelkie działania są podejmowane w sposób dostępny? Czy realizowane rozwiązania nie są w jakikolwiek sposób dyskryminujące dla którejś z płci? Czy planowane wsparcie stanowi odpowiedź na rzeczywiste potrzeby kobiet i mężczyzn w danym obszarze? Dotyczy to zarówno etapu planowania 	

⁸ Należy odrębnie przanalizować zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasadę równości kobiet i mężczyzn

<p>Programu (dokumentów programowych, konsultacji, wytycznych, podręczników, poradników), wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji czy promocji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czy kryteria wyboru projektów zostały zaprojektowane w taki sposób, że istotnie wpływają na poprawę dostępności oraz zapewniają realizację zasady równości szans kobiet i mężczyzn (w tym należy przeanalizować kryteria dostępu i premiujące)? • W jakim stopniu osiągnięto wskaźniki rezultatu monitorujące aspekty równościowe, odnoszące się m.in. do osób z niepełnosprawnościami oraz monitorujące wsparcie w zakresie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn? Jakie są propozycje działań zapobiegawczych, naprawczych? <p>2. Czy w ramach FEM 2021-2027 poprawnie i w wystarczającym zakresie zostały zaplanowane i są realizowane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania/projekty bezpośrednio nakierowane na przeciwdziałanie dyskryminacji w związku z trudniejszą sytuacją osób z grup narażonych na dyskryminację (z uwagi na różne przesłanki) w danym obszarze wsparcia, • cele szczegółowe ukierunkowane bezpośrednio na wyrównywanie szans tam, gdzie pozwala na to linia demarkacyjna? <p>3. Czy i jakie trudności występują w stosowaniu zasad równościowych zaplanowanych i wymaganych w ramach Programu?</p> <p>4. Jakie rozwiązania w kontekście realizacji zasad równościowych warto zaadaptowania w ramach FEM 2021-2027 można wskazać w pozostałych regionalnych i krajowych programach operacyjnych?</p> <p>5. Czy opracowane przez IZ kryteria wyboru projektów, procedury, rozwiązania gwarantują skuteczne wdrożenie praw i wolności określonych w KPP?</p> <p>6. Czy i ewentualnie jakie trudności występują przy wdrażaniu praw i wolności określonych w KPP?</p> <p>7. Jakie działania, w sytuacji stwierdzenia trudności we wdrażaniu KPP, należy podjąć w celu skuteczniejszego wdrożenia praw i wolności określonych w KPP?</p>
Ogólny zarys metodologii badania
Zastosowane podejście metodologiczne
<ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza danych zastanych, 2. Benchmarking (w celu wyłonienia rozwiązań modelowych stosowanych w regionalnych i krajowych programach operacyjnych), 3. Wywiady/ankiety z beneficjentami i wnioskodawcami FEM 2021-2027, przedstawicielami środowisk działających na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz równości szans i niedyskryminacji, oraz Koordynatorem/Koordynatorką zasad równościowych Programu FEM 2021-2027.
Zakres niezbędnych danych
<ul style="list-style-type: none"> • Dane z systemów LSI 2021, CST2021 • Dokumenty strategiczne i programowe dotyczące przedmiotu badania • Badania, opracowania, analizy, ewaluacje dotyczące przedmiotu badania m.in. Ewaluacja bieżąca kryteriów i systemu wyboru projektów FEM 2021-2027 • Dane pozyskane od beneficjentów, wnioskodawców, kluczowych interesariuszy oraz osób wdrażających i programujących FEM 2021-2027
Organizacja badania
Ramy czasowe realizacji badania
II kwartał 2026
Szacowany koszt badania i zasoby niezbędne do jej przeprowadzenia
270 000,00 zł
Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka Ewaluacyjna FEM 2021-2027

1. Załączniki

Załącznik 1. Chronologiczny wykaz badań do Planu ewaluacji FEM 2021-2027

Tytuł badania	Rok badania								
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Ewaluacja działań podejmowanych w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym w ramach RPO WM 2014-2020 - etap II									
Ocena wpływu wsparcia kierowanego do osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w województwie mazowieckim na ich sytuację po zakończeniu udziału w projekcie - etap III i IV									
Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Program wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego”									
Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Rozszerzenie dostępności nowoczesnych instrumentalnych metod diagnostyki i rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym na terenie województwa mazowieckiego”									
Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Regionalny program zdrowotny w zakresie chorób kręgosłupa i otyłości wśród dzieci z województwa mazowieckiego”									

Ewaluacja systemu wyboru projektów i kryteriów wyboru projektów w ramach FEM 2021-2027 wraz z oceną działań informacyjno - promocyjnych									
Ewaluacja sposobu wdrażania FEM 2021-2027 w zakresie zgodności z zasadami równościowymi i Kartą praw podstawowych									
Ewaluacja uzyskanych wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego w ramach FEM 2021-2027									
Ocena wpływu wsparcia w zakresie transportu w ramach FEM 2021-2027 na wzrost spójności terytorialnej oraz wzrost mobilności									
Wpływ działań rewitalizacyjnych z perspektywy 2014-2020 na jakość życia mieszkańców gmin województwa mazowieckiego									
Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach FEM 2021-2027 z wyłączeniem wychowania przedszkolnego									
Ocena postępów wsparcia udzielonego w ramach FEM 2021-2027 na wzrost potencjału B+R oraz wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarce regionu									
Ocena wpływu działań podjętych w ramach FEM 2021-2027 nakierowanych na ulepszenie warunków dla rozwoju MŚP									
Wpływ FEM 2021-2027 na poprawę dostępności i jakości usług społecznych w województwie mazowieckim									
Ocena wpływu FEM 2021-2027 na rozwój i wykorzystanie e-usług w województwie mazowieckim									

Ocena skuteczności działań podejmowanych w ramach FEM 2021-2027 na zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej oraz poprawę jakości powietrza w województwie mazowieckim									
Ocena efektów ekologicznych, społecznych, ekonomicznych oraz gospodarczych inwestycji realizowanych w zakresie gospodarki przyjaznej środowisku									
Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty FEM 2021-2027									

Załącznik 2. Szacowane koszty działań ewaluacyjnych

Tytuł badania	Przewidywany koszt	Termin realizacji	Status
Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Program wczesnego wykrywania i profilaktyki cukrzycy wśród mieszkańców województwa mazowieckiego	150 000,00	2024	obligatoryjne
Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Rozszerzenie dostępności nowoczesnych instrumentalnych metod diagnostyki i rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym na terenie województwa mazowieckiego ”	150 000,00	2024	obligatoryjne
Ocena realizacji Regionalnego Programu Zdrowotnego Samorządu Województwa Mazowieckiego „Regionalny program zdrowotny w zakresie chorób kręgosłupa i otyłości wśród dzieci z województwa mazowieckiego”	150 000,00	2024	obligatoryjne
Ocena wpływu wsparcia kierowanego do osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w województwie mazowieckim na ich sytuację po zakończeniu udziału w projekcie- etap III i IV	160 000,00	2024	obligatoryjne
Ewaluacja działań podejmowanych w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3 i usług opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym w ramach RPO WM 2014-2020- etap II	170 000,00	2024	obligatoryjne
Ewaluacja systemu wyboru projektów i kryteriów wyboru projektów w ramach FEM 2021-2027 wraz z oceną działań informacyjno - promocyjnych	250 000,00	2025	obligatoryjne
Ewaluacja sposobu wdrażania FEM 2021-2027 w zakresie zgodności z zasadami równościowymi	270 000,00	2026	obligatoryjne
Ewaluacja uzyskanych wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego w ramach FEM 2021-2027	150 000,00	2026	obligatoryjne
Ocena wpływu wsparcia w zakresie transportu w ramach FEM 2021-2027 na wzrost spójności terytorialnej oraz wzrost mobilności	200 000,00	2027	obligatoryjne
Wpływ działań rewitalizacyjnych z perspektywy 2014-2020 na jakość życia mieszkańców gmin województwa mazowieckiego	270 000,00	2027	obligatoryjne
Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach FEM 2021-2027 z wyłączeniem wychowania przedszkolnego	200 000,00	2027	obligatoryjne

Ocena postępów wsparcia udzielonego w ramach FEM 2021-2027 na wzrost potencjału B+R oraz wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarce regionu	200 000,00	2027	obligatoryjne
Ocena wpływu działań podjętych w ramach FEM 2021-2027 nakierowanych na ulepszenie warunków dla rozwoju MŚP	280 000,00	2027	obligatoryjne
Wpływ FEM 2021-2027 na poprawę dostępności i jakości usług społecznych w województwie mazowieckim	200 000,00	2028	obligatoryjne
Ocena wpływu FEM 2021-2027 na rozwój i wykorzystanie e-usług w województwie mazowieckim	210 000,00	2028	obligatoryjne
Ocena skuteczności działań podejmowanych w ramach FEM 2021-2027 na zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej oraz poprawę jakości powietrza w województwie mazowieckim.	250 000,00	2028	obligatoryjne
Ocena efektów ekologicznych, społecznych, ekonomicznych oraz gospodarczych inwestycji realizowanych w zakresie gospodarki przyjaznej środowisku	260 000,00	2029	obligatoryjne
Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty FEM 2021-2027	324 043,20	2029	obligatoryjne
Badania ewaluacyjne ad-hoc	600 000,00	Nd	nd
Szkolenie: Zastosowanie metod kontrfaktycznych w badaniach ewaluacyjnych	5 000,00	2024	nd
Szkolenie: Projektowanie badań ewaluacyjnych w trybie przetargów publicznych	3 000,00	2025	nd
Szkolenie: Źródła danych w ewaluacji i ich wykorzystanie	3 000,00	2025	nd
Szkolenie: Metaanalizy i metaewaluacje	3 000,00	2026	nd
Szkolenie: Wykorzystanie wyników i wniosków z badań ewaluacyjnych	6 000,00	2025, 2028	nd
Szkolenie: Prezentacje wyników badań ewaluacyjnych – najlepsze techniki	6 000,00	2025, 2027	nd
Szkolenie: Metodyka zarządzania projektami PRINCE2	7 000,00	2026	nd
Publikacje książkowe, newsletterów, broszur i innych materiałów	30 000,00	Na bieżąco	nd
Suma	4 507 043,20 zł		